Jaarstukken 2024
Gemeente Borne

Gemeente Borne

Eshuis

Caroline Louise Willems
2025.06.30 14:20:33 +02'00'

Het erratum bij de jaarrekening 2024, d.d. 1 juli 2025

Uit de controlewerkzaamheden op de jaarrekening 2024 zijn nog een aantal aanvullingen en kleine wijzigingen voort gekomen. Het gaat hierbij om de volgende aanvullingen:

Jaarverslag, hoofdstuk 3.5 Paragraaf bedrijfsvoering (blz. 67)

Rechtmatigheidsverantwoording

In de paragraaf bedrijfsvoering staat de verantwoordingsgrens voor begrotingsonrechtmatigheden foutief. De juiste verantwoordingsgrens is € 3.059.000.

Frauderisico

In de paragraaf bedrijfsvoering ontbreekt een toelichting rondom fraude:

De organisatie heeft een verantwoordelijkheid voor signaleren en voorkomen van fraude. Jaarlijks vindt onder meer een herziening plaats van de beheersmaatregelen die nodig zijn om frauderisico's te voorkomen. Fraude kan plaatsvinden bij verschillende activiteiten. Per activiteit is het frauderisico bepaald en is risico-inschatting gemaakt. Per activiteit zijn ook de beheersmaatregelen opgesteld. Bij de interne controle wordt getoetst of deze beheersmaatregelen correct worden toegepast, en of er sprake is geweest van fraude. De uitkomsten van de toetsing worden gerapporteerd aan het managementteam.

Jaarrekening, hoofdstuk 2.1 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat (blz. 108)

Bij de algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening (blz. 108) wordt toegevoegd dat de jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling.

De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële-verhoudingswet verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Borne in voldoende mate gewaarborgd. Dit leidt er toe dat gemeente Borne onder repressief toezicht van Provincie Overijssel staat.

Jaarrekening, hoofdstuk 2.3.2 Vlottende activa (blz. 122)

Het volgende kan worden toegevoegd aan de tekst over de Bornsche Maten:

Binnen de Bornsche Maten hebben twee ontwikkelaars een bouwclaim. Deze bouwclaims kunnen ingelost worden met de nog te realiseren woningbouw. Bij de jaarrekening van 2023 zijn in overleg met de accountant winstafslagen overeengekomen voor de fasen Eschwonen de Maten I en II. Voorzichtigheidshalve zijn deze berekeningen voor de winstafslagen opnieuw berekend voor de jaarrekening van 2024. In fase Eschwonen de Maten I is in 2024 een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar die zelf wil realiseren. De grondruil ten behoeve van deze zelfrealisatie en het afmaken van fase 3A heeft inmiddels plaatsgevonden. Na de zomer zal gestart worden met de bouw van de laatste woningen in fase Eschwonen de Maten I.

Jaarrekening, hoofdstuk 2.3.2 Vlotende activa (blz. 125)

In de tabel Schatkistbankieren is het drempelbedrag onjuist berekend. Hieronder de juiste tabel:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2024**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**19**	**14**	**53**	**9**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.005	2.010	1.971	2.015
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	90.096			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	90.096			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1801,92			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	1.723	1.242	4.869	845
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	19	14	53	9

Jaarrekening, hoofdstuk 2.3.4 Vlottende passiva (blz. 137)

Op pagina 137 staan de langlopende financiële verplichtingen in een tabel vermeld. In deze tabel is de einddatum van contractnr. 2 met Staffing Management Services gewijzigd van 30-10-2024 naar 30-05-2025.

De inhuurbroker dienstverlening is in 2024 Europees aanbesteed. De gegunde partij voor de inhuurbroker dienstverlening is een nieuwe crediteur: Flextender. Dit nieuwe contract is op 1 april 2025 in werking getreden en heeft een maximale looptijd van 6 jaar tot en met uiterlijk 31 maart 2031. Deze langlopende verplichting is toegevoegd als contract nr. 32 aan de tabel “langlopende financiële verplichtingen” op pag. 137.

Hieronder staan de twee aanpassingen:

Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2024 incl. BTW	Contractwaarde 2024 excl. BTW
2	407448	Staffing Management Services	Dienstenovereenkomst Inhuurdesk met Dynamisch Aankoop Systeem voor Twentse Gemeenten. Betreft de inhuur vanaf schaal 9.	1-11-2021	30-05-2025	-€ 3.341.513	-€ 2.761.581
32	Nieuw	Flextender B.V.	Inhuurbroker dienstverlening	1-4-2025	31-03-2031	€ 0,00	€ 0,00

Jaarrekening, hoofdstuk 2.3.4 Vlottende passiva (blz. 139)

Op blz. 139 had een tabel moeten staan, waarin de onrechtmatigheden EU-aanbestedingen waren opgenomen. Deze tabel was niet toegevoegd. Hieronder is deze tabel alsnog toegevoegd:

Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2024 incl. BTW	Contractwaarde 2024 excl. BTW
1	403281	BCT B.V.	Corsa Nxt en Corsa Cloud	1-1-2024	31-12-2027	-€ 99.251	-€ 82.026

Totale waarde van dit contract (de gehele looptijd) is € 360.000. Dit overschrijdt de Europese drempelwaarde voor leveringen van € 221.000, waardoor deze opdracht Europees had moeten worden aanbesteed. Hierdoor wordt de totale contractwaarde is 4*90.000=€ 360.000 als onrechtmatigheid opgenomen in de jaarrekening 2024.

Jaarrekening, hoofdstuk 3 Rechtmatigheidsverantwoording (blz. 140)

Door aanpassingen in de rechtmatigheidsverantwoording komt het totaal aan onrechtmatigheden boven de verantwoordingsgrens met een overschrijding van € 336.000. Op basis van de vernieuwde inventarisatie van achterstallig onderhoud (nota kapitaalgoederen) is een dotatie van de voorziening onderhoud kapitaalgoederen gedaan, waardoor een overschrijding van de lasten ontstaat binnen programma Wonen en leven. Echter, op basis van artikel 44 lid 1a BBV wordt deze voorziening verplicht gevormd. Ook zijn de algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording iets uitgebreider dan is aangegeven in de jaarstukken. Hoofdstuk 3 dient daarom te worden vervangen door bijgaande tekst:

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze

rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de

begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.059.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevindingen

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 3.395.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3.059.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 3.035.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium		Bedragen * € 1.000)
1A.	Overschrijding lasten programma's	2.935
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten	100
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		**3.035**
4.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid	3.035
5.	Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (zie ook de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering)	0
Voorwaardencriterium		
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		360
M&O criterium		
		0
Totaal onrechtmatigheden		**3.395**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Inhoudsopgave

Inleiding **7**
Deel A: Jaarverslag **8**
1 Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen **9**
1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen 10
1.2 Financiële hoofdlijnen 12
2 Programma's **14**
2.1 Wonen en leven 15
2.2 Duurzame toekomst 20
2.3 Inclusieve samenleving 27
2.4 Bestuur en samenleving 38
2.5 Financieel gezond 44
3 Paragrafen **47**
3.1 Lokale heffingen 48
3.2 Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 56
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 61
3.4 Financiering 66
3.5 Bedrijfsvoering 68
3.6 Verbonden partijen 72
3.7 Grondbeleid 79
Deel B: Jaarrekening **85**
1 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting **86**
1.1 Overzicht van baten en lasten 2024 87
1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2024 89
1.3 Incidentele baten en lasten 107
1.4 Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 109
1.5 Informatie Wet normering topinkomens 110
2 De balans en de toelichting **111**
2.1 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat 112
2.2 Balans per 31 december 2024 117
2.3 Toelichting op de balans per 31 december 2024 119
3 Rechtmatigheidsverantwoording **144**
4 Bijlagen **145**
4.1 SiSa bijlage bij de jaarrekening 146
4.2 Overzicht baten en lasten per taakveld 151
5 Controleverklaring **153**
Deel C: Overig **154**
1 Verplichte beleidsindicatoren **155**
2 Lijst van afkortingen **158**

Inleiding

Het jaarverslag beschrijft wat de gemeente in 2024 heeft bereikt en wat de gemeente daar het afgelopen jaar voor heeft gedaan. De jaarrekening laat zien welke inkomsten en uitgaven daarbij horen. Samen vormen het jaarverslag en de jaarrekening de jaarstukken. Hiermee legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad en aan de samenleving.

Het jaarverslag kijkt terug op de gestelde doelen uit de programmabegroting 2024-2027. Net als de begroting is het jaarverslag 2024 opgebouwd rond vijf programma's; Wonen en leven, Duurzame toekomst, Inclusieve samenleving, Bestuur en samenleving, en Financieel gezond. De bestuurlijke en financiële hoofdlijnen worden per programma toegelicht. Een infographic geeft in één oogopslag inzicht in de behaalde resultaten voor het jaar 2024.

Jaarverslag 2024

1. Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Vooruitkijken en doorpakken
2024 stond in het teken van voorbereiding op een financieel lastige periode. Het zogenoemde ‘ravijnjaar’ tekende zich steeds duidelijker af, hoewel de gevolgen uiteindelijk minder groot zijn dan vooraf verwacht. Ondanks dit sombere perspectief zijn lopende projecten voortgezet en hebben we toegezegde nota's aan de raad aangeboden. We hebben geen nieuw beleid ontwikkeld, zoals eerder afgesproken. De gemeente hield rekening met (inter)nationale ontwikkelingen en bleef investeren in de kracht van de Bornse samenleving. De focus bleef gericht op het neerzetten van resultaten en afmaken waar we aan begonnen waren. Daardoor blijft Borne een gemeente waar het goed wonen is met voorzieningen die van het niveau zijn wat van Borne verwacht mag worden. De dienstverlening aan de inwoners bleef centraal staan.

Investeren in voorzieningen voor de samenleving
We zijn in 2024 goed uit de startblokken gekomen met het geven van het startsignaal voor de verbouwing van het zwembad. De aanbestedingsprocedure voor sportcentrum Borne West was in 2024 volop gaande. Het pand van basisschool Jan Ligthart is gesloopt en de bouw van het kindcentrum in Borne-West is begonnen. De F35 is binnen de bebouwde kom volledig opengesteld voor fietsverkeer.

Investeren in onze inwoners
In 2024 heeft het Sociaal Hus gewerkt aan betere zichtbaarheid en toegankelijkheid. Inwoners konden gebruikmaken van verschillende regelingen, zoals de witgoedregeling, het Jongeren Perspectief Fonds en het zomerpakket. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is in 2024 een doorstart gemaakt met het project Borne Werkt. Daarnaast is de cultuurnota 'Meedoen is de kunst! 2024+' ter versterking van het thema cultuur in gemeente Borne vastgesteld.

Investeren in duurzaamheid en klimaatadaptatie
Op het gebied van duurzaamheid is voor onze inwoners het Energieloket beschikbaar, gevestigd aan de Bakkersteeg, met inzet van energiecoaches. Met de isolatiesubsidie, de Duurzaam Wonen Lening en het Energiefonds is een divers aanbod geboden.

De eerste klimaatadaptieve parkeerplaats van gemeente Borne is opgeleverd aan de Azelosestraat. Ook is Zonneveld Elhorst-Vloedbelt gerealiseerd. De Provinciale Staten (PS) hebben het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor een nieuwe provinciale rondweg, de Vloedbeltverbinding, in maart 2024 vastgesteld. Deze provinciale rondweg is nodig om de barrière van de N743 te verminderen.

Investeren in veiligheid
Op het gebied van veiligheid is een ondermijningsmarkt georganiseerd voor ondernemers en inwoners. Ook is het geactualiseerde Bibob-beleid vastgesteld.

Investeren in betrokkenheid en communicatie
Om inwoners beter te betrekken bij plannen en projecten, zijn in 2024 de communicatievisie en participatieleidraad vastgesteld. Deze helpen het bestuur en de organisatie om goed samen te werken met inwoners. De samenwerking met wijkorganisaties kreeg verder vorm via afspraken in convenanten.

Voor de betrokkenheid van jonge inwoners in de gemeente Borne was de installatie van de kinderburgemeester een heel mooi moment. Ook is geïnvesteerd in Democracity-lessen voor kinderen, waarin zij op speelse manier leren hoe een lokale democratie werkt.

Investeren in de woongemeente van Twente
Als woongemeente hebben wij diverse stappen gezet. De aanpassingen in de bestaande Spanjaardswijk waren volop in uitvoering, in nauw contact met de bewonerswerkgroep. In de Bornsche Maten bouwen wij doorlopend nieuwe woningen. In 2024 is het bestemmingsplan voor De Horsten vastgesteld en is gestart met de bouw van 44 appartementen rondom De Veste. Aan de Tichelkampweg hebben we 24 tijdelijke sociale woningbouweenheden gerealiseerd.

Tenslotte hebben wij de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd over de drie opgaven en ontwikkelingen rond Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders op de korte termijn (2024/2025) en vanaf 2026.

Investeren in de kracht van de organisatie
Het vergadermodel van de gemeenteraad is aangepast volgens het BOB-model: beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Op basis van de zwaarte van de voorstellen wordt een passende route voor de besluitvorming gekozen.

De start van de bouw van het Huis van Borne betekende een mooi voortgangsmoment voor de organisatie, vooral toen de contouren zichtbaar werden en in december het hoogste punt werd bereikt. Gesprekken met de gemeente Hengelo zijn gestart om ook de ICT-voorzieningen in het Huis van Borne goed vorm te kunnen geven.

Op 1 mei 2024 is het nieuwe organisatiemodel ingevoerd. Er is gebouwd aan het een stevig fundament voor onze nieuwe organisatie, met een nieuwe gemeentesecretaris, afdelingsmanagers en teamleiders. Dat doen we om de maatschappelijke opgaven verder vorm en inhoud te kunnen - onder het motto: ‘Samen Verder op de weg vooruit!

1.2 Financiële hoofdlijnen

Het gerealiseerde resultaat in 2024 bedraagt € 275.000 (V). In onderstaande tabellen is de samenstelling van dit resultaat per programma weergegeven. De primitieve begroting laat inclusief amendementen een positief begrotingssaldo zien van € 1.110.000 en sluit de actuele begroting op € 0. Dit is het gevolg van de consequente werkwijze om gedurende het jaar bij tussentijdse rapportages tekorten en overschotten te storten of te onttrekken in/aan de algemene reserves. De wijzigingen tussen de primitieve begroting en de actuele begroting zijn het afgelopen jaar uitgelegd in de halfjaarrapportage (€ 848.000 positief) en in de financiële eindejaarwijzigingen (€ 716.000 positief). Deze laatste betekenden wel een wijziging van de begroting, maar hadden geen gevolgen voor het beleid. De actuele begroting is dus de begroting na verwerking van de financiële eindejaarswijzigingen. Dit betekent ook dat er per saldo, exclusief het jaarrekening resultaat, € 2.674.000 in onze reserves is gestort.

De omvang van de actuele begroting is ten opzichte van de primitieve begroting met € 20 miljoen gestegen. De lasten (van € 79,9 miljoen naar € 99,9) € 1,2 miljoen meer dan de baten. Zoals hierboven beschreven ontstaat dit verschil van € 1,2 miljoen door de werkwijze om overschotten te storten in de reserve beleidsontwikkeling. De uitzetting van de resterende € 19 miljoen wordt veroorzaakt door alle besluitvorming door de gemeenteraad is genomen. Deze besluitvorming is budgetneutraal, maar zorgt wel voor administratieve uitzettingen aan baten en lastenkant. Deze uitzettingen bestaan uit:

- Halfjaarrapportage (voornamelijk het begroten van inkomsten en uitgaven voor Oekraïne ontheemden): € 9,3 miljoen
- Het openen van grondexploitatie De Horsten: € 4,7 miljoen
- De financiële eindejaarswijzigingen en budgetoverhevelingen van 2023 naar 2024: € 2,0 miljoen
- De resultaatbestemming bij de jaarstukken 2023: € 1,2 miljoen
- Versnelde woningbouw Tichelkampweg: € 0,3 miljoen

In deze jaarstukken worden de wijzigingen uitgelegd tussen de actuele begroting enerzijds en het jaarrekeningresultaat anderzijds. In dit hoofdstuk wordt echter eerst ingegaan op het verloop van het saldo door het jaar heen. We laten eerst zien hoe we van de primitieve begroting tot de actuele begroting kwamen. Daarna lichten we de verschillen toe.

Jaarrekening 2024 (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
PR1 Wonen en leven	8.355	9.247	10.000	753	N
PR2 Duurzame toekomst	4.583	5.227	5.221	-6	V
PR3 Inclusieve samenleving	38.662	48.389	49.031	642	N
PR4 Bestuur en samenleving	14.284	16.933	16.081	-851	V
PR5 Financieel gezond	13.973	20.102	21.643	1.541	N
Totaal lasten	**79.857**	**99.898**	**101.976**	**2.078**	**N**
Baten:					
PR1 Wonen en leven	2.785	3.336	4.529	1.193	V
PR2 Duurzame toekomst	3.346	3.803	3.785	-18	N
PR3 Inclusieve samenleving	8.447	17.010	17.192	181	V
PR4 Bestuur en samenleving	507	620	1.098	477	V
PR5 Financieel gezond	65.946	75.129	75.648	520	V
Totaal baten	**81.030**	**99.898**	**102.252**	**2.353**	**V**
Saldo	**1.172**	**-**	**275**	**275**	**V**

1.2.1 Verloop van primitieve naar actuele begroting

De primitieve begroting 2024 sloot met een voordelig saldo van € 1.172.000. Na vaststelling van de eerste wijziging daalde dit voordeel licht naar € 1.110.000 positief. Deze geringe negatieve bijstelling was het gevolg van de verwerking van een tweetal amendementen bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 ter grootte van € 62.000 (extra middelen 'Borne boeit' (€ 37.000) en extra middelen voor evenementensubsidies (€ 25.000). Deze extra incidentele middelen worden gedekt uit de reserve beleidsontwikkeling.

Het saldo van de halfjaarrapportage 2024 bedroeg € 848.000. Dit positieve saldo ontstond vooral door incidentele voordelen zoals een positieve meicirculaire (€ 700.000), hogere ozb inkomsten (€ 400.000) en vrijvallende rente en afschrijvingslasten (€ 300.000). Hier tegenover stonden een aantal nadelen, zoals nabetalingen vanuit de VRT voor de FLO afkoop (€ 203.000), Swim2Play (€ 140.000) en het beschikbaar stellen van budget voor het proces ombuigingsmaatregelen (€ 80.000). In de financiële eindejaarswijzigingen is een aantal budgetneutrale technische wijzigingen verwerkt, daarnaast is de septembercirculaire verwerkt. Dit heeft geleid tot een aanvullend voordeel van € 716.000.

Deze verschillende stappen hebben tot de volgende begroting-saldomutaties geleid:

Stappen (bedragen x € 1.000)	Saldo begroting 2024
Primitieve begroting	1.172
1e Begrotingswijziging bij begroting	-62
Gestort in reserves	-1.110
Saldo begroting na 1e wijziging	**0**
Halfjaarrapportage	848
Financiële eindejaarswijzigingen	716
Gestort in reserves	-1.564
Actuele begroting	**0**

Tekorten en overschotten worden gestort in de algemene reserves of onttrokken uit de algemene reserves. Dit betekent dat ten opzichte van de vastgestelde begroting na eerste wijziging het begrotingssaldo met € 1.564.000 is verbeterd en er op begrotingsbasis (exclusief het jaarrekeningresultaat) per saldo € 2.674.000 is toegevoegd aan het eigen vermogen.

2. Programma's

2.1 Wonen en leven

Inleiding
In het programma Wonen en Leven komen verschillende (beleids)vakgebieden bij elkaar in relatie tot de fysieke leefomgeving, waaronder wonen, mobiliteit en ruimtelijke ordening.

2.1.1 Wat hebben we bereikt?

De ambitie van gemeente Borne is het bieden van ruimte voor een groeiende en leefbare gemeente.

Wonen en Bouwen
Het woon en leefklimaat in Borne wordt in hoge mate gewaardeerd. Dit blijkt ook uit landelijk onderzoek. Dat willen we zo houden en waar mogelijk verbeteren. De situatie op de woningmarkt vraagt om meer woningen, waarbij de behoefte aan betaalbare woningen onverminderd groot is. De urgente vraag naar woningen vraagt om een versnelling in de realisatie.

Ruimtelijke ontwikkeling
De Omgevingswet vraagt op meerdere sporen onze inzet. De voorbereiding voor de Omgevingsvisie is volop bezig, er wordt geoefend met een Omgevingsplan, en de verlening van omgevingsvergunning verloopt volgens de nieuwe systematiek.

Mobiliteit en infrastructuur
Inwoners kunnen zich veilig en makkelijk in Borne verplaatsen. Het proces loopt voor de realisatie van de Vloedbeltverbinding, de nieuwe provinciale rondweg. En de voorbereiding is gestart om tot planvorming te komen voor de gevolgen van de Vloedbeltverbinding op de N743 en N744.

Openbare ruimte
De openbare ruimte wordt zoveel mogelijk gebruiksvriendelijk, functioneel en aantrekkelijk ingericht. Bij vernieuwing of vervanging worden klimaatadaptieve maatregelen genomen en wordt sterk ingezet op groenvoorzieningen.

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wonen en bouwen

De druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog. Forse prijsontwikkelingen hebben een effect op de bereikbaarheid van woningen voor verschillende doelgroepen. Daarentegen zetten we sterk in op de verdeling 30% sociale huur, 40% middensegment en 30% vrije sector. In 2024 zijn 96 woningen opgeleverd in de Bornsche Maten, Tichelkampweg en Grotestraat.

Versneld bouwen
In 2024 is het afwegingskader versnelde sociale woningbouw vastgesteld. Er zijn is voor de tijdelijke sociale woningbouw aan de Tichelkampweg vergund en gebouwd en in december heeft de oplevering plaatsgevonden. Met Stichting Twickel is er gewerkt aan een woningbouwplan voor de ontwikkellocatie Bornerbroeksestraat.

Bornsche Maten
In de Bornsche Maten worden doorlopen nieuwe woningen gebouwd. In 2024 zijn hier 56 woningen opgeleverd en is gestart met de bouw van 44 appartementen rondom De Veste. Ook is het bestemmingsplan voor De Horsten vastgesteld.

Woonzorgvisie
De woonzorgvisie is een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie. In 2024 is daarom een plan van aanpak opgesteld hoe vorm te geven aan de woonzorgvisie. Eind 2024 is begonnen met het analyseren van het aanbod

van zorgvoorzieningen op wijkniveau, zoals langdurig en kort verblijf en dagbesteding. De volgende stap is het vaststellen van de behoefte aan verschillende vormen van wonen met zorg en waar een eventuele mismatch zit tussen aanbod en behoefte. De uitkomsten vormen de basis voor de woonzorgvisie, die in 2025 wordt opgeleverd.

Overige ontwikkelingen
Het bestemmingsplan voor Roskam Landen 2 is in 2024 vastgesteld.

Voor het terrein Jonge Poerink is een nieuw besluit genomen. Na het vertrek van het bedrijf is het perceel vergroot. In het nieuwe plan is speciale aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid van het woonprogramma.

Ruimtelijke ontwikkeling

Omgevingswet
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Er is gewerkt aan de invoering van de wet en de aanpassingen in bijbehorende werkprocessen. Ook is verder gebouwd aan het Omgevingsplan.

Omgevingsvisie
Daarnaast hebben wij verder gewerkt aan de Omgevingsvisie, die de langetermijnvisie voor de gemeente beschrijft en de fysieke leefomgeving integraal met elkaar in verband brengt. De focus lag onder andere op de Contourennota, die de kaders stelt en richting geeft voor het verder uitwerken van de Omgevingsvisie. Beleidsthema’s en input van inwoners, zoals tijdens de Bornse Dromen Dagen, zijn hierin verwerkt. In het kader hiervan is ook een aantal nieuwe beleidsdocumenten opgesteld.

Rheineplein 1
We zijn gestart met het opstellen van een afwegingskader voor de herbestemming/herontwikkeling voor het Rheineplein 1. Hiervoor is integraal afstemming gevoerd met diverse interne vakdisciplines, daarnaast worden ideeën opgehaald bij de samenleving. Dit afwegingskader zal worden gebruikt om een aantal ter plaatse mogelijke scenario's te toetsen, om zodoende te komen tot een ontwikkelrichting voor het Rheineplein 1.

Leefbaar Zenderen
Wij zijn in het belang van de leefbaarheid, de vitaliteit en de toekomstbestendigheid van de kern Zenderen, onder meer samen met de Dorpsraad van Zenderen, gestart met een traject om te komen tot een Koersdocument Leefbaar Zenderen. Dit is erop gericht om via een gefaseerde aanpak en in samenwerking met de dorpsraad van Zenderen en stakeholders te komen tot inzichten en (ruimtelijke) ontwikkelingen die het dorp leefbaar houden.

Mobiliteit en infrastructuur

In Borne zijn twee grote barrières, te weten de bestaande provinciale weg N743 en het spoor.

Vloedbeltverbinding
Om de barrière van de N743 te verminderen is een nieuwe provinciale rondweg nodig, de Vloedbeltverbinding. Samen met de provincie en SWECO is het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor deze weg opgesteld en op 27 maart 2024 heeft Provinciale Staten (PS) dit vastgesteld. Er zijn 11 beroepen bij de Raad van State ingediend, wanneer deze behandeld worden is onbekend.

Onderdoorgangen
Voor de onderdoorgangen Oonksweg en Bornerbroeksestraat is samen met Movaris en ProRail een technisch ontwerp gemaakt. Begin 2025 zijn op basis van dit ontwerp de kosten geraamd en is de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

N743-N744
Voor de planvorming 'herinrichting N743 en N744' zijn wij gestart met het voorbereiden van een plan van aanpak. Wij hebben niet alleen naar de weg gekeken, maar ook de directe omgeving is meegenomen in de

planvorming. Hiervoor is het rapport ‘Kansen om barrières in Borne te slechten’ opgesteld, waarmee we het huidige tracé straks beter in Borne kunnen inpassen. Het plan van aanpak wordt in 2025 vastgesteld.

F35
Het laatste onderdeel binnen de bebouwde kom van de fietssnelweg F35 is afgerond, behalve de onderdoorgang. In aansluiting daarop is het westelijke deel van de Bornerbroeksestraat binnen de bebouwde kom als fietsstraat ingericht.

FlexRRReis
In 2024 is de buurtbus omgezet naar het FlexRRReis-concept, waardoor de dekkingsgraad in de hele gemeente Borne sterk verbeterd is.

Schoolomgevingen
Rondom 't Oldhof zijn zogenaamde 'schoolstraten' ingericht, ouders kunnen hierdoor niet dicht bij school parkeren, waardoor de schoolomgeving voor voetgangers en fietsers als veiliger wordt ervaren. Daarnaast stimuleert het om meer te gaan lopen en fietsen.

Bij de Veste zijn de verschillende verkeersstromen beter gescheiden waardoor de objectieve veiligheid van fietsers en voetgangers toegenomen is. Ook is de opstelplaats voor wachtenden vergroot.

Rotonde Azelosestraat
Wij hebben het ontwerp voor de rotonde Azelosestraat - Twickelerblokweg afgerond. In verband met de kabels en leidingen die aangepast moeten worden heeft de aanleg niet in 2024 plaatsgevonden. Het fietspad / fietsstraat Twickelerblokweg is ontworpen en wordt aangelegd nadat de werkzaamheden van Sportcomplex Borne West zijn afgerond.

Prins Bernhardlaan
Het voorlopig ontwerp van de upgrade Prins Bernhardlaan van 50 naar 30 km/uur is afgerond en aan de bewoners voorgelegd voor opmerkingen. Het definitief ontwerp wordt in 2025 afgerond.

Weerselosestraat
Het voorstel is de Weerselosestraat van 50 naar 30km/h te upgraden, de asfaltdeklaag te vervangen, kruispunten te verhogen en in klinkerverharding te maken en een schoolzone in te richten. Bijkomend voordeel is dat door het opwaarderen van de weg naar 30km/h extra ruimte ontstaat voor groen.
Deze werkzaamheden aan de Weerselosestraat zouden reeds zijn uitgevoerd, de planning van Enexis zorgde voor vertraging.

Openbare ruimte

IBOR
Wij zijn in 2024 gestart met de ontwikkeling van een integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR). Dit plan wordt in het tweede kwartaal van 2025 aangeboden ter vaststelling. Dit plan omvat het onderhoud, vervanging en vernieuwing van de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is conform het door de gemeenteraad vastgestelde beleid uitgevoerd.

Spelen en bewegen in de openbare ruimte
In samenspraak met bewoners van de Enk en Dreef zijn de twee speellocaties in die betreffende straten vernieuwd. Eén locatie is geschikt voor oudere jeugd en de andere voor jongere kinderen. De locaties zijn ingericht met avontuurlijke en natuurlijke speeltoestellen. Ook zijn er bomen en planten aangeplant. Daarnaast is er een samenspeelplek gerealiseerd in het Eschpark. Hier zijn meerdere archeologische vondsten gedaan en op basis van deze vondsten zijn een klimboerderij, drie spiekers en stappalen in de plattegrond van een boerderij geplaatst. Ook is er een rolstoelwipwap en zandspeelplek gemaakt.

Ook is er gewerkt aan de visie op spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte.

Groen
Wij hebben in 2024 de 'zinloze' verharding in kaart gebracht. Verharding is aangemerkt als zinloos wanneer deze qua oppervlakte meer bestrijkt dan wettelijk is vastgelegd. Deze inzichten worden meegenomen in de aanpak van oude wijken. Op basis van deze analyse zijn tegels gewipt aan de Azelosestraat/Parallelweg. De vrijgekomen ruimte van ruim 2000 vierkante meter is gebruikt voor de aanplant van bomen en blokhagen.

Ook hebben wij een analyse uitgevoerd voor de aanplant van extra bomen in de Stroom Esch. Op basis van beschikbare ondergrondse en bovengrondse ruimte kunnen hier naar verwachting ruim honderd bomen worden aangeplant. Met inwoners is hierover gesproken, op basis van deze gesprekken zijn de plannen verder gefinetuned. De volgende stap is de daadwerkelijke aanplant.

Spanjaardswijk
Het project Spanjaardswijk is een project waarin participatie centraal staat. In 2024 is met de bewonerswerkgroep gewerkt aan het ontwerp van het Spanjaardsplein, het groen in de straten en de speeltuinen aan de Textielstraat en Julianastraat. De oude speeltoestellen zijn gerenoveerd en teruggeplaatst op de speellocatie aan de Julianastraat.

Verder zijn de hemelwaterriolen en vuilwaterriolen voor 90% aangelegd. Dit zal eind maart 2025 afgerond zijn. Op dit moment is 70% van de verhardingen aangelegd. Dit bestaat uit voetpaden, rijbanen en parkeervakken. En 35% van het groen is aangebracht in het najaar van 2024. De rest volgt in het voorjaar van 2025. In deze wijk is 40% extra groen gerealiseerd. Daarnaast zijn er diverse klimaatadaptieve maatregelen toegepast die passen binnen de drieluik-strategie ‘vasthouden, bergen en afvoeren’ rondom hemelwater. Meerdere huishoudens in de Spanjaardswijk hebben hun hemelwaterafvoer afgekoppeld.

Revitalisering en klimaatbestendig Wensink-Zuid
De voorbereidings- en planvormingstraject is gestart om de buitenruimte duurzaam te vernieuwen en de wijk klimaatbestendig in te richten. In verschillende bijeenkomsten in 2024 - waaronder de eilandraad, wijkwandelingen en themamiddagen - is met inwoners en partners besproken wat belangrijke aandachtspunten zijn voor de herinrichting. Dit is samengebracht in een (digitale) kansen – en opgavenkaart. Deze kaart vormt de basis is voor het verdere herinrichtingsplan. Deze was eind 2024 gereed en is onlangs aan de wijk teruggekoppeld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het door het college van B en W vastgestelde plan van aanpak.

Klimaatadaptatie
In de ontwikkelingen van Wensink-zuid / Prins Bernhardlaan (en overige kleinschalige projecten op buurtniveau) is klimaatadaptatie één van de speerpunten. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en collega’s proberen we ons zo goed mogelijk voor te bereiden op de klimaatveranderingen en een toekomstbestendige inrichting. Hemelwater meer ruimte bieden en niet afwentelen naar benedenstroomse gebieden. Kansen bieden aan het lokaal vasthouden en bergen op locatie. Inwoners worden zich hierdoor steeds meer bewust van vergroening in de wijk. Samen met een adviesbureau is voor Borne een kaart samengesteld met zinloze verharding.

In 2024 hebben wij de parkeerplaats aan de Azelosestraat klimaatadaptief ingericht. Hier zijn de opgaven van het parkeren, vergroening en de waterberging gecombineerd gerealiseerd.

2.1.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan. Een toelichting op deze cijfers is te vinden in de jaarrekening.

PR1 Wonen en leven (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Wonen en bouwen	1.248	1.832	2.097	265	N
Ruimtelijke ontwikkeling	363	396	413	17	N
Mobiliteit en infrastructuur	2.933	3.079	3.656	577	N
Openbare ruimte	3.811	3.940	3.834	-106	V
Totaal lasten	**8.355**	**9.247**	**10.000**	**753**	**N**
Baten:				0	
Wonen en bouwen	450	975	1.644	670	V
Ruimtelijke ontwikkeling	28	28	63	35	V
Mobiliteit en infrastructuur	26	26	324	298	V
Openbare ruimte	2.281	2.307	2.498	190	V
Totaal baten	**2.785**	**3.336**	**4.529**	**1.193**	**V**
Saldo PR1 Wonen en leven	**-5.570**	**-5.911**	**-5.471**	**440**	**V**

2.2 Duurzame toekomst

Inleiding
In het programma Duurzame toekomst komen verschillende (beleids-)vakgebieden bij elkaar in relatie tot het verduurzamen van onze leefomgeving. Zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie en dergelijke. Ook bedrijvigheid, het landelijk gebied, erfgoed en (vrije-) tijdseconomie maken onderdeel uit van dit programma.

2.2.1 Wat hebben we bereikt?

Duurzaamheid
In het Klimaatakkoord staan afspraken met vijf sectoren over de maatregelen die deze sectoren tot 2030 en in de jaren daarna gaan nemen om de klimaatdoelen te halen. Deze sectoren zijn gebouwde omgeving, landbouw en landgebruik, elektriciteit, industrie en mobiliteit. Het programmaplan Duurzaamheid geeft weer hoe de gemeente Borne uitvoering geeft aan de afspraken uit het nationaal Klimaatakkoord. Het meerjarig programmaplan Duurzaamheid, met daarin opgenomen de ambitie, de doelen op deelthema's en uitgangspunten loopt van 2024 tot en met 2027. Het meerjarig programmaplan wordt jaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsplan waarin uitgebreid de beoogde acties en middelen beschreven zijn.

Energietransitie
Alle gebruikte energie in 2050 is 100 % duurzaam en iedereen is zich ervan bewust dat hier zuinig mee omgegaan moet worden. Dit wordt gedaan langs drie strategische pijlers: energiebesparing, transitievisie warmte (het warmteprogramma) en opwekking van hernieuwbare elektriciteit uit zon.

Circulaire economie
Wij willen onze wereld goed doorgeven aan volgende generaties. Echter, grondstoffen raken op, de zeespiegel stijgt en het leefklimaat staat onder druk. Wij moeten samen met onze inwoners verantwoordelijkheid nemen. Daarom zetten wij in op het voorkomen van afval, goed scheiden ervan, het minimaliseren van het gebruik van grondstoffen en hergebruik van afvalstromen in plaats van het verbranden of storten.

Natuur, milieu en landschap
Borne is in 2050 klimaatbestendig en werkt op langere termijn aan een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. De wijken en dorpen zijn voldoende beschermd tegen overvloedige neerslag, droogte en hitte. De gemeenteraad heeft in het raadsakkoord opgenomen de biodiversiteit te willen verbeteren. We zetten in op een economisch sterk buitengebied. Daarbij is een goede balans belangrijk tussen agrarisch landgebruik, de kwaliteit van natuur en landschap, de groei van toerisme, ruimte voor economische activiteiten en een fijne leef- en werkomgeving voor inwoners.

Bedrijvigheid en ondernemersklimaat
Borne zet in op een goede samenwerking met de BBO, evenementenorganisatoren, bedrijven en met inwoners. Een bloeiend economisch klimaat trekt ook weer nieuwe bedrijvigheid aan. Dit laatste is ook in Borne te zien. Kijkend naar de middenstand, vooral in het centrum, zien we ook veel bezoekers uit de omgeving die afkomen op het compacte centrum en het gevarieerde (winkel-)aanbod.

Vrijetijdseconomie
Door het groene karakter van de gemeente en de vele culturele activiteiten die hier plaatsvinden komen ieder jaar meer toeristen naar Borne, de kerkdorpen en het karakteristieke buitengebied. Op 18 april 2023 is de visie 'Vrijetijdseconomie 2022-2032' vastgesteld. Met deze visie wordt gestreefd naar een waardevolle vrijetijdseconomie die een optimale bijdrage levert aan de vitaliteit van Borne en het welzijn van de inwoners. Deze visie sluit aan op de regionale visie van Marketing Twente (Perspectief vrijetijdseconomie Twente 2030).

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaamheid

Programmaplan Duurzaamheid
Om een meerjarig perspectief op de uitvoering van de ambities voor duurzaamheid te geven is in november 2023 een Programmaplan Duurzaamheid voor de periode 2024-2027 vastgesteld. In 2024 stelden we voor het eerst een jaarlijks uitvoeringsplan op. Ook stond 2024 in het teken van het versterken van de ambtelijke organisatie op dit thema. Hiervoor zijn middelen van het Rijk ontvangen via Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). Omdat het aantrekken van ambtelijke capaciteit minder snel is verlopen, zijn ook de uitgaven in 2024 achtergebleven, zoals gepland in het uitvoeringsplan duurzaamheid 2024. De resterende middelen zijn gevoegd aan de reserve duurzaamheid, zodat de beoogde uitgaven en middelen later alsnog ingezet kunnen worden.

Energiebesparing
Inwoners van Borne hebben in vergelijking met andere plaatsen meer elektriciteit en aardgas bespaard. Dit komt deels doordat de prijzen voor elektriciteit en aardgas zijn gestegen, waardoor mensen zelf meer energie willen besparen. Ook helpt de gemeente Borne hierbij met maatregelen zoals het Energieloket, energiecoaches, isolatiesubsidie, Duurzaam Wonen Lening en het Energiefonds.

Er is in 2024 een plek waar inwoners gratis energieadvies kunnen krijgen. Deze plek is verhuisd van de Hofstraat naar de Bakkersteeg en wordt goed gebruikt.

Energiecoaches hebben in 2024 bijna 200 huishoudens geholpen met advies aan huis.
De FIX-brigade heeft ongeveer 100 huishoudens geholpen in 2024, vooral huishoudens met lage inkomens.

147 huishoudens in Borne hebben in 2024 subsidie gekregen voor isolatie via het Nationaal Isolatie Programma. Deze subsidie is specifiek bedoeld voor huizen met een lage waarde en slecht energielabel.

Vanaf juni 2023 tot 1 januari 2025 zijn 148 Duurzaam Wonen Leningen verstrekt.

In 2024 is geen aanvraag gedaan voor het Energiefonds.

Warmtetransitie
De gemeenteraad heeft in 2024 het Warmteprogramma vastgesteld. Hierin staat wanneer wijken en dorpen in de gemeente Borne aardgasvrij kunnen worden. En welke duurzame warmtebronnen daarvoor het beste zijn.

De wijk Wensink-Zuid was één van de eerste wijken waar het warmteprogramma is vertaald naar een wijkuitvoeringsplan. In 2024 is dit proces geëvalueerd. Die evaluatie heeft geleid tot een hernieuwde start. De gemeente gebruikt de lessen uit Wensink-Zuid om na 2025 sneller aan de slag te kunnen met wijkuitvoeringsplannen in andere wijken.

In 2024 hebben wij met Enschede en Hengelo gewerkt aan een koersdocument voor een publiek warmtebedrijf. Hiervoor wordt onderzocht op welke wijze de drie gemeenten samen met andere partijen een publiek warmtebedrijf kunnen oprichten. Dit warmtebedrijf zou duurzame en betaalbare warmte moeten leveren aan daarvoor geschikte wijken.

Grootschalige duurzame opwekking
De provincie heeft in 2024 regels vastgesteld voor het plaatsen van zonnevelden. De gemeente Borne beoordeelt vergunningsaanvragen voor zonnevelden volgens deze regels. Door de netcongestie is het in 2024 nog niet tot concrete aanvragen gekomen.

Het zonnepark Elhorst Vloedbelt is in 2024 gerealiseerd. Participatie in het eigendom van het zonnepark is niet tot stand gekomen, ondanks dat dit wel geprobeerd is. Wel vult de exploitant (Twence) jaarlijks een omgevingsfonds voor de leefbaarheid.

De provincie heeft in 2024 beleid vastgesteld voor windenergie. Hierin stond dat de provincie samen met gemeenten programmeringsafspraken wilde maken over het aantal windturbines en wanneer er plannen gestart kunnen worden. Gemeente Borne heeft geen afspraken gemaakt. Eind 2024 heeft de provincie daarom eenzijdig het grondgebied van Borne aangewezen voor het indienen van voorstellen voor twee tot drie windturbines.

Het project Wind voor Buren, in de gemeente Hof van Twente, is in 2024 door de provincie in procedure gebracht. Wij zijn aangehaakt om onze bewonersbelangen te ondersteunen.

De Duurzaamheidsroute A35 is een plan voor zonnevelden langs de rijksweg. Dit is in 2024 in procedure gebracht. Op Borns grondgebied is één perceel ingebracht. Dit plan wordt in 2025 definitief gemaakt door de provincie.

Circulaire economie

Samenwerking
In de tweede helft van 2024 hebben wij het koersdocument Circulaire Economie voor Twentse Gemeenten goedgekeurd.

De gesprekken tussen de VNG en Verpact, voorheen Nedvang, over de vergoeding voor plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) zijn in 2024 nog niet afgerond. De tijdelijke afspraken zijn verlengd tot eind 2025.

Circulair bouwen
In november 2024 heeft de gemeenteraad de motie circulair bouwen aangenomen. Dit is verwerkt in het Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2025.

Grondstoffen
In maart 2024 heeft de gemeenteraad de motie invoering Ja-stickers voor reclamedrukwerk (opt-in systeem) aangenomen. Het doel is om de hoeveelheid onnodig papier te verminderen. De invoering van de Ja-stickers is in 2024 voorbereid.

In 2024 hebben wij de PMD-verzamelcontainers weggehaald. Bij hoogbouw wordt PMD nu ingezameld in doorzichtige plastic zakken. Daardoor is de kwaliteit van PMD verbeterd.

Illegale bijplaatsing
Het blijft een probleem dat mensen afval naast de afvalcontainers plaatsen. Op één plek waar dit vaak gebeurt, hebben wij een bord geplaatst met informatie. Door het gewijzigde inzamelsysteem voor PMD is dit probleem zichtbaarder geworden. Dit komt omdat de plastic zakken niet meer ondergronds ingezameld worden. Ook restafval dat voorheen ongewenst in PMD-containers werd gestort is daardoor beter zichtbaar. In 2024 zijn kleine verbeteringen doorgevoerd. Zoals gewijzigde routes, extra opschoonrondes en meer voorlichting.

Natuur, milieu en landschap

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG):
Begin 2024 was er nog sprake van een Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) met een transitiefonds van € 24 miljard. De provincie Overijssel had dit rijksbeleid vertaald naar een (ontwerp)Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Hierin werd ingezet op drie hoofddoelen: het versterken van de natuur, het versterken van het sociaaleconomische perspectief voor het platteland en het bieden van duurzame verdienmodellen voor de agrarische sector. Voor de realisatie van deze doelen had de provincie € 5 miljard gevraagd uit het landelijke transitiefonds.

Op basis van het ontwerp-PPLG is er begin 2024 door ons, samen met de gemeenten Hengelo, Enschede, Haaksbergen, Hof van Twente en de diverse gebiedspartners (onder andere waterschap, natuurorganisaties, landgoederen en LTO) eerst nog gewerkt aan een gezamenlijk gebiedsprogramma voor Zuidoost Twente (ZOT).

Nadat er door het nieuwe kabinet een streep werd gezet door het NPLG (en het bijbehorende Transitiefonds), is ook het PPLG komen te vervallen. Desondanks is er zowel bij de provincie als bij alle gebiedspartners in ZOT nog steeds draagvlak voor het vervolgen van de (gebieds-)samenwerking. Om deze samenwerking te kunnen voortzetten is er in het najaar van 2024 gewerkt aan een gezamenlijke visie en ambitie. Dit proces zal in 2025 worden vervolgd met als doel om toe te werken naar een gebiedsagenda voor ZOT.

Groene Poort
Verder is de pilot 'gebiedstransitie Groene Poort Borne' in 2024 geoormerkt als één van de 36 'koploperprojecten in Overijssel. Door deze status kon er eind 2024 een subsidieaanvraag worden ingediend voor de verdere (voor)verkenning van een gebiedsproces. Doel van deze (voor-)verkenning is enerzijds om een beter beeld te krijgen van de huidige situatie op het gebied van stikstof, water en natuur (via onder andere kennissessies) en anderzijds om toe te werken naar een concrete (Bornse) gebiedsagenda. Begin 2024 is er ook een start gemaakt met een lokale gebiedsorganisatie (onder andere werkgroep landbouw) en dit proces zal in 2025 worden vervolgd.

Overige ontwikkelingen
Landgoedversterkingsplan Weleveld: er is een ruimtelijke procedure doorlopen gericht op de omvorming van agrarische percelen naar bos/natuur.

(Concept)landschappelijke inrichting Zenderen West: In relatie tot de plannen voor de Vloedbeltverbinding hebben grondeigenaren in 2023 een schetsplan opgesteld voor een landschappelijke inrichting van het gebied ten zuidwesten van Zenderen (globaal: tussen de ijsbaan en Twence). In samenwerking met de provincie Overijssel (initiatiefnemer Vloedbeltverbinding) is dit schetsplan in 2024 uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. In 2025 zal het plan verder worden uitgewerkt tot een uitvoerbaar inrichtingsplan (inclusief kostenraming). Daadwerkelijke uitvoering hangt af van beschikbare (subsidie)middelen vanuit de provincie en/of andere gebiedspartijen. Ook dit zal in 2025 verder in beeld worden gebracht.

Project Herenboeren, locatie Vaaltweg: voor de realisatie van dit initiatief zal een ruimtelijke procedure noodzakelijk zijn. Hierover hebben wij in 2024 verschillende gesprekken gevoerd en het particulier initiatief wordt momenteel verder uitgewerkt.

Realisatie nieuw landgoed Retraitehuisweg: wij hebben in 2024 een principebesluit genomen voor de realisatie van een nieuw landgoed aan de Retraitehuisweg. Ook dit particuliere initiatief wordt momenteel verder uitgewerkt (onder andere natuurlijke inrichting gebied Azelerbeek en beeldkwaliteitsplan nieuw landhuis).

Milieu
Binnen de ODT (Omgevingsdienst Twente) is er in 2024 voor het eerst gewerkt met een nieuwe, meer reële begrotingssystematiek. Deze is tot stand gekomen na een intensief herijkingstraject. Hiermee wordt voldaan aan één van de regionale beleidsdoelen van de ODT (draagvlak benodigde middelen) en wordt een goede stap gezet richting het voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria waar Omgevingsdiensten mee te maken hebben.

Met de nieuwe begrotingssystematiek wordt er gekeken naar de daadwerkelijk gerealiseerde uren. Voor Gemeente Borne heeft dit in 2024 geresulteerd in een overschrijding aangezien er meer uren gespendeerd zijn dan voorzien was. Dit wordt veroorzaakt door meerdere factoren. Op basis van voorgaande jaren is de bijdrage voor Gemeente Borne naar beneden bijgesteld terwijl er juist steeds meer werk is uitgevoerd door de ODT. De nieuwe begrotingssystematiek kwam hierdoor op een ongunstig moment voor de gemeente.

De bijdrage van de Gemeente Borne is naar beneden bijgesteld op basis van het aanwezige bedrijvenbestand. Tegelijkertijd zijn de uren toegenomen door onder andere de beoordeling van de bodemenergiesystemen voor woningen.

Bodem
Bij de herinrichting van de Spanjaardswijk is een bodemverontreiniging met PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) ontdekt die ter plaatse is gesaneerd. Deze kosten waren niet voorzien tijdens de start van de werkzaamheden. Deze kosten worden gedekt vanuit de bij de Jaarstukken 2023 opgerichte reserve voor

bodemsaneringskosten.

Er zijn geen overige onvoorziene saneringen afgerond. Bij de sloop van het pand aan de Leemweg 2 is wel een bodemverontreiniging aangetroffen. Deze wordt in 2025 wordt afgerond.

Bedrijvigheid en ondernemersklimaat

Bedrijvigheid
Er zijn in 2024 veel nieuwe ondernemers gestart, zowel in ons centrum maar ook op de bedrijventerreinen. Bedrijven weten Borne goed te vinden. Dit is terug te zien in de leegstandscijfers die in Borne laag zijn in verhouding tot omliggende gemeenten.

Op bedrijventerrein Westermaat/De Veldkamp hebben wij in 2024 de laatste kavels uitgegeven. In 2025 wordt de grondexploitatie hiervoor afgesloten.

In 2024 is de voorbereiding van het liquidatieproces gestart voor de ontvlechting van de gemeenschappelijke regeling het Regionaal Bedrijventerrein Twente (Businesspark XL). Dit proces heeft vertraging opgelopen. Dit komt doordat overnemende partijen meer tijd nodig hebben om inzicht te verkrijgen wat dat voor hen betekent. Midden 2025 wordt de gemeenteraad over een nieuwe planning geïnformeerd.

Ondernemersklimaat
Wij zetten in op goede samenwerking met de Bundeling Bornse Ondernemers (BBO), evenementenorganisatoren, VisitBorne, bedrijven en onze inwoners. Hierdoor zijn er uiteenlopende activiteiten die een gevoel van saamhorigheid oproepen in onze dorpen.

We zijn in 2024 gestart met de actualisatie van evenementenbeleid. Evenementen zorgen voor veel bezoekers aan onze gemeente (30.000 bezoekers Borne op z'n Best, 50.000 bezoekers Koningsdag, 3.500 spelers Slag om Borne).

De Innovatiehub Borne is gestart en is een goed voorbeeld van kennisintensieve en innovatieve bedrijvigheid. Netwerkbijeenkomsten zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen hebben (bijna) wekelijks plaatsgevonden.

Vrijetijdseconomie

Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie
Om de ambities en doelen uit de in 2023 vastgestelde visie vrijetijdseconomie waar te kunnen maken, heeft het college van B en W een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is de basis voor het toeristisch-recreatieve beleid voor de periode tot 2032 en bevat verschillende acties waarop in 2024 is ingezet.

Versterken en professionaliseren van VisitBorne
Eén van de speerpunten van het uitvoeringsprogramma is het versterken en professionaliseren van VisitBorne. In de begroting voor 2024 en volgende zijn hiertoe ook extra middelen beschikbaar gesteld. Onder andere via de invoering van toeristenbelasting per 1 januari 2025, waardoor de arrangementssubsidie voor VisitBorne kon worden verhoogd. In de prestatieafspraken met VisitBorne zijn diverse uitvoeringstaken vastgelegd. Genoemd kunnen worden: online gastheerschap (website www.visitborne.nl), social media en advertising, het onderhouden van contacten met de lokale VTE-ondernemers en samenwerkingspartners (onder andere Marketing Twente en Marketing Oost), het organiseren van netwerk- en ondernemersbijeenkomsten, het delen van toeristische informatie, het bijhouden van kleinschalige fysieke informatiepunten, de (door)ontwikkeling van de podwalks door Borne en de 'offline communicatie'.

Overige zaken die zijn uitgevoerd (deels vanuit het uitvoeringsprogramma)
Door een plaatselijke ondernemer zijn de zitbanken in Oud Borne vernieuwd.

Wij zijn gestart met de ontwikkeling van nieuwe informatieborden op de rijksmonumenten in Oud Borne (vervanging in 2025).

In samenspraak met de BBO hebben wij een verkennend onderzoek uitgevoerd naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie voor de marketing en promotie van Borne (verder uit te werken in 2025).

Recreatieschap Twente
In 2024 is ingestemd met de nieuwe visie ‘Ontwikkeling Recreatieparken Twente’. Als ontwikkelrichting is hierbij gekozen voor het ambitieniveau 'fundament op orde' met als uitgangspunt vooral het fysieke behoud van de parken. Verder is er ingestemd met het 'koersdocument Recreatieschap Twente', een visiedocument dat richting geeft aan de werkzaamheden van deze gemeenschappelijke regeling (GR). Daarnaast is de discussie gestart over een uittredingsregeling. Borne heeft zich hierbij op het standpunt gesteld dat het niet wenselijk is dat partijen uittreden vanwege het doorbreken van de ruimtelijke samenhang op de uitvoeringsonderdelen van deze GR (zoals de routestructuren). In samenhang hiermee is er ook een discussie gestart over de financieringssystematiek. Deze is nu nog gebaseerd op het aantal inwoners (ieder gemeente betaalt naar rato van het aantal inwoners). Onderzocht wordt of deze systematiek nog wenselijk is en recht doet aan de werkelijke lusten en lasten per gemeente.

Tenslotte hebben wij, op basis van een actie- en investeringsplan voor de marketing en promotie van Twente, een subsidie verleend aan de organisatie Marketing Oost.

2.2.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan. Een toelichting op deze cijfers is te vinden in de jaarrekening.

PR2 Duurzame toekomst (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Duurzaamheid	902	1.139	895	-244	V
Circulaire economie	2.233	2.353	2.370	17	N
Natuur, milieu en landschap	833	1.057	1.147	90	N
Bedrijvigheid en ondernemersklimaat	324	341	444	103	N
Vrijetijdseconomie	292	337	365	28	N
Totaal lasten	**4.583**	**5.227**	**5.221**	**-6**	**V**
Baten:					
Duurzaamheid	430	887	672	-215	N
Circulaire economie	2.870	2.870	2.920	51	V
Natuur, milieu en landschap	0	0	134	134	V
Bedrijvigheid en ondernemersklimaat	46	46	35	-12	N
Vrijetijdseconomie	0	0	24	24	V
Totaal baten	**3.346**	**3.803**	**3.785**	**-18**	**N**
Saldo PR2 Duurzame toekomst	**-1.238**	**-1.424**	**-1.436**	**-12**	**N**

2.3 Inclusieve samenleving

Inleiding
In het programma Inclusieve samenleving komen verschillende (beleids)vakgebieden bij elkaar in relatie tot een inclusief, gezond en sociaal Borne waarin inwoners de ruimte hebben om naar eigen kunnen en wens mee te doen. Hierbij zijn de onderdelen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, werk en inkomen (Participatiewet), gezondheid, sport en bewegen, inburgering en vluchtelingen, onderwijs, en cultuur belangrijke pijlers.

2.3.1 Wat hebben we bereikt?

Binnen het Sociaal Domein zien we verschillende sociaal- demografische autonome ontwikkelingen. Er is sprake van dubbele vergrijzing, het aantal inwoners met een ondersteuningsvraag neemt toe evenals de complexiteit van de ondersteuningsvragen en de krapte op de arbeidsmarkt maken dat de (financiële) druk op het Sociaal Domein toeneemt. Dit betekent dat we ondersteuning anders vorm moeten geven. Vanuit de Visie Sociaal Domein en het programma Sociaal Domein 2023-2026 werken we aan de transformatie van het Sociaal Domein.

Vanuit het programma Sociaal Domein hebben we onder andere uitvoering gegeven aan verschillende projecten: Jonge Kind, Jongerencoaches, Procesmanager, orthopedagoog, BSO+, Valpreventie, Sociaal Hus, Welzijn op Recept, Jongeren met Schulden en voorliggende dagbesteding voor mensen met dementie. De voortgang van deze projecten staat beschreven in de Monitor Sociaal Domein welke als bijlage aan het jaarverslag is toegevoegd.

Ook hebben wij deel genomen aan verschillende regionale en lokale projecten met samenwerkingspartners zoals het Startpunt Jeugd (voorheen Jeugdhuis), PACT scheiden zonder schade, Aanpak wachttijden, Interprofessioneel werken basisonderwijs en Jeugdhulpteams.

Samen met regionale en lokale partners is gewerkt aan verschillende thema's en ketenaanpakken vanuit het Gezond en Actief Leef Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA) zoals valpreventie, JOGG (gezonde jeugd, gezonde toekomst), welzijn op recept en Kansrijke start.

De gunning en implementatie voor de regionale aanbestedingen van de maatwerkvoorzieningen jeugd en maatschappelijke ondersteuning begeleiding en dagbesteding zijn afgerond. De lokale gunning voor Aanvullend Openbaar Vervoer, Jeugdvervoer en gym- en zwemvervoer is afgerond. Het implementatieteam is opgericht voor de voorbereidingen voor de start in augustus 2025.

Voor het versterken van het voorliggende veld wordt samengewerkt met regionale en lokale partners. Met behulp van subsidies is gewerkt aan het versterken van voorliggende dagbesteding voor inwoners met dementie en heeft er een onderzoek plaats gevonden naar cliëntondersteuning in gemeente Borne.

Voor jeugd is gewerkt aan de projecten Interprofessioneel Samenwerken en Jonge Kind om de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvangorganisaties en de gemeente te versterken. Voor het speciaal onderwijs is de pilot Jeugdhulpteams voortgezet om de samenwerking te versterken.

De regionale samenwerkingsagenda Jeugd wordt vertaald naar een lokale samenwerkingsagenda en gemeente Borne maakt onderdeel van diverse regionale projectgroepen zoals onderwijs en zorg, samenwerken met de sociale basis, aanpak wachttijden en PACT scheiden zonder schade. De hervormingsagenda jeugd kent verschillende verplichte thema's waar de gemeente aan moet voldoen. Wanneer wij hier niet aan hebben voldaan, volgt een korting van het Rijk. Gemeente Borne heeft een aantal incidentele projecten en pilots waarmee wij al deels voldoen aan de hervormingsagenda.

Voor de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) zijn wij gestart met het gebruiken van de VVE-monitor. We zijn begonnen met het actualiseren van het integraal huisvestingsplan (IHP).

In 2024 is de Cultuurnota ‘Meedoen is de Kunst! 2024+’ vastgesteld om cultuur in Borne te versterken. Samen met de Cultuurregio is gewerkt aan het regionaal uitvoeringsprogramma.

Voor inwoners met een laag inkomen is het plan van aanpak energiearmoede geactualiseerd. Zo is de witgoedregeling ingevoerd en kunnen inwoners gebruik maken van subsidiemaatregelen voor isolatiemateriaal. Borne werkt heeft een doorstart gemaakt en Borne werkt 2.0 is bij de SWB (Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente) ondergebracht voor activatietrajecten en re-integratietrajecten. Er is een start gemaakt met het vernieuwen van het armoedebeleid. Voor jongeren met schulden is gestart met het Jongeren perspectieffonds.

In 2024 hebben wij 300 Oekraïense ontheemde opgevangen bij Maria Mediatrix en bij de Zwanenhof. De taakstelling voor statushouders is voldaan. In het verdeelbesluit van de minister van Asiel en Migratie eind december is de taakstelling voor Asielopvangplaatsen en minderjarige vreemdelingen opvangplaatsen vastgesteld op nul.

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

De focus van ons beleid is gericht op gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving. Hierbij gaan wij uit van positieve gezondheid, waarbij het betekenisvol leven van mensen centraal staat. De nadruk ligt op veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. Er wordt de komende jaren gewerkt aan meer nabijheid, vanuit het uitgangspunt ‘de mens centraal’. Door mensen beter en sneller te bereiken en toe te leiden naar het (preventieve) algemene aanbod binnen gemeente Borne kunnen mensen blijven meedoen en problemen in een vroeg(er) stadium opgepakt en of voorkomen worden.

Ons doel is een inclusief, gezond en sociaal Borne waarin inwoners de ruimte hebben om naar eigen kunnen en wens mee te doen. Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen leven. Lukt dat niet? Dan bieden we passende hulp en ondersteuning. Het Sociaal Hus vormt hiervoor een laagdrempelige toegang.

We werken vanuit de uitgangspunten van de Visie Sociaal Domein aan de thema’s zelfredzaamheid en samenredzaamheid, normaliseren en accepteren, betekenisvol meedoen en maatschappelijke verbondenheid. Door integraal te werken zijn we effectiever. Daarnaast zetten we in op een aanpak waarin het versterken van de sociale basis en preventie een grote rol spelen.

Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning

Inkooptraject Wmo begeleiding en dagbesteding
Het inkooptraject voor Wmo begeleiding en dagbesteding is afgerond. Na gunning heeft in het tweede deel van 2024 een implementatietraject plaatsgevonden voor de nieuwe contracten. De contracten gaan in met ingang van 1 januari 2025. Alle gegunde aanbieders zijn getoetst door het KIT model (Kwaliteits- en Integriteits toets), om malafide aanbieders te weren.

Inkooptraject Aanvullend Openbaar Vervoer en Jeugdvervoer
Het inkooptraject voor het Aanvullend Openbaar Vervoer en Jeugdvervoer is afgerond. Na gunning is een implementatieteam samengesteld. Hierin vindt de voorbereiding plaats voor het ingaan van de nieuwe contracten op 1 augustus 2025.

Pilot logeerzorg
In februari 2024 zijn wij gestart met de pilot logeerzorg. Dit omdat de toen geldende regeling niet passend was voor planbare logeerzorg. Gemeenten hebben hierin een opdracht vanuit het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). De pilot liep af op 31 december 2024. Er is een evaluatie uitgevoerd, deze wijst uit dat de looptijd te kort was om duidelijke conclusies te trekken. Daarom is besloten de pilot logeerzorg te verlengen in 2025.

Ketenaanpak valpreventie
In Borne wordt al langere tijd aandacht besteed aan valpreventie. Momenteel wordt gewerkt aan een sluitende ketenaanpak, een opdracht uit het Integraal Zorgakkoord (IZA).

Beschermd wonen
In de regio is afgesproken dat mensen die recht hebben op beschermd wonen, ook terecht moeten kunnen in andere gemeenten dan alleen in centrumgemeente Enschede. Gemeente Borne is daarom, als onderdeel van de Woonzorgvisie, gestart met een analyse van het aanbod aan woonzorgvoorzieningen. Daarbij gaat het onder andere om voorzieningen voor langdurig verblijf, zoals beschermd wonen. In deze analyse wordt

gekeken hoeveel plekken er zijn en of dat aansluit op de vraag in Borne. Er is nu een verschil tussen vraag en aanbod. Dat verschil vormt een belangrijke opgave voor de toekomst. In 2025 wordt duidelijk welke bijdrage Borne kan leveren aan het verminderen van de regionale wachtlijst voor beschermd wonen.

Woonzorgvisie
Voor de stand van zaken wordt verwezen naar het Programma Wonen en Leven, onderdeel Wonen en Bouwen.

Algemene voorzieningen

Het zoveel mogelijk doorontwikkelen van voorliggende voorzieningen (laagdrempelig, zonder indicatie, dichtbij)
Gemeente Borne werkt samen met verschillende organisaties om de voorliggende voorzieningen te verbeteren. Er is een dementiescan uitgevoerd waaruit blijkt dat 1,86% van de inwoners in Borne dementie heeft. Dit ligt hoger dan het landelijke gemiddelde van 1,65%. Met deze kennis is er een subsidie aangevraagd en toegekend door ZonMw voor het versterken van laagdrempelige dagactiviteiten voor thuiswonende (dementerende) senioren. In 2024 is hiervoor een kwartiermaker aangesteld bij Wijkracht. Deze kwartiermaker richt zich onder andere op het versterken van de huidige activiteiten en het doorontwikkelen van het Odensehuis. Ook wordt er samen met verschillende betrokken partijen de mogelijkheid voor een gecombineerde dagbesteding onderzocht.

In april 2024 hebben wij het onderzoek naar ‘Cliëntondersteuning in gemeente Borne’ afgerond. Op basis van het onderzoek zijn de volgende adviezen gegeven: Geef professionals en het netwerk van de inwoners meer informatie over cliëntondersteuning, zorg voor goede rolafbakening en verbeter gerichte doorverwijzing. Stimuleer netwerksamenwerking door informele en formele partijen samen te brengen. Ga door met het vergroten van de bekendheid van het Sociaal Hus. Tenslotte wordt de verhuizing naar het Huis van Borne als positieve ontwikkeling benoemd vanwege het laagdrempelige karakter van het Kulturhus. Voor de doorontwikkeling van de cliëntondersteuning in Borne wordt er een plan opgesteld. Dit wordt afgestemd met de verdere ontwikkeling van het Sociaal Hus.

Verdere (door)ontwikkeling van de integrale toegang ’Sociaal Hus’
In 2024 heeft het Sociaal Hus zich gefocust op het beter zichtbaar en vindbaar zijn. In april 2024 is de nieuwe website www.sociaalhus.nl gelanceerd. Ook is er meer ingezet op zichtbaarheid door deelname aan bijeenkomsten en actief contact te zoeken op plekken waar veel inwoners komen. Hierdoor is het aantal ondersteuningsvragen gestegen van 262 in 2022 naar 597 in 2024, een toename van 128%.

Daarnaast is het team van Sociaal Hus uitgebreid met extra uren vanuit de GALA-middelen. Hierdoor werken Sociaal Hus-consulenten nu ook in huisartsenpraktijken als praktijkondersteuner Welzijn op Recept. Veel vragen aan de huisarts gaan niet over medische problemen, maar bijvoorbeeld over eenzaamheid, psychosociale klachten of opvoeding. Dit project helpt om inwoners beter te ondersteunen.

Vanaf 2024 uitvoering geven aan het herijkte subsidiebeleid om samenwerking te stimuleren, meer in te zetten op preventie en subsidieregelingen per beleidsdoel/thema op te zetten.
In 2024 is de nieuwe Algemene Subsidieverordening gemeente Borne 2024 vastgesteld. Hier is uitvoering aan gegeven. We hebben een start gemaakt met de subsidieregelingen die onder deze verordening vallen.

Gezondheid

SPUK GALA

Wij hebben uitvoering gegeven aan de diverse thema’s die vallen onder GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (Integraal Zorgakkoord). Dat is lokaal gedaan en in de regionale samenwerking met SamenTwente en Twentse Koers.

Wij hebben een kwartiermaker aangesteld om GALA te coördineren. Deze persoon bewaakt de uitvoering van de plannen en de besteding van het bijbehorende budget tot en met 2025.

Samen met lokale partners zijn de plannen van GALA uitgevoerd op basis van wat inwoners nodig hebben. De ketenaanpakken (Valpreventie, Kansrijke Start, Welzijn op Recept en Kinderen en Volwassenen naar Gezond Gewicht) zijn de verbinding tussen GALA en IZA. Er is een coalitie Kansrijke Start en Kansrijk Opgroeien gestart om kinderen een goede start te geven en hen goed te laten opgroeien.

Wij hebben in 2024 informatieve theateravonden georganiseerd voor ouders/opvoeders over pubers en verleidingen (alcohol, drugs, roken, social media).

Het project Valpreventie is geïntensiveerd in samenwerking met de fysiotherapeuten. Ook is er een succesvolle theater bijeenkomst geweest over gezond ouder worden en valpreventie.

Het project SamSam, waarbij de samenwerking met de huisartsen wordt versterkt, is voortgezet in Welzijn op Recept. Consulenten Sociaal Hus sluiten in de rol van praktijkondersteuner Welzijn op Recept aan bij de huisartsenpraktijken. Ze werken vanuit het idee van positieve gezondheid. Het gebruik van het platform onder het Sociaal Hus neemt toe voor communicatie en marketing.

Vanuit het JOGG programma (gezonde jeugd, gezonde toekomst) is ingezet op gezond gedrag bij de kinderopvang en tijdens sporttoernooien, zoals water drinken en fruit eten op school. Er is speciale aandacht geweest voor meer bewegen, mentale gezondheid en het omgaan met verleidingen zoals drank, drugs en social media en voor streven naar een generatie die niet rookt.

Preventie- en handhavingsplan Alcohol
Het preventie- en handhavingsplan alcohol is opgesteld, om alcohol misbruik te voorkomen. Er zijn afspraken gemaakt met de sportverenigingen over verantwoord schenken van alcohol en er zijn preventieve afspraken gemaakt, zoals over een gezonde kantine en rookvrije sportomgeving.

Omgevingsvisie Gezondheid

In de nieuw nog te vormen Omgevingsvisie is gezondheid als integrale pijler opgenomen met daarbij de nadruk op een rookvrije omgeving en die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten.

Huisartsen
Er zijn gesprekken gevoerd over de vraag of er voldoende huisartsen zijn en blijven in gemeente Borne, aangezien er wachtlijsten zijn voor inwoners, inclusief statushouders.

Inwoners met zorgwekkend gedrag

Om de lokale aanpak voor mensen met zorgwekkend gedrag te actualiseren is het plan om in 2025 een projectleider aan te stellen. Hiervoor is een ZonMw subsidieaanvraag ingediend.

Regionale samenwerking
Er is regionaal samengewerkt op het gebied van preventie en gezondheid als onderdeel van de gemeenschappelijke regeling SamenTwente (GGD, VTT en OZJT). Vanwege grote veranderingen in de begroting zijn er in 2024 gesprekken gestart over de kerntaken van de samenwerking. Deze gesprekken worden in 2025 afgerond.

Er wordt gewerkt aan de doelen van het Regioplan (2023) als onderdeel van de Twentse Koers. Twee projectleiders van Twentse Koers hebben lokaal ingezet op de uitwerking van de ketenaanpakken Kansrijke Start en Valpreventie. Twentse Koers is de strategische samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, SamenTwente en provincie Overijssel.

Inburgering en vluchtelingen

Opgaven Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders
We hebben de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd over de drie opgaven en ontwikkelingen rond Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders op de korte termijn (2024/2025) en vanaf 2026. In september hebben we aan de provincie Overijssel aangegeven hoe wij als gemeente Borne in 2024/2025 invulling geven aan de drie opgaven. Vervolgens heeft de provincie het plan Twentse opgave naar de minister

van Asiel en Migratie gestuurd. We hebben de wettelijke verplichting Oekraïense ontheemden op te vangen. Gemeente Borne vangt 300 Oekraïense ontheemden op. Daaraan voldoen we ruimschoots door het bieden van meer dan 200% van het aantal opvangplaatsen dat we zouden moeten realiseren op basis van een evenredige verdeling van het totaal aantal opvangplaatsen over alle gemeenten. In haar verdeelbesluit van eind december heeft de minister voor Borne zowel de reguliere asielopvangplaatsen (opgave was: 148) als alleenstaande-minderjarige-vreemdelingen opvangplaatsen (opgave was: 13) vastgesteld op nul. Dit betekent dat gemeente Borne over de jaren 2024 en 2025 geen wettelijke asielopgave heeft.

Daarnaast blijven we ons inzetten om alle statushouders die aan ons zijn toegewezen te huisvesten, om zo bij te dragen aan een betere doorstroming in de opvangketen.

Begeleiding nieuwe inwoners
We hebben met Vluchtelingenwerk Nederland een overeenkomst afgesloten voor vier jaar, zodat Vluchtelingwerk nieuwe inwoners ook vanaf 2025 blijft begeleiden. Daarmee krijgen deze inwoners een goede start om mee te kunnen doen aan de Nederlandse samenleving.

Huisvesten statushouders
In 2024 hadden we de opgave om 50 statushouders te huisvesten. In samenwerking met woningcorporatie Welbions hebben we aan deze opgave voldaan, mede door het versneld wonen, waarbij de locatie aan de Tichelkampweg beschikbaar is gekomen. Er zijn zelfs vijf mensen meer gehuisvest, dankzij de doorstroomlocatie voor statushouders op Maria Mediatrix.

Inkopen van inburgeringstrajecten
We zijn, samen met de andere 13 Twentse gemeenten, begonnen met de inkoop van nieuwe inburgeringscursussen. De nieuwe contracten gaan vanaf 2026 in.

Bieden van opvang van Oekraïense ontheemden
We vangen 300 Oekraïense ontheemden op, 210 op Maria Mediatrix en 90 bij de Zwanenhof.

Jeugd

In de Twentse Monitor Sociaal Domein 2024, opgeleverd door Kennispunt Twente, zijn voor Borne de volgende ontwikkelingen zichtbaar:

- Percentage jeugdigen met jeugdhulp gedaald van 15,2% (peildatum 31-12-2023) naar 14,1% (peildatum: 31-12-2024);
- Van 627 huishoudens met jeugdhulp (peildatum 31-12-2023) naar 595 huishoudens met jeugdhulp (peildatum 31-12-2024);
- Van 1629 jeugdhulp indicaties (peildatum 31-12-2023) naar 1499 indicaties (peildatum 31-12-2024);
- Er is een stijging zichtbaar op de onderdelen dyslexie, inzet van diagnostiek en lage ondersteuningsbehoeften tegen over een daling op de uithuisplaatsingen, specialistische jeugdzorg en behandeling binnen de specialistische GGZ.

Versterken van de samenwerking met het onderwijs, kinderopvangorganisaties en jeugdregisseurs.
Het afgelopen jaar zijn we gestart met het project Interprofessioneel Werken (IPW), een initiatief vanuit het onderwijs. Dit begon op de Beekparkschool, waar een team van verschillende specialisten samenwerkt. Zij richten zich op zowel onderwijs als de gezondheid en het welzijn van kinderen, met als doel de kloof tussen school en thuis te verkleinen. Dit verbetert de samenwerking en wordt volgend jaar op meer scholen uitgebreid.

Daarnaast hebben wij veel aandacht besteed aan de doorgaande lijn voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Wij hebben afspraken gemaakt om de overgang van kinderopvang naar onderwijs soepeler te laten verlopen en de samenwerking met jeugdregisseurs te versterken. De orthopedagoog speelt hierin een belangrijke rol door observaties uit te voeren in en nauw samen te werken met de orthopedagoog van het onderwijs. Maar ook door deel te nemen aan pre-SOT overleggen (dit zijn vooroverleggen waarin vroegtijdig wordt besproken wat een kind mogelijk nodig heeft bij de overstap naar school).

BSO+ doorontwikkelen
De BSO+ functioneert goed en zowel jeugdigen als ouders zijn tevreden. De samenwerking met het onderwijs en jeugdregisseurs verloopt soepel. Inmiddels zijn enkele kinderen doorgestroomd naar de reguliere BSO. Dit wordt bereikt door hen te ondersteunen in zelfredzaamheid en hen te laten wennen aan de reguliere groepen. Omdat De Drie Biggetjes ook reguliere groepen heeft, is de samenwerking efficiënt. De BSO+ leidsters kunnen de leidsters van de reguliere groepen ondersteunen bij het bieden van passende begeleiding.

Ondersteunen van reguliere verenigingen
Dit initiatief was oorspronkelijk bedoeld om sportverenigingen te ondersteunen en het aanbod uit te breiden voor kwetsbare jeugd. Echter, sportverenigingen bleken dit zelf al goed te kunnen organiseren, waardoor er weinig behoefte aan ondersteuning was. Daarom hebben wij de focus verlegd naar directe begeleiding van jeugdigen om hen te stimuleren meer te bewegen.

Een voorbeeld hiervan is het aanbieden van weerbaarheidstrainingen aan vier kwetsbare jongeren via de buurtsportcoach. Dit helpt hen om zelfstandiger deel te nemen aan sport door hun zelfvertrouwen te vergroten, grenzen te herkennen en sociale vaardigheden te ontwikkelen. Daarnaast is er samenwerking met de beweegmakelaar van de Gemeente Borne, die kwetsbare jongeren ondersteunt bij het vinden van een gezonde en passende leefstijl.

Effectief helpen van jongeren en hun ouders/verzorgers op scholen van speciaal onderwijs door het op school leveren van jeugdhulp door zorgaanbieders.
In 2024 zijn de Jeugdhulpteams geëvalueerd door Kennispunt Twente. De resultaten tonen duidelijk aan dat jeugdhulp binnen het speciaal onderwijs waardevol is, zowel inhoudelijk als financieel. De pilot loopt tot de zomer van 2025, maar vanwege de positieve uitkomsten heeft het college in december 2024 besloten deze structureel te maken. De kosten zijn gedekt door een verschuiving binnen de maatwerkbudgetten. Om dit te waarborgen, moet het Jeugdhulpteam worden aanbesteed, een proces dat in 2025 wordt uitgevoerd.

De regionale samenwerkingsagenda jeugd wordt vertaald naar een lokale samenwerkingsagenda.
Er is veel overlap tussen landelijke, regionale en lokale uitdagingen. Regionaal sluiten we aan waar mogelijk, maar het vertalen naar een lokale samenwerkingsagenda blijkt lastig, mede door afhankelijkheid van bredere ontwikkelingen. Een overzicht van regionale projecten en de voortgang is te vinden op www.samen14.nl.

Borne kiest bewust welke projectgroepen het ondersteunt. Alle Twentse gemeenten werken samen om ervaringen te delen en met beperkte middelen veranderingen in de zorg te realiseren. Borne zet zich actief in op verschillende onderdelen van deze agenda:

Onderwijs en zorg → Gericht op betere samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dit omvat de Jeugdhulpteams en het waarborgen van onderwijs voor jeugdigen in gesloten instellingen.
Samenwerking met de sociale basis → Gericht op het versterken en, waar mogelijk, uniformeren van lokale teams.

Daarnaast loopt regionaal de Aanpak Wachttijden, met projecten om wachttijden in de jeugdzorg te verkorten. In 2024 is Startpunt Jeugd (voorheen Jeugdhuis) gestart, een project dat snellere en passende verwijzing vanuit de huisarts naar specialistische GGZ regelt en herstelgericht werkt tijdens de wachttijd. Dit gebeurt in samenwerking met vier specialistische GGZ-aanbieders en de gemeente Losser.

Doorontwikkeling van de sociale basis, onder andere door het aansluiten bij het PACT scheidingsloket en de pilot buurtgezinnen.
In november 2023 heeft Borne zich aangesloten bij PACT Scheiden zonder Schade. Eind 2024 is de eindconclusie van dit project opgeleverd. Het afgelopen jaar is hierin geïnvesteerd door bijeenkomsten met ketenpartners te organiseren, ondersteuning en informatie voor familie en naasten aan te bieden, eigen-krachtbijeenkomsten opnieuw in te zetten, een gezamenlijke website te ontwikkelen (te vinden via Sociaal Hus) en casusanalyses uit te voeren.
Een belangrijk onderdeel van de eindconclusie is het regionaal uitdragen van een nieuwe visie, waarin rust en tijd voor rouw centraal staan. Dit verschilt van de eerdere aanpak, die sterk de nadruk legde op gezamenlijk ouderschap en blijvende communicatie in het belang van het kind. De nieuwe visie stelt dat gezamenlijk of

parallel solo-ouderschap beter werkt wanneer alle gezinsleden eerst tijd en ondersteuning krijgen om de scheiding te verwerken en praktische zaken te regelen.
Deze aanpak vraagt om een andere werkwijze, die regionaal wordt omarmd. Het komende jaar is het belangrijk dat professionals hier ook in worden getraind. In Borne zijn jeugdregisseurs, Wmo-regisseurs en Wijkracht hierbij betrokken. Samen met ketenpartners brengen zij in kaart hoe deze visie lokaal kan worden toegepast en wat hiervoor nodig is.

Ten aanzien van buurtgezinnen. Dit is afgelopen jaar niet opgestart. Het is onvoldoende helder waar deze pilot het beste belegd kan worden. Ook met oog op eventuele borging. Onderbrengen bij professionele partijen brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Onderbrengen bij vrijwilligers vraagt veel in de ondersteuning bij het opzetten en wordt gezien als kwetsbaar. Eerst dient er beter onderzoek gedaan te worden naar hoe de sociale basis er niet alleen uitziet in Borne, maar ook hoe deze functioneert. Hierin kan meegenomen worden welke vorm van het project buurtgezinnen past binnen de gemeente Borne.

Nieuw inkooptraject jeugdhulp per 2025
De inkoop is afgerond en nieuwe contracten zijn ondertekend.

Onderwijs

Verbetering van de samenwerking tussen scholen, kinderopvang en gemeente
Om de samenwerking tussen scholen, kinderopvang en gemeente te verbeteren is het plan 'doorgaande lijn' aangepast. Door de gemaakte afspraken tussen deze partijen, verloopt de overgang van kinderopvang naar school soepeler.

VVE-monitor
Sinds september 2024 wordt gewerkt met de VVE-monitor (voor- en vroegschoolse educatie). Deze monitor zorgt ervoor dat de toewijzing en doorverwijzing van kinderen digitaal en sneller verloopt. Dit maakt het makkelijker voor jeugdgezondheidszorg, gemeente en VVE-aanbieders om met elkaar te communiceren en om te zien hoeveel kinderen deelnemen aan VVE-programma's.

Start van de bouw van het kindcentrum in Borne-West
Het pand van basisschool Jan Ligthart is gesloopt en de bouw van het kindcentrum in Borne-West is begonnen. Leerlingen van de basisscholen Jan Ligthart en ’t Oldhof krijgen tijdelijk les op de huidige locatie van ’t Oldhof. Het Kindcentrum biedt ruimte aan deze twee samengaande scholen. Daarnaast komt is er ruimte voor een kinderopvang en een samen-naar-schoolklas.

Vernieuwing van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
Wij zijn gestart met het actualiseren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Dit plan geeft richting aan de huisvesting van het onderwijs in Borne voor de komende jaren. In 2025 wordt het IHP vastgesteld, zodat hier vanaf 2026 uitvoering aan kan worden gegeven.

Cultuur

Cultuurnota ‘Meedoen is de kunst! 2024+’
De cultuurnota 'Meedoen is de kunst! 2024+' is vastgesteld. Dit is een plan waarin we doelen hebben gesteld om de cultuur in Borne te versterken. De acties uit de cultuurnota worden geconcretiseerd in een uitvoeringsagenda, die in 2025 gereed zal zijn.

Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente
Samen met de Cultuurregio Twente hebben wij gewerkt aan het uitvoeringsprogramma. De Cultuurregio Twente wil dat iedereen in Twente toegang heeft tot cultuur. Om dit te bereiken, zijn projecten voortgezet, zoals de maakplaatsen, creatieve broedplaatsen en Cross-TIC. Ook zijn nieuwe projecten gestart, zoals een regionaal programma voor jongeren en het onderzoeken van de besteding van de extra middelen voor het versterken van de bibliotheken. Hiervoor zijn regionale werkgroepen opgezet.

Bijdragen aan Cultuureducatie en Muziekakkoord

Dit jaar hebben wij wederom bijgedragen aan het cultuureducatieprogramma voor de basisscholen in de gemeente Borne. Dit programma helpt kinderen op een creatieve manier kennis te maken met kunst en cultuur. Ook zijn we gestart met het voorbereiden van een nieuw cultuureducatieplan voor de komende vier jaar, zodat we de cultuur in het onderwijs blijven stimuleren. In dit plan is uitgewerkt hoe alle leerlingen in Borne in aanraking komen met alle verschillende vormen van kunst en cultuur.

Daarnaast hebben wij bijgedragen aan het Muziekakkoord, dat zich richt op het integreren van muziekonderwijs in het basisonderwijs.

Herdenking 4 mei en Bevrijdingsdag 5 mei
Samen met Stichting Comité 4 en 5 mei is invulling gegeven aan de herdenking van 4 mei en de viering van Bevrijdingsdag op 5 mei. Met subsidie zijn een passende herdenking en viering georganiseerd, waarbij de historische en actuele betekenis centraal staat.

Kunstcollectie gemeentehuis
Voor de aankomende verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis is de gehele kunstcollectie van de gemeente in beeld gebracht. In 2025 kan op basis hiervan besloten worden welke kunstwerken meeverhuizen naar het nieuwe gemeentehuis en welke bestemming de overige kunstwerken krijgen.

Cultureel Erfgoed
Er is uitvoering gegeven aan de wettelijke taken op het gebied van het gebouwde cultureel erfgoed. Het gaat dan om de afhandeling van vergunningsaanvragen voor rijks- en gemeentelijke monumenten en het beschermde dorpsgezicht Oud Borne. Verder is de kerkenvisie (een inventarisatierapport) vorig jaar afgerond. Bekeken wordt nog in hoeverre de aanbevelingen uit dit rapport kunnen worden geïmplementeerd. Tenslotte is er opdracht gegeven voor een inventarisatie van karakteristieke boerderijen en schuren in het buitengebied. Deze inventarisatie wordt in 2025 afgerond.

Sport

Sportcomplex BorneWest
De werkzaamheden voor de realisatie zijn door ons volgens planning uitgevoerd. Na vaststelling van het plan van eisen heeft een aanbesteding plaatsgevonden waar voldoende bedrijven hun aanbieding voor hebben ingediend. In december is de gunning gedaan aan de bouwer en het installatiebedrijf.

Bij de blaashal zijn tijdelijke toiletten geplaatst voor de gebruikers van de beachvelden en de blaashal.

De werkzaamheden in het zwembad voor het peuterbad en entree zijn uitgevoerd, maar hebben door leveringsproblemen toch meer tijd gevraagd dan was voorzien. Daarom is de oplevering van de entree en het peuterbad voorzien in 2025.

Vernieuwing sportgrasveld
Een natuurgrasveld dat verhuurd wordt aan NEO heeft een nieuwe toplaag gekregen. Ook is in dit veld een nieuwe drainage aangebracht en is de elektriciteitskabel voor de verlichting vervangen.

Tarieven meerjarig vastgesteld
De tarieven zijn meerjarig (seizoen 2024/2025 en 2025/2026) vastgesteld zodat de verenigingen weten waar ze aan toe zijn bij het opstellen van de toekomstige begrotingen en zodat de kostenstijgingen door inflatie over meerdere jaren verdeeld worden.

Leerlingen bewegen in een gezonde omgeving
Alle leerlingen van groepen 3 tot en met 8 bewegen wekelijks kwalitatief goed onder leiding van een vakleerkracht met aandacht voor de lichamelijke ontwikkeling. Steeds meer scholen hebben ook voor de leerlingen van groep 1 -2 (kleuters) aandacht voor de lichamelijke ontwikkeling in combinatie met de ontwikkeling van het denkvermogen en gezond opgroeien. Daarnaast maken kinderen onder schooltijd kennis met allerlei takken van sport zoals schaatsen, zwemmen en diverse balsporten. Voldoende water drinken, fruit eten en diverse korte beweegactiviteiten op het schoolplein en in de klas zijn ingevoerd om aandacht te schenken aan een gezonde leefomgeving en een dynamische schooldag.

Sportstimulering: brede inzet bewegen als voorliggende voorziening
De buurtsportcoaches verrichten veel werkzaamheden die samenhangen met andere beleidsvelden van de gemeente.

In het kader van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Voor het stimuleren van een gezonde leefstijl en vitaal ouder worden zijn vier cursussen valpreventie georganiseerd (veertig deelnemers). Ook zijn er fietslessen voor ouderen en statushouders gegeven. Er is een scootmobieldag geweest, samen met aanbieders van hulpmiddelen, waarbij controles en direct kleine reparaties zijn uitgevoerd. Aandacht voor veiligheid is ook onderdeel van het programma, evenals de mogelijkheid gebruik te maken van een duo-fiets.

De Actieve Ontmoeting als voorliggende dagactiviteit met aandacht voor bewegen, gezonde lunch en ontmoeten is wekelijks goed bezocht door senioren.

De buurtsportcoaches hebben diverse sport- en spelactiviteiten geregeld en begeleid voor Oekraïense ontheemden.

Binnen het bewegingsonderwijs is aandacht voor kinderen met overgewicht, dit heeft nog niet geleid tot een ketenaanpak.

Een passend sport- en beweegaanbod: inclusie en diversiteit
Door tussenkomst van de beweegmakelaar en in samenwerking met de huisartsenpraktijken zijn minimaal dertig inwoners naar een sport- en beweegaanbod geleid die goed past bij deze inwoners. Rekening wordt namelijk gehouden met financiële, sociale en praktische belemmeringen van deze inwoners. Het aantal van minimaal dertig is meer dan verwacht.
Ook zijn twee inwoners door de beweegmakelaar ondersteund met het verkrijgen van aangepaste sportmaterialen waardoor zij nu wekelijks actief sporten.

Protocol waardering sportprestaties
Het protocol waardering sportprestaties is door ons gemaakt. In dit protocol zijn de procedures en criteria beschreven voor de waardering en huldiging van (top)sporters uit de gemeente Borne. Dit protocol is de leidraad voor het erkennen van (top)sporttalent. Met de waarderingen wordt de sportieve cultuur in de gemeente bevorderd en gestimuleerd.

Tijdelijke adviescommissie Sport en Bewegen en sportplatform
Begin 2024 zijn de nieuwe leden van de Tijdelijke adviescommissie Sport en Bewegen benoemd. Hun eerste ongevraagde advies betrof de aanpassing van de regeling in het sociaal fonds voor inwoners van 18 jaar en ouder.

Daarnaast is een lokaal sportplatform ingericht onder leiding van Borne Sport waarbij de sportverenigingen en sportaanbieders periodiek bij elkaar komen en informatie over actuele sportonderwerpen delen.

Werk en inkomen

Verstrekken van uitkeringen en bijdragen uit armoederegelingen die bijdragen aan een toereikend inkomensniveau voor mensen die zelf niet in hun onderhoud kunnen voorzien.
In 2024 hebben gemiddeld 276 inwoners een bijstandsuitkering ontvangen, wat in lijn is met de prognose van 278 inwoners. Ten aanzien van het verloop van het totaal aantal bijstandsuitkeringen is in 2024 een verschil te zien ten opzichte van 2023. In 2023 steeg het aantal bijstandsuitkeringen namelijk geleidelijk van 263 naar 283, daarentegen daalde het totaal aantal bijstandsuitkeringen in 2024 van 283 naar 273.

814 huishoudens hebben de energietoeslag ontvangen. Hiervan is de toeslag 706 keer ambtshalve verstrekt en 109 keer op aanvraag.

In juli 2024 hebben we 43 zomerpakketten gegeven aan kinderen van 4 tot en met 17 jaar, zodat ze in de zomervakantie leuke activiteiten konden doen.

In het kader van de aanpak energiearmoede is het plan van aanpak energiearmoede door ons geactualiseerd, het plan is uitgebreid met een tweetal maatregelen, te weten:

1. De witgoedregeling. Met deze regeling kunnen inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm gratis duurzaam witgoed (koken, koelen en/of wassen) aanvragen via bijzondere bijstand.
2. Een subsidiemaatregel van € 3.000 voor het aanbrengen van grote isolatiemaatregelen (dak-, vloer, of (spouw)muurisolatie) voor inwoners met een laag inkomen tot 150% van de bijstandsnorm en een koopwoning tot € 479.000,-. Indien de aanvrager ook in aanmerking komt voor de NIP-subsidie kan het totale subsidiebedrag oplopen tot € 5.000. De aanvrager wordt compleet ontzorgd door het duurzaam bouwloket.

Tot slot hebben we aan het eind van 2024 ruim 750 huishoudens een VVV-cadeaukaart ter waarde van € 40,- aangeboden.

Het bieden van ondersteuning aan inwoners die op eigen kracht niet in staat zijn om door middel van werk deel te nemen aan de samenleving.
Om dit mogelijk te maken hebben we het project Borne Werkt nieuw leven in geblazen. Op basis van de evaluatie die heeft plaatsgevonden is in de SWB een partner gevonden die het project Borne Werkt de gewenste professionaliseringsslag kan geven. De SWB heeft al ruime ervaring op het gebied van re-integratie en zij kunnen deze kennis en ervaring inzetten bij de activatietrajecten.

Ook is het aantal plekken voor Beschut Werk uitgebreid met drie extra plekken waardoor de taakstelling van tien is opgehoogd naar dertien werkplekken.

Bezien op welke wijze we als gemeente mensen kunnen ondersteunen bij het rondkomen in een situatie waarin dit voor steeds meer huishoudens door ontwikkelingen op mondiaal en landelijk niveau (stijgende gasprijzen, hoge inflatie) moeilijk wordt.
Het beleidskader armoedebeleid wordt herijkt en om goed beeld te krijgen waar de behoeftes van de inwoners liggen zijn zij actief benaderd en gevraagd om een vragenlijst in te vullen. In december 2024 is de uitkomst gedeeld en was de conclusie dat de respons niet voldoende is om een betrouwbaar oordeel te kunnen geven. Daarop is besloten om in het eerste kwartaal van 2025 een nieuw onderzoek uit te laten voeren.

Op het gebied van schuldhulpverlening zijn we in 2024 gestart met het Jongeren Perspectief Fonds (JPF). De JPF-methodiek is speciaal ontwikkeld om jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar te helpen bij het oplossen van hun problematische schulden in combinatie met problemen op andere leefgebieden. We zijn inmiddels gestart met twee jongeren en we gaan uitbreiden naar vijf jongeren.

In het kader van aanpak energiearmoede is in 2024 besloten om de samenwerking met stichting Duurzame Initiatieven Borne met een jaar te verlengen. Op deze manier wordt een voortzetting gegeven aan het project ‘Energiekansen’. Inwoners met een laag inkomen worden voorzien van kleine isolatiemaatregelen en krijgen gratis energieadvies.

2.3.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan. Een toelichting op deze cijfers is te vinden in de jaarrekening.

PR3 Inclusieve samenleving (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Voorzieningen maatsch. ondersteuning	7.349	8.032	8.145	113	N
Algemene voorzieningen	1.878	2.100	2.017	-83	V
Gezondheid	1.441	1.538	1.600	62	N
Inburgering en vluchtelingen	344	6.015	6.059	44	N
Jeugd	8.817	9.844	10.412	568	N
Onderwijs	2.935	3.014	2.787	-227	V
Cultuur	764	948	892	-55	V
Sport	4.157	4.618	4.624	6	N
Werk en inkomen	10.978	12.281	12.495	215	N
Totaal lasten	**38.662**	**48.389**	**49.031**	**642**	**N**
Baten:					
Voorzieningen maatsch. ondersteuning	277	277	358	81	V
Algemene voorzieningen	48	71	70	0	N
Gezondheid	219	219	263	45	V
Inburgering en vluchtelingen	214	7.812	8.211	399	V
Jeugd	88	381	299	-82	N
Onderwijs	351	355	363	8	V
Cultuur	11	11	25	15	V
Sport	1.659	1.632	1.440	-192	N
Werk en inkomen	5.581	6.253	6.163	-90	N
Totaal baten	**8.447**	**17.010**	**17.192**	**181**	**V**
Saldo PR3 Inclusieve samenleving	**-30.216**	**-31.379**	**-31.839**	**-460**	**N**

2.4 Bestuur en samenleving

Inleiding
Binnen dit programma komen onderwerpen als bestuur, communicatie, veiligheid en dienstverlening aan bod. Ook beleidsthema's als veiligheid en openbare orde, VTH (Vergunningverlening, toezicht en handhaving), APV en bijzondere wetten en de organisatie (HR) vallen binnen dit programma.

2.4.1 Wat hebben we bereikt?

Het afgelopen jaar hebben we ingezet op zichtbaarheid van gemeente Borne. Met de installatie van de kinderburgemeester zijn we herkenbaarder geworden voor de jeugd. Via onze social media hebben we doelgroepgerichter en relevanter gecommuniceerd. De gemeente was zichtbaar in de dorpen en wijken door nauw samen te werken op allerhande onderwerpen. Er was aandacht voor veiligheid en specifiek het onderwerp jeugd. De zichtbaarheid werd ook vergroot door inzet van de wijkcoördinator. Daarnaast is er aandacht geweest voor preventie van ondermijnende activiteiten bij ondernemers en inwoners. Steeds vanuit ons motto: 'Zeggen wat we doen én doen wat we zeggen', om een betrouwbare, transparante overheid te zijn.

2.4.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Organisatie

Op basis van de in 2023 uitgevoerde analyse van de organisatie heeft het college van B en W eind 2023 het besluit genomen om met ingang van 1 mei 2024 een nieuwe organisatiestructuur vast te stellen. In een raadsbijeenkomst van februari 2024 hebben wij de gemeenteraad hierover uitgebreid geïnformeerd. In het nieuwe organisatiemodel staan de maatschappelijke opgaven centraal. Er is een managementlaag tussengevoegd tussen de gemeentesecretaris/algemeen directeur en de teamleiders; deze afdelingsmanagers zijn zowel inhoudelijk als hiërarchisch verantwoordelijk. Daarnaast zijn de leidinggevenden dichtbij de medewerkers gepositioneerd en hebben de leidinggevenden een kleinere span of control (maximaal 25 medewerkers).

Per 1 mei 2024 staat de nieuwe organisatie. Alle leidinggevende posities zijn vervuld en de nieuwe teams en afdelingen hebben hun draai gevonden. Daarnaast staat sinds 1 september 2024 een nieuwe gemeentesecretaris/algemeen directeur aan het hoofd van de organisatie en is op feestelijke wijze afscheid genomen van de vorige gemeentesecretaris.

In 2024 is, naast de implementatie van de nieuwe organisatie, gewerkt aan een ontwikkelagenda 2025 en verder voor de organisatie om de kennis en kunde binnen de ambtelijke organisatie op het juiste niveau te brengen en houden. Dit loopt nog door in 2025 en krijgt nu de juiste vorm.

Project de Oversteek
In 2024 hebben wij de aannemer geselecteerd voor de realisatie van het Huis van Borne, bestaande uit nieuwbouw en renovatie van het Kulturhus. Medio 2024 zijn wij met de bouw gestart. De contouren van het nieuwe Huis van Borne zijn zichtbaar en het hoogste punt is in december 2024 bereikt.

Op het gebied van hybride werken zijn werkafspraken opgesteld, zodat medewerkers optimaal gebruik kunnen maken van de beschikbare ruimte met minder vaste werkplekken. De projectorganisatie is aangepast in verband met de nieuwe fase: realisatie. Er zijn projectleiders per deelproject benoemd en er is structureel overleg tussen de projectleiders.

Arbeidsmarkt, werving & selectie
Het afgelopen jaar hebben we stappen gezet om onze positionering als werkgever te versterken. We hebben de opmaak van onze vacatures geëvalueerd en uniform gemaakt, zodat ze duidelijker en consistenter zijn. Daarnaast hebben we kritisch gekeken naar onze samenwerkingen met vacaturesites en besloten enkele samenwerkingen stop te zetten vanwege onvoldoende resultaten. Tot slot hebben we inloopmomenten georganiseerd, waarmee belangstellenden op een laagdrempelige manier konden kennismaken met de gemeente als werkgever.

Ten behoeve van de begeleiding van het (personeel)inhuurproces, is besloten om in regionaal verband over te stappen naar een zogenaamde broker. De verwachting is dat het inhuurproces hiermee effectiever en efficiënter gaat verlopen.

Hosting digitaal Archief
De digitale bereikbaarheid is door ons verbeterd met de beschikbaarstelling van grote series bevolkingsregisters over de periode 1830-1900. Vrijwilligers hebben de basisgegevens van bijna 40.000 negentiende-eeuwse inwoners van gemeente Borne online toegankelijk gemaakt. Daarnaast zijn alle tussen 1905 en 2010 verleende bouwvergunningen digitaal beschikbaar. Voor intern gebruik zijn ook niet-openbare persoonskaarten, gezinskaarten en woningkaarten uit de periode 1920-1986 gedigitaliseerd. Hierdoor is efficiency toegenomen, omdat fysieke raadpleging niet meer nodig is.

Uitvoering projecten 2024 Projectportfolio I&A
Om de digitale werkomgeving toekomstbestendig te maken is één van de meest kritische informatiesystemen gemoderniseerd. Het document zaaksysteem is overgezet naar de cloud, wat zorgt voor betere beveiliging en beheer.

De verhuizing naar het Huis van Borne is nog niet afgerond en staat gepland voor 2026. Dit is later dan oorspronkelijk gepland. Door deze vertraging en het traject rondom de voorgenomen samenwerking met Hengelo zijn automatiseringsprojecten en de vervanging van verouderde apparatuur uitgesteld.

Uitvoering informatiebeveiliging, privacy en security
Vanwege capaciteitsproblemen op het gebied van informatiebeveiliging zijn slechts beperkte verbeteringen doorgevoerd. Er zijn wel stappen gezet in bewustwording en technische verbeteringen, zoals het scheiden van de netwerkinfrastructuur in kleinere segmenten.

Bestuur

In 2024 is de eerste kinderburgemeester van Borne geïnstalleerd. Zij is bij verschillende evenementen aanwezig als vertegenwoordiger van alle kinderen in Borne.

In 2024 is de organisatie van 80 jaar vrijheid gestart. Het 'Comité 4 en 5 mei Borne' is hier de coördinerende partij. Samen met veel verschillende organisaties en initiatieven vanuit de samenleving is gewerkt aan een mooi programma om onze vrijheid te vieren.

Ook zijn in 2024 de nodige onderscheidingen uitgereikt en hebben naturalisaties, huldigingen en ceremonies plaatsgevonden.

In 2024 konden de groepen 7 en 8 van de basisscholen in gemeente Borne voor het eerst deelnemen aan het educatieve programma Democracity, waarin leerlingen samen bouwen aan hun eigen stad: gaan ze voor bedrijven of juist veel groen? Liever een groot ziekenhuis of toch een middelbare school? Met een beperkt budget moesten ze afwegen wat het beste is voor de samenleving. De leerlingen konden daarnaast vragen stellen aan raadsleden en de burgemeester. In 2024 hebben zes groepen van vijf verschillende basisscholen deelgenomen.

Bestuurlijk proces en kwaliteit van voorstellen
Via diverse trajecten is ingezet op de professionalisering van het bestuurlijk proces. De opzet van de portefeuillehoudersoverleggen is verbeterd, waarmee de aanloop naar de behandeling van voorstellen in college beter verloopt. Ook is de focus gelegd op de integrale voorbereiding en toetsing van voorstellen, voordat deze het bestuurlijk proces ingaan. Het BOB-vergadermodel van de gemeenteraad heeft ertoe geleid dat ook in de planning van de portefeuillehoudersoverleggen en de bestuurlijke planning van het college gewerkt wordt met een tweevoudige behandeling van een voorstel, wanneer de inhoud van het voorstel erom vraagt. In 2025 wordt nog verder ingezet op deze professionalisering.

Tenslotte is aandacht gevestigd op het annoteren via een standaard proces en het goed, volledig en tijdig informeren van de gemeenteraad over onderwerpen die spelen.

Proces ombuigingen
De opgave om een financieel gezonde gemeente te blijven, is onverminderd groot, ook gelet op de vele onzekerheden. In de nota Kaderstelling 2025 - 2028 is een proces op hoofdlijnen beschreven hoe te komen tot een begroting die op termijn reëel en structureel sluitend is. Dit proces is gedurende 2024 aangepast, omdat de gevolgen van het ravijnjaar voor gemeente Borne minder ingrijpend zijn dan vooraf gedacht. De gemeenteraad is daarover geïnformeerd met een brief op 19 november 2024. Het proces ombuigingen eindigt bij de aanbieding van de kadernota 2026 - 2029 aan de gemeenteraad.

Interbestuurlijk Toezicht
Het Totaalbeeld interbestuurlijk toezicht Borne 2025 is opgebouwd uit zes domeinen: Financiën, Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo), Omgevingsrecht (voorheen Wro), Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed.

De kleur van het totaalbeeld is ook dit jaar groen. Dit betekent dat de risico's die de provincie ziet op de verschillende domeinen in balans zijn. In 2023 en 2024 was het totaalbeeld ook groen. Van de zes domeinen is alleen het oordeel over het domein Financiën oranje. De overige domeinen kleuren groen.

Participatie en communicatie

In het laatste kwartaal van 2024 zijn de communicatievisie en participatieleidraad vastgesteld. Deze geven organisatie en bestuur handvatten om mee te werken en uit te dragen: we doen wat we zeggen en zeggen wat we doen.

Afgelopen jaar hebben wij ingezet op de bewustwording en het belang van goede en tijdige communicatie. De eerste effecten hiervan zien we terug bij beleidsvoorstellen en projecten. Communicatie is vroeger en beter ingezet, waardoor inwoners meer en sneller op de hoogte werden gehouden en betrokken. Ook is meer invulling gegeven aan participatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Spanjaardswijk, de totstandkoming van de Cultuurnota en het BornePanel. Ook heeft de evaluatie van de samenwerking van de dorps- en wijkraden plaatsgevonden.

Er is een verandering gekomen in de manier van communiceren: social media wordt meer en informatiever ingezet en er is veel meer berichtgeving op de website zelf. De communicatie is relevanter en meer doelgroepgericht ingezet. Hierdoor zijn inwoners beter geïnformeerd via onze eigen kanalen. Er is een start gemaakt met de voorbereiding om taalgebruik in communicatie toegankelijker te maken, bijvoorbeeld door de inzet van kernkoppen (duidelijke titels en tussenkopjes die de kern van een tekst of alinea samenvatten).

Dienstverlening en digitalisering

Het digitale loket hebben wij uitgebreid met nieuwe producten en werkprocessen. Een voorbeeld hiervan is de online toestemmingsverklaring voor een paspoort of ID-kaart. Ook is het burgerportaal sociaal domein in gebruik genomen, waar inwoners online een aanvraag voor leerlingenvervoer kunnen indienen.

In 2024 hebben wij de wettelijk verplichte vier (van de elf) informatiecategorieën uit de Wet open overheid (Woo) actief openbaar gemaakt: raadsstukken, organisatiegegevens, Woo-verzoeken en convenanten. De documenten die vallen onder deze informatiecategorieën zijn daardoor te vinden op de website van de gemeente. Ook zijn ze via de landelijke Woo-index te vinden.

Haalbaarheidsonderzoek samenwerking automatisering
In 2024 heeft een haalbaarheidsonderzoek plaatsgevonden over de mogelijke automatiseringssamenwerking met gemeente Hengelo. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek heeft het college het voorlopige besluit genomen om te willen samenwerken met gemeente Hengelo. Eind 2024 heeft gemeente Hengelo vervolgens een kostenopgave uitgebracht. In 2025 vindt hierover definitieve besluitvorming plaats. Onder de paragraaf Bedrijfsvoering is eenzelfde voortgangsopmerking geplaatst.

Verkiezingen
Op 6 juni 2024 vonden de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Een bijzondere verkiezing voor gemeente Borne. In de gemeenten Alphen aan de Rijn, Boekel, Midden-Delfland, Tynaarlo en Borne werd geëxperimenteerd met een nieuw en kleiner stembiljet. De pilot met het nieuwe stembiljet is succesvol verlopen. Uit de evaluatie van het experiment bleek dat de inwoners van Borne goed op de hoogte waren van het experiment. Het percentage foute stembiljetten was hoger dan bij de andere experimenteergemeenten. Maar dat is goed te verklaren en bij een volgende keer dat er geëxperimenteerd wordt, wordt er meer aandacht besteed aan de begeleiding van oudere inwoners.

Veiligheid en openbare orde

In 2024 hebben wij verschillende activiteiten uitgevoerd in het kader van de drie speerpunten van het IVP (Integraal Veiligheidsplan) 2023 ev.

Leefbaarheid in de wijk
In verschillende buurten (Vogelbuurt, Stroom Esch/De Wanne, Letterveld/ Meidoornhof) hebben wij in samenwerking met politie, Welbions, Wijkracht, Twente Milieu en een bewoners- of wijkvereniging Buurtbabbels georganiseerd.

De boa's zijn opgeleid voor de Alcoholwet en zijn daarmee inzetbaar voor het Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet, wat ook in 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Kwetsbare personen / Jeugd
Voor ouders van pubers hebben wij drie theateravonden georganiseerd in het Kulturhus. Thema's als alcohol, drugs, vapen, social media, stress en prestatiegedrag stonden hierin centraal. In totaal hebben 170 bezoekers deze bijeenkomsten bijgewoond.

In oktober was de opening van drie buurtontmoetingsplekken voor de Bornse inwoners, maar vooral voor de Bornse jeugd. Bij de totstandkoming van de plekken is samengewerkt met de jeugd en omwonenden. Met de politie, boa's, het jongerenwerk en zorgaanbieder RAS is volop ingezet om de overlast rondom deze plekken zoveel mogelijk te beperken.

In samenwerking met de gemeente Hengelo is eind 2024 gestart met het vroegsignaleringsoverleg. Het onderliggende convenant voor de gegevensdeling in dit overleg dient door onze gemeente en deelnemende partijen politie en jongerenwerk nog ondertekend te worden.

Ondermijning
In mei hebben wij een ondermijningsmarkt voor ondernemers en inwoners georganiseerd, waardoor men - onder meer door een nagebouwd drugslab, presentaties van de douane en politie of React - weer iets beter is voorbereid op het voorkomen van slachtofferschap van ondermijnende activiteiten.

De gemeenteraad heeft in juni het geactualiseerde Bibob-beleid vastgesteld. Ook zijn de collega's die betrokken zijn bij de uitvoering van dit beleid voor de eerste keer getraind.

Spoorveiligheid
In maart hebben wij, samen met Veiligheidsregio Twente, de campagne 'Maar wat als?' uitgerold. Alle inwoners rondom het spoor hebben een meterkastkaart ontvangen met wat doen bij calamiteiten op het spoor. Aansluitend daarop is in samenwerking met ProRail en Veiligheidsregio Twente in september bij voetbalvereniging NEO een informatieavond over de risico's rondom het spoorvervoer georganiseerd.

Tot slot heeft Prorail, in afstemming met ons, 113-preventiemaatregelen getroffen om suïcide op het spoor te voorkomen, hierbij valt te denken aan het plaatsen van borden met de tekst ‘Ik Luister’ en de verwijzing naar 113Online.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

In december hebben wij een nieuwe Uitvoerings- en handhavingsstrategie (UHS) vastgesteld. De bedoeling van deze strategie is richting te geven aan de gemeentelijke VTH-organisatie (Vergunningverlening, toezicht en handhaving) en deze aan te laten sluiten bij de doelen vanuit de Omgevingswet, het coalitieakkoord en de herziening van de visie MijnBorne2030. De strategie is van toepassing op de onderdelen bouw, ruimtelijke ordening, APV en bijzondere wetten. De nieuwe strategie geeft richting voor de VTH-inspanningen voor de komende jaren.

Het onderdeel Omgevingsrecht VTH is één van de aspecten die beoordeeld worden door de provincie in het kader van het interbestuurlijk toezicht. Hierin scoort het onderdeel het kleurbeeld groen. Het vaststellen van de UHS was één van de verbeterpunten van voorgaand jaar waarmee het groene kleurbeeld behouden is gebleven.

2.4.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan. Een toelichting op deze cijfers is te vinden in de jaarrekening.

PR4 Bestuur en samenleving (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Organisatie	9.465	11.453	9.947	-1.506	V
Bestuur	1.406	1.435	2.097	662	N
Participatie en communicatie	69	69	39	-30	V
Dienstverlening en digitalisering	1.316	1.435	1.440	5	N
Veiligheid en openbare orde	1.977	2.489	2.496	7	N
Vergunningverl. toezicht en handhaving	52	52	63	11	N
Totaal lasten	**14.284**	**16.933**	**16.081**	**-851**	**V**
Baten:					
Organisatie	21	39	233	194	V
Bestuur	0	0	153	153	V
Participatie en communicatie	0	0	0	0	-
Dienstverlening en digitalisering	486	582	684	103	V
Veiligheid en openbare orde	0	0	0	0	-
Vergunningverl. toezicht en handhaving	0	0	28	28	V
Totaal baten	**507**	**620**	**1.098**	**477**	**V**
Saldo PR4 Bestuur en samenleving	**-13.777**	**-16.312**	**-14.984**	**1.329**	**V**

2.5 Financieel gezond

Inleiding
Dit programma gaat vooral over de gemeentefinanciën. Tevens is in dit programma ook het grondbedrijf en gemeentelijk vastgoed ondergebracht.

2.5.1 Wat hebben we bereikt?

Onze ambitie is een structureel financieel gezonde gemeente. Met een gezonde financiële positie kunnen we onze inwoners een leefbare samenleving bieden voor de komende raadsperiode en daarna. In 2024 is het rekeningresultaat positief. Dit draagt bij een financieel gezond Borne.

Als gemeente Borne willen wij financieel en organisatorisch in control zijn en een realistisch en toekomstbestendig financieel beleid voeren. De financiële lasten en baten moeten meerjarig in evenwicht zijn, waarbij er grip én sturing is op zowel de structurele als incidentele lasten en baten.

2.5.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Financiën

Gemeentefonds
De circulaires informeren gemeenten over de omvang en verdeling van de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds. Het rijk heeft in de meicirculaire besloten de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 te laten vervallen. Ook is in deze circulaire de systematiek van “samen trap op samen trap af” van het gemeentefonds losgelaten. Vanuit de VNG werd en wordt hier kritisch naar gekeken.

Met name in de septembercirculaire werd een aanmerkelijk positiever beeld geschetst dan bij de meicirculaire het geval was. Het ravijnjaar 2026 werd hierdoor minder diep dan wij hadden verwacht. Hierdoor heeft het ombuigingentraject een wat andere vorm gekregen dan eerst was voorzien.

Tot slot heeft het rijk eind 2024 de december circulaire gepresenteerd hierin staan beperkte incidentele wijzigingen. In deze periode heeft het Rijk gekeken naar een aantal maatstaven van het gemeentefonds en afrekeningen vanuit het rijk naar gemeenten toe vanuit het verleden. Dit heeft ertoe geleid dat wij een aantal afrekeningen uit voorgaande dienstjaren hebben moeten terugbetalen.

Stelposten
De stelposten zijn in 2024 grotendeels benut daar waar ze betrekking op hebben. De stelpost voor lonen en taakmutaties is ingezet, dan wel overgeheveld. Op de stelpost voor achterblijvende inkomsten is een begroot bedrag van € 588.000 blijven staan. Dit is een nadeel waartegenover hogere indexaties van legesopbrengsten in de diverse programma's tegenover staan. Hetzelfde geldt voor de stelpost prijscompensatie. Hierop is € 147.000 overgebleven. Hier tegenover staan binnen de diverse programma's hogere indexaties.

Ombuigingen
De ombuiging op het gebied van cultuur (€ 50.000) bleek onjuist in de begroting te zijn verwerkt. Deze onjuistheid is bij de halfjaarrapportage 2024 hersteld.

Vastgoed

Actualisatie vastgoedbeleid
Er is door ons start gemaakt met de actualisatie van het vastgoedbeleid. De verduurzaming van onze vastgoedportefeuille maakt daar prominent deel van uit.

Verduurzaming vastgoedportefeuille
Wij hebben een toekenning ontvangen van de subisidieregeling duurzaam maatschappelijke vastgoed (DUMAVA) voor sporthal Wensinkhof. In 2024 vroegen we een verlenging aan van deze subsidie zodat eerst een nader bouwkundig onderzoek uitgevoerd kon worden.

Realisatie, verbouw en sloop van vastgoed
In 2024 startte de bouw van het Huis van Borne en kindcentrum Borne West, verbouwden we het zwembad en startten we de voorbereiding van de realisatie van Sportcentrum Borne West op. Om de bouw van het kindcentrum Borne West te realiseren verplaatste de gemeente de noodlokalen van de Goudbes naar de locatie van 't Oldhof.

Wij hebben de woning Leemweg 2 gesloopt om plaats te maken voor openbaar groen. Bij de sloop bleek onverwacht een grotere bodemverontreiniging aanwezig te zijn dan vooraf uit onderzoek naar voren kwam. De sanering startte in 2024 en ronden we af in 2025.

Vrijkomende vastgoedlocaties
De gemeente startte met afwegingskaders voor een nieuwe invulling van de huidige locatie van het gemeentehuis.
In 2024 zijn de noodlokalen bij basisschool ’t Oldhof in gebruik genomen. Deze noodlokalen en de locatie van basisschool 't Oldhof komen na de realisatie van Kindcentrum Borne West terug naar de gemeente. De komende maanden gaat het Integraal Huisvestingsplan inzicht geven of de locatie nog beschikbaar moet blijven voor onderwijshuisvesting.

Gesloten en gewijzigde overeenkomsten
Wij hebben overeenkomsten gesloten voor Sportcentrum Borne West en kindcentrum Borne West. Daarnaast hebben wij de intentieovereenkomst voor herontwikkeling van de locatie Maria Mediatrix verlengd.

De bedrijfslocatie Bieffel 9 is, met uitzondering van de bedrijfswoning, jarenlang verhuurd geweest aan Twente Milieu. Deze overeenkomst is per eind 2024 opgezegd.

Er bestaat discussie over de bepalingen in de collectieve samenwerkingsovereenkomst De Veste. Deze onduidelijkheid deed zich voor tussen alle partijen in de overeenkomst. In 2024 is overeenstemming bereikt met de houder van het DBMO-contract. Ook hebben we gesprekken met de overige partijen gevoerd (over de uitwerking van de afspraken in de individuele samenwerkingsovereenkomsten) om vervolgens ook duidelijkheid te verkrijgen over de resterende deelbedragen.

Wijziging in onderhoud
Het onderhoud van het Spanjaardgemaal hebben wij overgedragen van de stichting vrienden van het Spanjaardgemaal naar de gemeente.

Grondzaken

Voor Grondzaken wordt verwezen naar paragraaf 3.7 (Grondbeleid).

2.5.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma weergegeven. Door het afronden op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan. Een toelichting op deze cijfers is te vinden in de jaarrekening.

PR5 Financieel gezond (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Financiën	9.172	10.952	11.607	655	N
Vastgoed	2.824	2.552	1.982	-570	V
Grondzaken	1.977	6.598	8.054	1.456	N
Totaal lasten	**13.973**	**20.102**	**21.643**	**1.541**	**N**
Baten:				0	
Financiën	62.823	67.839	65.532	-2.307	N
Vastgoed	1.146	692	803	111	V
Grondzaken	1.977	6.598	9.313	2.715	V
Totaal baten	**65.946**	**75.129**	**75.648**	**520**	**V**
Saldo PR5 Financieel gezond	**51.973**	**55.026**	**54.005**	**-1.022**	**N**

3. Paragrafen

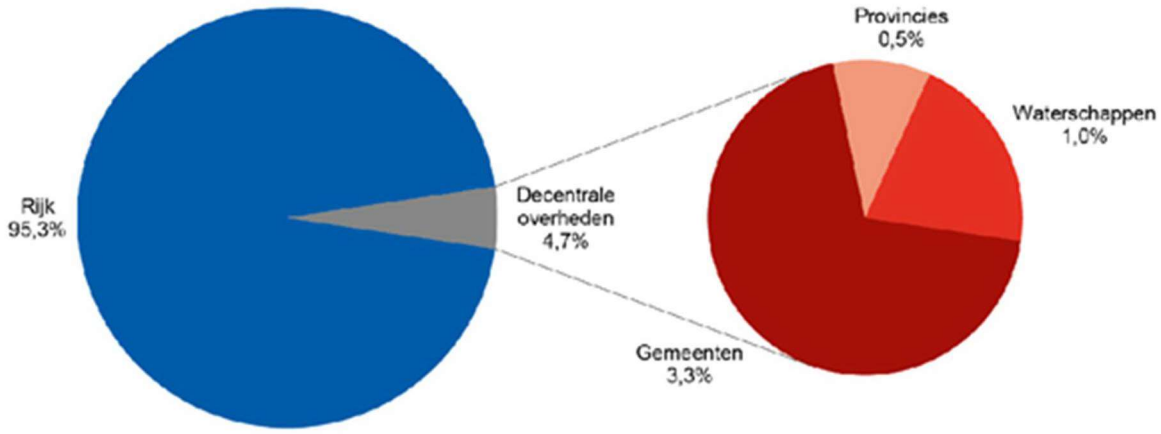
3.1 Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de gevolgen daarvan voor de inwoners van Borne. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen gebeurt door een door de gemeenteraad vast te stellen verordening. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad heeft plaatsgevonden in december 2023.

In 2024 heeft er een eerste onderzoek plaatsgehad naar de kostendekkendheid van de leges en heffingen. Ook is in 2024 de Omgevingswet in werking getreden. Dit heeft directe invloed gehad op hoofdstuk 2 van de legesverordening. Dit onderdeel van de legesverordening maakt geen onderdeel uit van dit onderzoek en zal in 2025 onderzocht worden. Het onderzoek is samen met de belastingverordeningen aan de raad aangeboden.

3.1.1 Inkomsten

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen ging in 2024 3,3% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,7% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,3%.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2024.

Gemeente Borne heeft in 2024 onderstaande inkomsten gerealiseerd:

Type belasting (bedragen x € 1.000)	Soort belasting	begroot 2024	werkelijk 2024
Algemene belastingen	OZB	-8.689	-8.477
	Reclamebelasting	-224	-224
Totaal Algemene belastingen		**-8.913**	**-8.701**
Bestemmingsbelastingen	Afvalstoffenheffing	-2.313	-2.214
	Rioolheffing	-2.256	-2.420
Totaal Bestemmingsbelastingen		**-4.569**	**-4.634**
Leges en rechten	Begraafplaatsrechten	-127	-160
	Leges Burgerzaken	-237	-289
	Leges Omgevingsvergunning	-826	-1.518
	Leges overig	-21	-25
	Marktgelden	-46	-35
Totaal leges en rechten		**-1.257**	**-2.027**
Eindtotaal		**-14.739**	**-15.362**

Door veel leegstand in 2024 bij niet-woningen en door latere oplevering van nieuwbouwwoningen (€ 35.000 nadeel) is er minder ozb (onroerendzaakbelasting) ontvangen dan begroot. Daarnaast hebben er meer mensen bezwaar ingediend tegen de hoogte van de ozb. Hierdoor is de opbrengst verminderd.

3.1.2 Beleid

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- De diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- Het raadsprogramma 2022-2026;
- Landelijke wet- en regelgeving.

De Omgevingswet en leges

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wetten is er veel veranderd. Het principe van legesheffing en ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges is niet veranderd, maar de taak van de gemeente wel, en ook het vergunningstraject en het bouwproces verlopen anders.

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor ozb, riool- en afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk. Hierdoor betalen minima minder of geen woonlasten;
- Voor de afvalstoffenheffing kan kwijtschelding worden verleend voor het vaste bedrag en voor een gedeelte van het variabele deel (ledigingen);
- Voor rioolheffing wordt alleen kwijtschelding verleend voor een grondslag < 500m3;
- Bij normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- Uitgangspunt voor normkosten van bestaan voor AOW'ers is 100% van de netto AOW-norm.

3.1.3 Afvalstoffenheffing

Voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval brengt de gemeente een afvalstoffenheffing in rekening. De wettelijke grondslag hiervoor is vastgelegd in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op basis van deze wet is de gemeente verantwoordelijk voor het inzamelen van afvalstoffen afkomstig van particuliere huishoudens.

De uitvoering van de afvalinzameling is sinds 1996 in handen van Twente Milieu. De verwerking van met name het restafval en GFT-afval wordt verzorgd door Twence. De kosten die gepaard gaan met zowel de inzameling als de verwerking van afval worden volledig gedekt uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing.

Primaire begroting 2024: Presentatiefout in lasten en baten
In de primitieve begroting 2024 is per abuis een onjuiste presentatie opgenomen binnen de paragraaf lokale heffingen. Twee verwachte opbrengsten op het gebied van afval zijn ten onrechte als lasten meegenomen. Hierdoor zijn zowel de lasten als baten in de begroting met € 141.000 te laag gepresenteerd. Deze fout heeft geen inhoudelijk effect, maar betreft uitsluitend een presentatie technische afwijking.

Actuele begroting 2024: hogere lasten door indexatie
Gedurende het jaar zijn de lasten verhoogd met € 113.000 als gevolg van indexaties bij Twente Milieu. Hierdoor stegen de totale begrote afvallasten naar € 2.344.000. De onttrekking aan de voorziening is niet aangepast aan deze verhoging, in lijn met de bestaande werkwijze waarbij correcties op voorzieningen alleen plaatsvinden bij de primaire begroting en de jaarrekening.

Realisatie 2024: nadeel van € 163.000
De werkelijke lasten in 2024 zijn € 43.000 hoger uitgevallen dan in de actuele begroting was opgenomen. Tegelijkertijd zijn de baten € 122.000 lager uitgevallen. Dit resulteert per saldo in een nadelig verschil van € 165.000.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- Direct aan afval toe te rekenen afwijkingen: € 26.000 hogere lasten, € 122.000 lagere inkomsten. Deze afwijkingen vallen onder het thema *Circulaire Economie* binnen het programma *Duurzame Toekomst* en worden hieronder verder toegelicht.
- Extra comptabele lasten (Inkomensregelingen, Overhead en BTW): € 17.000 hoger dan begroot.

Thema Circulaire Economie: inkomsten tegengevallen, lasten deels gecompenseerd
Binnen het thema Circulaire Economie zijn de volgende afwijkingen geconstateerd, wat betreft de hogere lasten (door afronding kunnen totalen afwijken):

- Eindafrekening Twente Milieu: € 46.000 hoger dan begroot vanwege incidentele ledigingen.
- Vergoeding Kringloop voor inzameling: € 13.000 hoger uitgekomen.
- Diverse kleine verschillen zorgen voor een nadeel van € 7.000.
- Minder afval naar Twence: leidde tot een voordelig effect van € 40.000 aan de lastenkant.

Binnen het thema Circulaire Economie zijn de volgende afwijkingen geconstateerd, wat betreft de per saldo lagere inkomsten (door afronding kunnen totalen afwijken):

- Papieropbrengst: € 111.000 lager door prijsdaling op de markt.
- PMD-opbrengst: € 89.000 hoger dan begroot.
- Heffingen: € 99.000 minder ontvangen dan begroot, veroorzaakt door een overschatting binnen het Diftar-systeem.

Overhead en toerekening: meer kosten dan begroot
De uiteindelijke nadelige afwijking wordt daarnaast verklaard door hogere toerekening van overheadkosten. Deze worden berekend op basis van een vaste rekenmethodiek uit de financiële verordening. Na verwerking van alle boekingen blijkt dat er circa € 18.000 meer moest worden toegerekend aan afval dan oorspronkelijk begroot. Als laatste is er voor € 1.000 meer kwijtgescholden en is er € 2.000 minder BTW toegerekend.

In onderstaande tabel staat de baten en lasten die omgaan in de afvalstoffenheffing en de kostendekkendheid. De tabel laat het verloop zien zoals hiervoor beschreven.

Afvalstoffenheffing (x € 1.000)	Presentatie in paragraaf bij begroting 2024	Primitieve begroting 2024	Actuele begroting 2024	Realisatie 2024
Afval	2.090	2.231	2.344	2.370
Inkomensregelingen	70	70	70	71
Overhead	160	160	160	178
BTW	409	409	409	407
Totale lasten	**2.729**	**2.870**	**2.983**	**3.026**
Opbrengst heffingen	-2.313	-2.313	-2.313	-2.214
Overige opbrengsten	-132	-273	-273	-250
Totale baten	**-2.445**	**-2.586**	**-2.586**	**-2.464**
Dekkingspercentage exclusief voorziening	**90%**	**90%**	**87%**	**81%**
Beschikking over voorziening	-284	-284	-284	-456
Dekkingspercentage exclusief voorziening	**100%**	**100%**	**96%**	**96%**

Stand van de voorziening: Onttrekking groter dan saldo
Met de werkelijke inkomsten van € 2.464.000 en werkelijke uitgaven van € 3.026.000 moet er € 562.000 worden onttrekken uit de voorziening. Op 1 januari 2024 bedroeg de stand van de voorziening echter € 456.000. In de primitieve begroting was een onttrekking van € 284.000 geraamd om tot 100% kostendekking te komen. Door de aanpassingen in de actuele begroting en de nadelige realisatie, zoals hierboven beschreven is echter een aanvullende onttrekking van € 276.000 noodzakelijk. Omdat het beschikbare saldo van de voorziening onvoldoende is, wordt wel de volledige € 456.000 onttrokken. Dit is € 104.000 minder dan benodigd. Dit tekort is verwerkt in het saldo van deze jaarrekening. De kostendekkendheid van de afvalinzameling en -verwerking komt hierdoor uit op 97% in plaats van de beoogde 100%.

Vervolg
Er wordt in het raadsvoorstel behorende bij deze jaarstukken en in de komende P&C documenten voorstellen gedaan om te kijken hoe deze middelen aangevuld kunnen worden zonder dat de totale woonlastendruk stijgt.

Voorziening reiniging	Bedrag (x 1.000)
Stand voorziening 1-1-2024	456
Onttrekking	-456
Saldo per 31-12-2024	0

3.1.4 Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing. Ons uitgangspunt hierbij is een 100% kostendekkend tarief. Dit betekent dat er een storting in de voorziening reiniging plaats vindt indien er meer ontvangsten binnen zijn gekomen dan er uitgaven zijn gedaan. Indien het andersom is wordt er een bedrag uit de voorziening onttrokken.

Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen (in ons geval: water takenplan). In dit plan wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. De aanwending van de voorziening Riolering heeft betrekking op deze investeringen. Om de voorziening op peil te houden, wordt er daarnaast rekening gehouden met een toevoeging aan de voorziening, conform water takenplan. Hiermee is de stand van de voorziening als volgt:

De hoogte van de voorziening was per 1-1-2024 € 854.000. Om 100% kostendekkend te zijn is een onttrekking van € 249.000 begroot. Om ook in de toekomst tot 100% kostendekkendheid te kunnen komen en de voorziening op peil te houden, is conform verordening rioolheffing de heffing verhoogd en geïndexeerd. Dit heeft geleid tot een voordeel, waardoor er € 247.000 toegevoegd is aan de voorziening. De voorziening is daarnaast aangewend voor een bedrag van € 476.000 ter dekking van verschillende investeringen in het riool, waaronder de rioolvervanging in de Spanjaardswijk. De eindstand van de voorziening komt hiermee per 31-12-2024 uit op € 625.000.

Voorziening riolering	Bedrag (x € 1.000)
Stand voorziening 1-1-2024	854
Toevoeging	247
Aanwending	-476
Saldo per 31-12-2024	625

Rioolheffing (x € 1.000)		Primitief begroot 2024	Werkelijk 2024
Lasten taakvelden	Riolering	1.620	1.455
	Water	96	70
	Inkomensregelingen	19	71
	Straatreiniging	51	107
Toe te rekenen kosten:	Overhead	303	338
	BTW	192	179
Totale lasten		**2.281**	**2.220**
Opbrengsten	Heffingen	-1.982	-2.420
	Overig	-50	-47
Totaal baten		**-2.032**	**-2.467**
Voorziening	Onttrekking / storting	-249	247
Dekkingspercentage totaal		**100%**	**100%**

3.1.5 Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt, ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de Omgevingswet;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn, gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Voor een aantal tarieven binnen hoofdstuk 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Leges en rechten (x€1.000)		begroot 2024	werkelijk 2024
Lasten taakvelden	Burgerzaken	1.066	1.046
	Verkeer en vervoer	9	24
	Wonen en bouwen	3.494	4.045
Baten taakvelden exclusief heffingen	Verkeer en vervoer	-4	-2
	Wonen en bouwen	-250	-444
Toe te rekenen kosten	Overhead	3.204	3.212
Totale kosten		**3.659**	**7.881**
Opbrengst heffingen	Burgerzaken	-237	-289
	Verkeer en vervoer	-12	-25
	Wonen en bouwen	-813	-1.493
Totale baten		**-1.062**	**-1.807**
Dekkingspercentage		**17,80%**	**22,93%**

3.1.6 Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een deel van de openbare ruimte die gebruikt wordt voor een markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

Marktgelden (x € 1.000)		begroot 2024	werkelijk 2024
Lasten taakvelden	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	56	51
Toe te rekenen kosten	Overhead	0	0
Totale lasten		**56**	**51**
Overige baten	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0
Opbrengst heffingen	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-46	-35
Totaal baten		**-46**	**-35**
Dekkingspercentage		**82%**	**69%**

3.1.7 Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

Begraafrechten (x € 1.000)		begroot 2024	werkelijk 2024
Lasten taakvelden	Begraafplaatsen en crematoria	318	308
Totale lasten		**318**	**308**
Overige baten	Begraafplaatsen en crematoria	0	0
Opbrengst heffingen	Begraafplaatsen en crematoria	-127	-160
Totaal baten		**-127**	**-160**
Dekkingspercentage		**40%**	**52%**

3.1.8 Woonlastenontwikkeling

Het COELO berekent jaarlijks per gemeente de belastingdruk. Uit hun publicatie 'Atlas van de lokale lasten' blijkt dat voor de veertien Twentse gemeenten de woonlasten voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden als volgt zijn weer te geven:

	bruto woonlasten eigen woning				stijging in % tov 2023	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2023	**2024**	**2023**	**2024**		
Rijssen-Holten	657	645	708	675	-1,90%	-4,70%
Overijssel	867	903	896	934	4,20%	4,20%
Oldenzaal	856	908	892	945	6,10%	5,90%
Tubbergen	779	929	807	954	19,20%	18,20%
Dinkelland	862	929	890	957	7,90%	7,60%
Wierden	890	940	915	968	5,60%	5,80%
Hengelo	889	935	928	972	5,20%	4,70%
Twenterand	940	936	981	977	-0,40%	-0,40%
Hellendoorn	937	989	937	989	5,50%	5,50%
Nederland	867	911	944	994	5,10%	5,30%
Enschede	938	986	966	1013	5,20%	4,80%
Almelo	967	996	1011	1041	3,00%	3,00%
Borne	936	1021	967	1050	9,00%	8,60%
Hof van Twente	963	1024	1003	1055	6,30%	5,20%
Haaksbergen	1039	1095	1039	1091	5,40%	5,00%
Losser	1028	1083	1059	1114	5,40%	5,20%

3.2 Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding
Het in kaart brengen van het weerstandsvermogen en dit af te zetten tegen het risicobeeld is nodig om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (de beschikbare weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De financiële kengetallen geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken. De uitgangspunten bij deze paragraaf zijn te vinden in de Nota risicomanagementbeleid en de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen.

3.2.1 Risicobeleid

Door inzicht te hebben in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Een risico is te definiëren als een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met negatieve gevolgen op het behalen van de doelstellingen van onze gemeente.

Periodiek worden de risico's van gemeente Borne beoordeeld. In deze cyclus worden stappen als risico-identificatie, risicoanalyse, het ontwerpen en het implementeren van beheersmaatregelen doorlopen. Twee keer per jaar wordt in de risicomanagementrapportage het risicobeeld gedeeld met het managementteam. Het risicobeeld. Het risicobeeld wordt als één van de onderwerpen in de besprekingen van de jaarstukken en meerjarenbegroting gedeeld met het college.

Actualisatie 2024 per 15 maart 2025
Het actuele beeld van de maximale geldgevolgen (impact) van de risico's is:

Risico's (* € 1.000)	Impact (maximale geldgevolgen)	Benodigde weerstandscapaciteit
Lijn en projecten:	18.500	4.900
Grondexploitaties:	7.100	1.600
Totaal:	**25.600**	**6.500**

Per risico is in kaart gebracht welke kans er bestaat dat het risico zich daadwerkelijk voordoet. Hierbij wordt rekening gehouden met de reeds getroffen beheersmaatregelen. Op basis van het volledige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald met een statistisch rekenmodel. Dit model gaat er vanuit dat niet alle risico's op hetzelfde moment en in volledige vorm plaatsvinden. Hiervoor gebruiken we een zekerheidspercentage van 90%. Op basis van de meest recente risico-inventarisatie en simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit € 6,5 miljoen. In de nota Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen is vastgelegd een ratio weerstandsvermogen van 1,4 het uitgangspunt is. Dit betekent dat tegenover elke € 1 aan risico € 1,40 aan weerstandsvermogen beschikbaar dient te zijn om dit risico op te vangen. Ten opzichte van de vorige actualisatie zijn risico's vervallen die betrekking hebben op de opstart van het bouwproject sportcentrum Borne-West. Bij de kaderstelling 2026 worden ombuigingen gedefinieerd om te komen tot een sluitende begroting, waardoor het bestaande risico ravijn-jaar 2026 vervalt. Er wordt rekening gehouden met het risico dat niet alle ombuigingen direct kunnen worden gerealiseerd. Nieuwe risico's betreffen prijseffecten vanwege mondiale ontwikkelingen/importheffingen, onzekerheden in het gemeentefonds en de compensatie van btw op sport vanaf 2026.

3.2.2 Beschikbare weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit
Middelen die permanent (structureel) kunnen worden ingezet om tegenvallers in de begroting (exploitatie) op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

1. Onbenutte belastingcapaciteit: in de gemeente Borne is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Gezien de ozb norm artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit nihil. Voor rioolrechten en afvalstoffenheffing geldt dat deze maximaal 100% kostendekkend mogen zijn.
2. Begrotingsoverschot komende jaren: door de onzekere ontwikkelingen in het gemeentefonds wordt er na 2025 geen begrotingsoverschot verwacht.

Incidentele weerstandscapaciteit
Het vermogen om calamiteiten en andere éénmalige tegenvallers op te vangen zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op hetzelfde niveau.

Algemene reserve
De Algemene reserve kan volledig worden gezien als buffer om financiële tegenvallers op te vangen. Door de raad zijn afspraken gemaakt over het doel en het gebruik van deze reserve.

Algemene reserve grondexploitatie
Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel worden voorziene verliezen in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Vanwege dit uitgangspunt wordt de stand van de reserve gehanteerd in de berekening van de weerstandscapaciteit.

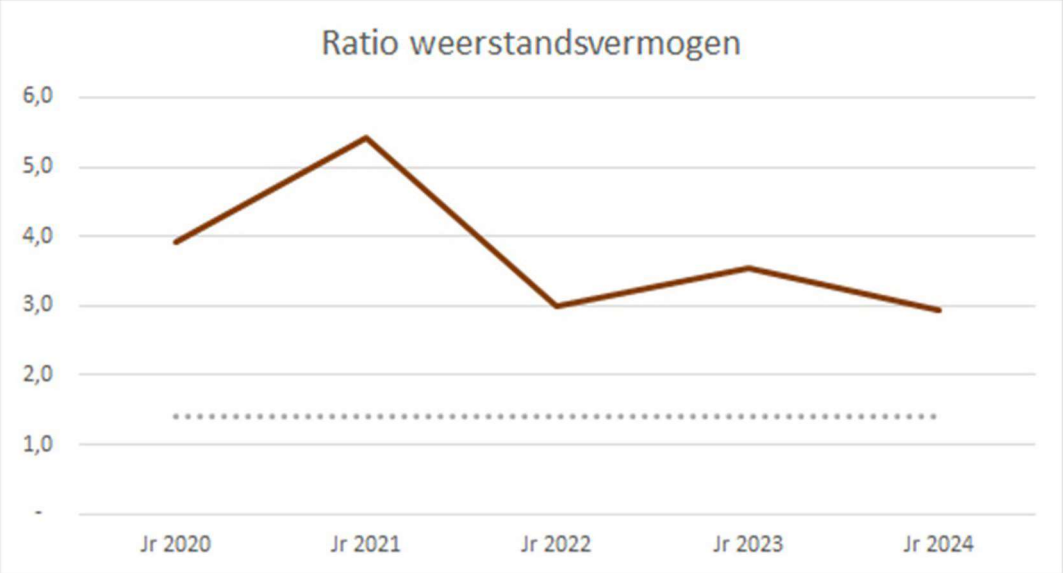
Reserve beleidsontwikkeling
De Reserve beleidsontwikkeling kan, verminderd met verplichtingen die zijn gebaseerd op door de raad genomen besluiten, volledig worden meegenomen als weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit en beschikbaar weerstandsvermogen zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hierin is ook het verloop van de weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen in de afgelopen jaren weergegeven.

Weerstandsvermogen	**Jaarrek.**	**Jaarrek.**	**Jaarrek.**	**Jaarrek.**	**Begr.**	**Jaarrek.**
(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2024
Algemene reserve	16.577	5.862	8.453	6.299	8.253	5.600
Reserve grondexploitatie	1.817	2.704	1.789	1.700	1.789	1.700
Reserve beleidsontwikkeling	0	16.814	16.531	12.327	2.324	11.524
Stille reserves	0	0	0	0	0	0
Rekeningsaldo voor bestemming					1.172	275
Totaal weerstandsvermogen	**18.394**	**25.380**	**26.773**	**20.326**	**13.538**	**19.099**
Bestemmingsreserves	9.721	10.892	12.945	21.651	11.519	24.846
Totaal reserves	**28.115**	**36.272**	**39.718**	**41.977**	**25.057**	**43.945**
Totaal weerstandsvermogen	**18.394**	**25.380**	**26.773**	**20.326**	**13.538**	**19.099**
Benodigde weerstandscapaciteit	4.693	4.691	8.976	5.748	4.936	6.500
Ben. weerstandscap. x norm (1,4)	6.570	6.567	12.566	8.047	6.910	9.100

De benodigde weerstandscapaciteit naar aanleiding van kwantificering van de risico's (kans x impact) bedraagt € 6,5 miljoen. In de nota Reserves en voorzieningen is uiteengezet dat verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit minimaal 1,4 dient te zijn. Dat betekent dat voor elke €1 aan risico's € 1,40 aan reserve wordt aangehouden. Deze norm betekent een benodigde weerstandscapaciteit van € 9,1 miljoen.

3.2.3 Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst is de ratio weerstandsvermogen.

De ratio weerstandsvermogen is 2,9 en scoort daarmee "uitstekend". De ratio is ruimschoots hoger dan de daarvoor geldende norm van 1,4.

Tabel 2
Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

3.2.4 Risicokaart

Risico’s waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico’s naar kans en impact (gevolg). De nummers in de onderstaande risicokaart corresponderen met de aantallen risico’s die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Onderstaande tabel toont het netto resultaat; dat wil zeggen het resultaat van kans maal impact na het nemen van beheersmaatregelen.

geld	**Netto**				
x > €500.000	4	4	2	2	
€250.000 < x < €500.000	4	2	3		
€100.000 < x < €250.000	3	1	4	3	
€25.000 < x < €100.000	5	1	6	1	
x < €25.000					
Geen geldgevolgen	1				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Twee risico's scoren rood (70% kans op een impact van meer dan € 500K). Dit betreft de ondertunnelingen (impact € 2.500K, situatie voorafgaand aan het aantreffen van glauconiet in de bodem) en het prijseffect van geopolitieke ontwikkelingen/importheffingen (impact € 740K).

3.2.5 Kengetallen

Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast (saldo van schulden minus vlottende activa) ten opzichte van de baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente Borne rentelasten en de aflossing kan betalen. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De netto schuldquote van gemeente Borne lager dan deze maximum norm. De schuldquote is gedaald van 78% eind 2023 naar 64% eind 2024. De daling is het gevolg van een daling van schulden, stijging van overlopende activa en een stijging van de baten. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen is gelijk aan de netto schuldquote; er zijn geen leningen verstrekt.

Solvabiliteit
Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Dit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente haar bezittingen heeft gefinancierd met eigen middelen. Het percentage was eind 2024 33%. De ratio is ten opzichte van voorgaand jaar onveranderd. Een solvabiliteit van lager dan 20% wordt als kwetsbaar beschouwd.

Grondexploitatie
Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondexploitatie is ten opzichte van de baten. De boekwaarde van de grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor de grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren betreft. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 35% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Het percentage van de grondexploitaties in gemeente Borne was eind 2024 31%. Dit is binnen de norm van 35%, maar relatief hoog. Dit betekent dat het risico van het niet verkopen van kavels waarbij de gronden bouwrijp gemaakt zijn relatief groot is ten opzichte van haar totale bedrijfsuitoefening.

Structurele exploitatieruimte
Bij dit kengetal wordt het saldo van structurele baten en structurele lasten (inclusief reservemutaties) afgezet tegen de totale baten. Dit geeft inzicht in hoeverre de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Voor een negatief percentage geldt het omgekeerde. Het percentage bedroeg eind 2024 2%, wat betekent dat de structurele lasten gedekt kunnen worden met structurele baten.

Gemeentelijke belastingcapaciteit
Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten binnen de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. In 2024 waren de woonlasten voor een meerpersoons huishouden in Borne met 106% bovengemiddeld. Dit betekent dat bij een stijging van de lasten of daling van de baten er minder ruimte is om deze op te vangen met een stijging van de baten uit ozb.

Financiële kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
1a Netto schuldquote	78%	98%	64%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	78%	98%	64%
2 Solvabiliteitsratio	32%	21%	33%
3 Grondexploitatie	46%	35%	31%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	2%	2%
5 Belastingcapaciteit	102%	105%	106%

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In de programmabegroting is aangegeven dat in 2024 een nieuwe Nota Kapitaalgoederen zou worden vastgesteld. In de raadsmemo van 11 juni 2024 (24int02605) is echter toegelicht dat dit proces er anders uit komt te zien. De huidige Nota Kapitaalgoederen zoals wij deze kennen, verdwijnt en wordt onderdeel van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Met het IBOR plan stelt de raad financiële en beleidsmatige kaders ten aanzien van de kwaliteit van de (her)inrichting en beheer van de openbare ruimte in relatie tot de opgaven waar de gemeente Borne. In het tweede kwartaal van 2025 wordt het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte aangeboden aan de gemeenteraad. In dit beleidsplan worden de opgave rondom verzorgend en technisch onderhoud beschreven, alsook de vervangings- en vernieuwingsopgave.

3.3.1 Wegen

Beleidskader
Borne heeft een beheerplan wegen 2021-2025. Daarnaast wordt er iedere twee jaar een inspectie uitgevoerd. Op basis van deze inspectie vindt een maatregelentoets plaats en wordt onderhoudswerk ingepland. Onderstaande werkzaamheden zijn in 2024 uitgevoerd.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Voor het noodzakelijke onderhoud wordt een tweejaarlijkse inspectie uitgevoerd die resulteert in een meerjarenonderhoudsplan (MJOP). In 2024 zijn diverse kleinere asfaltreparaties uitgevoerd en zijn er meerdere asfaltscheuren gedicht, zoals de fietspaden van de Azelosestraat en in de Stroom Esch.

Door Twente Milieu is in 2024 vanuit het DVO contract weer klein onderhoud uitgevoerd op basis van de door hen uitgevoerde controles. Hiermee wordt ingezet op het handhaven van de veiligheid voor voertuigen, fietsers en voetgangers.

In de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024 is daarnaast een voorziening ingericht voor het wegwerken van achterstallig onderhoud op wegen. In afwachting van het IBOR zijn er in deze periode geen werkzaamheden uitgevoerd om deze achterstanden in te lopen. Onderdeel van het IBOR is een meerjarenplan rondom het achterstallig onderhoud. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen areaal liggend in én buiten de oude wijken. Dit ontbrak tot op heden. Dankzij dit onderscheid kan vanaf 2025 integraal en planmatig worden uitgevoerd zonder dat daarbij kapitaalvernietiging optreedt.

3.3.2 Openbare verlichting

Beleidskader
Het beleidsplan openbare verlichting bestrijkt de periode 2021-2031. In dit plan komt het thema duurzaamheid ruim aan bod. Dit sluit aan bij de inmiddels afgeronde vervangingsoperatie van de openbare verlichting.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
De gehele gemeente is reeds voorzien van duurzame (LED) verlichting. Daarnaast is (waar mogelijk uit oogpunt van sociale- en verkeersveiligheid) een dim-regime ingesteld. In 2024 is het onderhoudscontract met de firma Heijmans met een jaar verlengd.

3.3.3 Straatmeubilair

Beleidskader
Er is geen beleidsplan beschikbaar voor straatmeubilair. De staat van het straatmeubilair is meegenomen in de Nota kapitaalgoederen 2021- 2024 en richt zich op de verkeersborden.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Het straatmeubilair is in 2024 op de gebruikelijke manier onderhouden. Dit betrof klein onderhoud, schoonmaakonderhoud en een enkele vervanging. De noodzakelijke grootschalige vervanging van borden is aan de orde gesteld in de nota kapitaalgoederen 2021- 2024. Op grond hiervan heeft de raad medio 2021 € 70.000 ter beschikking gesteld voor herstel van het bordenbestand. In 2021 is gestart met de voorbereidingen.

De uitvoering hiervan is in 2022, 2023 en 2024 gedaan. Dit werk is opgeleverd en informatie wordt toegankelijk gemaakt in het kader van de Data top 15. Dit zal medio 2025 beschikbaar zijn.

De bio-gebaseerde borden voor de Spanjaardswijk worden geplaatst na de herinrichting van de wijk.

[1] De Data Top 15 is een lijst met vijftien soorten data die essentieel zijn voor de verdere digitalisering van de Nederlandse infrastructuur. Deze data zijn niet alleen belangrijk voor de huidige verkeersveiligheid en -beheer, maar ook voor het toekomstbestendig maken van onze wegen, bruggen en logistieke netwerken. Door deze data op een centrale en gestructureerde manier te verzamelen en toegankelijk te maken, kan de mobiliteit in Nederland aanzienlijk verbeteren.

3.3.4 Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader
Er is sinds 2017 structureel geld beschikbaar voor een jaarlijkse technische inspectie van de civiele kunstwerken. Op basis van deze inspecties worden onderhoudswerkzaamheden gepland.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
In 2024 is de houten brug bij de Weideplas vervangen nadat deze in slechte conditie bleek en tijdelijk moest worden afgesloten. De jaarlijkse onderhoudsinspectie van anderhalf jaar geleden bracht een aantal bijzonderheden aan het licht en daarom is er in 2023 en 2024 groot onderhoud uitgevoerd aan duikers, betonbruggen, fietsbruggen, houten bruggen en steigers.

3.3.5 Riolering

Beleidskader
Het beleid, beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in het vigerende gemeentelijk watertakenplan 2022-2026.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Dienstverleningsovereenkomst (DVO) Twente milieu
Twente Milieu werkt overeenkomstig DVO en het achterliggende beheer- onderhoudsprogramma vastgesteld in watertakenplan 2022-2026. Reiniging / inspectie riolering, onderhoudswerken aan de pompen en kunstwerken is conform beleid uitgevoerd. Veel energie en onderhoud is gestoken in de reparatie en vervanging van onderdelen aan de pompen. Twente Milieu meldt dat zij meer dan tevreden zijn over de effectiviteit van de pompen in Borne. Er zijn onder de mechanische objecten weinig meldingen en storingen.

Vervanging riolering
Op basis van de resetlevensduur en de rioolinspectie wordt theoretisch berekend welke riolen gerepareerd of vervangen dienen te worden. Aansluitend is met aantal vakdeskundigen per rioolsteng beoordeeld of de theorie kloppend is en gehandhaafd dient te worden. Vervanging wordt uitgesteld als het binnen afzienbare periode projectmatig wordt opgepakt.

Afvalwatertransportsysteem (ATS) bedrijventerrein Veldkamp
Als verbeteringsmaatregel, in het vigerende watertakenplan, staat de omlegging van het ATS bedrijventerrein De Veldkamp. Hoofddoel is om de transportafstand tot de zuivering aanzienlijk te verminderen, zodat het bestaande rioolnetwerk en het hoofdgemaal minder wordt belast. Ook waterschap profiteert van de omlegging in de aanpak van de kaderrichtlijn water en een beter zuiveringsproces door minder bijmenging van hemelwater. Uit het vooronderzoek zijn aantal essentiële aandachtpunten naar voren gekomen. Op de aandachtspunten wordt nu aanvullend onderzoek uitgevoerd om tot een weloverwogen besluit of aanpassing te komen, voordat de persleiding definitief wordt getransformeerd.

---

1 De Data Top 15 is een lijst met vijftien soorten data die essentieel zijn voor de verdere digitalisering van de Nederlandse infrastructuur. Deze data zijn niet alleen belangrijk voor de huidige verkeersveiligheid en -beheer, maar ook voor het toekomstbestendig maken van onze wegen, bruggen en logistieke netwerken. Door deze data op een centrale en gestructureerde manier te verzamelen en toegankelijk te maken, kunnen we de mobiliteit in Nederland aanzienlijk verbeteren.

Ontwikkelingen
In diverse integrale projecten hebben we aan grootschalige rioolvervanging gedaan en klimaatadaptieve maatregelen opgepakt. het betreft onder andere Spanjaardswijk en F35 (fietssnelweg-noord).

3.3.6 Water

Beleidskader
Het beleid, beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in het vigerende gemeentelijk watertakenplan 2022-2026.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Waterbeheer kern Hertme
Meerdere woningen ondervinden hinder en overlast van het hoogwaterpeil in het oppervlaktewater. Het blijkt dat het retentiegebied (Gammelkerbeek) ten zuiden van kern Hertme regelmatig tot een extreem hoogwaterpeil stijgt. Dat heeft tot nadelig gevolg dat de riolering in stedelijk gebied volloopt met oppervlaktewater en huishoudens niet meer kunnen lozen op het riool.

Met Stichting Gemeenschapsbelangen Hertme en waterschap Vechtstromen is een onderzoek gestart naar een passende oplossing om de waterproblematiek in kern Hertme tegen te gaan.

Eko-baggeren
In 2022 is Borne gestart met het op een natuurlijke wijze beheren van vijver De Bongerd. De resultaten op de waterkwaliteit en leefbaarheid in vijver zijn zo positief dat vijver Oosterveld, en dit jaar ook de vijver bij het avontureneiland in Wensink-zuid, op dezelfde wijze wordt beheerd. Bij Eko-baggeren wordt op een natuurlijke wijze door micro-organismen de sliblaag afgebroken en de balans in de vijver hersteld.

Grondwater
Borne beschikt over een digitaal grondwatermeetnet. De meetpunten zijn over het algemeen projectmatig geplaatst en worden twee keer per jaar door een externe partij uitgelezen.

Een aantal gebieden is gevoelig voor grondwateroverlast. Door de vele en langdurige regenval in het najaar 2023 en 2024 wordt (samen met inwoners) in een aantal gevoelige gebieden nader grondwateronderzoek uitgevoerd. De opgehaalde gegevens worden nader geanalyseerd om in samenhang met de zorgplicht grondwater tot een passende oplossing te komen.

Samenwerkingsverband Twents waternet
Twents waternet is een samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie Overijssel en Vitens. Ambtelijk en bestuurlijk staat er per kwartaal een bijeenkomst gepland over actuele zaken met betrekking tot klimaat en wateropgaven. Relevante vraagstukken worden met behulp van werkplaatsen voorbereid en uitgewerkt.

In samenwerking is een aantal activiteiten georganiseerd zoals de Twentse Waterweken en de Bornse deelname aan het NK-Tegelwippen.

3.3.7 Openbaar groen

Beleidskader
In de Nota Kapitaalgoederen 2021-2024 is opgenomen dat er gewerkt gaat worden aan het Groenambitieplan. Dit plan is als deelvisie aangeboden bij de Contourennota en zal naar verwachting in 2025 worden vastgesteld. Op dit moment is het Groenbeleidsplan uit 2008 het vigerende beleid.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Vanuit de Nota kapitaalgoederen is er geld beschikbaar voor het aanplanten van bomen in 2024 en het op peil houden van het bomenbestand. In 2024 is een kapvergunning verstrekt voor de kap van 55 bomen. Daarnaast worden er 78 bomen gekapt die vergunningsvrij zijn. Voor deze bomen geld een herplantplicht. Aan deze herplantplicht wordt in 2025 uitvoer gegeven. Er zullen dan 160 bomen worden herplant. Deze herplant wordt zoveel als mogelijk op dezelfde locatie uitgevoerd.

Tijdens de werkzaamheden aan de Weerselosestraat aan kabels en leidingen zijn er werkzaamheden uitgevoerd om de groeiplaats van de bestaande bomen te verbeteren. Hierdoor krijgen de bomen meer voedingsstoffen, dit komt de kwaliteit van de bomen ten goede. Ook wordt hiermee de kans op overlast, zoals wortelopdruk, richting de toekomst beperkt.

Verder is vanuit de Nota Kapitaalgoederen ook uitvoer gegeven aan de aanplant van het Boomkamplaantje. Hier zijn bomen en heesters aangeplant. Ook zijn er extra bomen aangeplant aan de Azelosestraat / Parallelweg en blokhagen gerealiseerd. Deze ruimte is gecreëerd door zinloze verharding te verwijderen.

Daarnaast hebben we de pilot maaibeheer gecontinueerd. Ook hebben we de lindebladluis behandeld met larven van lieveheersbeestjes. Ook is een vervolg geven aan het mulchen van blad op gazons waar bomen staan.

3.3.8 Gebouwen

Beleidskader
In 2013 heeft de raad kaders voor gemeentelijk vastgoedbeleid vastgesteld. Hierin staan kaders hoe wij maatschappelijke doelstellingen willen realiseren met vastgoed als middel. Daarnaast geeft het de uitgangspunten weer voor huurprijsbepaling, uitgifte van vastgoed, instandhouding en verkoop. Voor maatschappelijke organisaties dient de kostprijsdekkende huur te worden geïmplementeerd, waarmee verkapte subsidieverlening via een lagere huur wordt voorkomen.

In 2024 startten we met actualisatie van de nota Vastgoedbeleid. Hiermee zetten we een volgende stap in de professionalisering van het vastgoedbeheer.

Uit het beleid voortvloeiende consequenties
Onderhoud
Voor de gemeentelijke gebouwen zijn Jaarlijkse en Meerjaren Onderhoud Plannen (JOP's en MJOP's) beschikbaar. De MJOP's actualiseren we elke 4 jaar. Externe adviseurs stellen deze MJOP's op conform NEN 2767. De planperiode strekt zich uit over de looptijd van de gebouwen. Op basis van de MJOP's voeren we onderhoud uit. De onderhoudsconditie van het vastgoed is gemiddeld goed (conditie 3 conform NEN 2767).

De grootste posten qua tijd en geld voor onderhoud zaten in 2024 in:

- De sloop en sanering van de Leemweg 2 (€ 35.000 passend binnen het krediet van € 45.000). Het restant van de sanering vindt plaats in 2025.
- Beheer en onderhoud aan het gemeentehuis (€ 75.000; begroot was € 54.000. Door het aanstaande vertrek uit dit gebouw voert de gemeente alleen het hoogst nodige uit en op die wijze waren de kosten ook in de begroting opgenomen).
- Beheer en onderhoud aan het Kulturhus (€ 49.000 passend binnen het budget in de begroting van € 65.000).
- Onderhoud aan de Veste op basis van de overeengekomen energievolumegarantie (EVG) (€ 352.000; begroot was € 260.000). Deze kosten belast de gemeente deels door aan het kinderdagverblijf en de school.

Verduurzaming
De wet- en regelgeving op het gebied van klimaat en energiebeleid is de afgelopen jaren sterk in ontwikkeling. Onze nieuwe gebouwen voldoen aan deze regelgeving en we hebben de afgelopen jaren veel bestaande gebouwen vervangen door nieuwbouw. De overige bestaande gebouwen passen we aan.

Voor 2024 stond verduurzaming van de Wensinkhof op de planning. Deze schoven we door naar 2025 omdat we zorgen hebben over de bouwtechnische staat en daarom eerst inzicht in de staat van het gebouw willen verkrijgen. Er is uitstel verleend vanuit de DuMaVa subsidie.

3.3.9 Overzicht onderhoudskosten

Voor riolering en water zijn de werkelijke kosten hoger uitgevallen dan begroot. Dit komt door het feit dat Twente milieu extra incidentele opdrachten heeft uitgevoerd buitenom de reguliere werken overeenkomstig de dienstverleningsovereenkomst. De incidentele opdrachten waren voornamelijk gericht op acute vervanging van mechanische onderdelen bij de rioolgemalen en overige storingen cq calamiteiten bij rioleringsobjecten.

De budgetoverschrijding binnen het onderdeel "wegen" is het gevolg van noodzakelijk onderhoud aan de spoorwegovergang, die vanwege de slechte staat en de zorgplicht direct moest worden aangepakt.

De speellocaties aan de Enk en Dreef zijn gerenoveerd, ook is hier nieuw straatmeubilair geplaatst waardoor het budget is overschreden.

Resultaat onderhoud kapitaalgoederen (x € 1)	Begroting 2024	Realisatie 2024
1. Wegen	1.023.000	1.175.056
2. Openbare verlichting	94.000	47.159
3. Straatmeubilair	204.900	235.106
4. Civiele kunstwerken	160.650	117.643
5. Riolering en water	607.800	696.158
6. Openbaar groen	1.764.950	1.736.564
7. Gebouwen	1.132.100	1.126.134
Eindtotaal	**4.987.400**	**5.133.821**

3.4 Financiering

3.4.1 Kaders

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarin decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering en handhaving van de positie op de kapitaalmarkt.

3.4.2 Renterisiconorm

Renterisiconorm (* €1.000)	Begroot 2024	Realisatie 2024
Begrotingstotaal	79.857	101.976
Renterisiconorm in procenten	20%	20%
Renterisiconorm in bedrag	**15.971**	**20.395**
Renteherzieningen op leningen	0	0
Betaalde aflossingen	10.868	10.868
Renterisico	**10.868**	**10.868**
Ruimte (+) / overschrijding (-) renterisiconorm	**5.103**	**9.527**

Het renterisico is gelijk aan de som van het bedrag aan herfinanciering van vaste schuld (betaalde aflossingen) en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld (renteherziening op leningen). Dit komt neer op het totale bedrag van langlopende leningen waarvan het te betalen rentepercentage wijzigt. Voor gemeenten is de norm vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal.

In 2024 was er geen sprake van overschrijding van de renterisiconorm, de ruimte is zelfs toegenomen ten opzichte van de begroting.

3.4.3 Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (* € 1.000)	Begroting 2024	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4
Begrotingstotaal	79.857	101.976	101.976	101.976	101.976
Kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	**6.788**	**8.668**	**8.668**	**8.668**	**8.668**
Omvang vlottende schulden	0	-16.347	-15.428	-16.330	-15.840
Omvang vlottende middelen	0	2.605	14.298	10.478	5.375
Netto vlottende schuld	**-**	**-13.742**	**-1.130**	**-5.852**	**-10.465**
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	**6.788**	**-5.074**	**7.538**	**2.816**	**-1.797**

De kasgeldlimiet is bedoeld om de kortlopende schuld te beheersen en wordt ieder kwartaal getoetst. Indien de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij overschreden dreigt te worden, dient een langlopende financiering te worden geregeld voor het deel dat de kortlopende schuld de limiet overschrijdt. Voor gemeenten is de norm vastgesteld op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

In 2024 was in het eerste kwartaal en laatste kwartaal sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet. In december 2024 is daarom een langlopende financiering aangetrokken.

3.4.4 Financiering en rente

Renteschema (in €)	Jaarrekening 2024
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.510.997
De externe rentebaten (idem)	258.093
Saldo rentelasten en rentebaten	**1.252.904**
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	629.564
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
Saldo	**629.564**
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**623.340**
Rente over eigen vermogen	21.601
Rente over voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**644.941**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,0 %)	**697.980**
Renteresultaat op het taakveld Treasury	**-53.039**

In de begroting 2024 is de gemeente uitgegaan van een renteomslagpercentage van 1,5%. Bij een afwijking groter dan 25% (renteresultaat / toe te rekenen rente) moet de gemeente een correctie toepassen. Doordat grote uitgaven in 2024 zijn doorgeschoven is de rentelast lager geworden dan verwacht. De in deze jaarrekening gehanteerde renteomslag is dan ook verlaagd naar 1,0%. Hierdoor is een positief renteresultaat gerealiseerd van € 53.039.

3.5 Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op de stand van zaken en op de beleidsvoornemens of verantwoording van onze bedrijfsvoeringstaken. Een goede bedrijfsvoering bestaat uit de ondersteunende taken en is een belangrijk middel om de resultaten die de gemeente wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. De paragraaf Bedrijfsvoering omvat de intern gerichte beleidsterreinen zoals organisatieontwikkeling, Personeel, (interne) Communicatie, Inkoop, Juridisch, Informatisering en Automatisering, Informatiebeveiliging (en securitybeheer en privacy), Financiën, Control en Kwaliteit (met de integrale verbeteragenda en rechtmatigheidsverantwoording).

3.5.1 HRM

Aantrekkelijk werkgeverschap

- Arbeidsmarktcommunicatie: er zijn door ons meerdere inloopmomenten georganiseerd waarop belangstellenden op laagdrempelige wijze kennis hebben gemaakt met gemeente Borne als werkgever. Op LinkedIn is de organisatie beter zichtbaar en hebben we daardoor meer verzoeken gekregen voor een informele kennismaking.
- Werving en Selectie: Gespecialiseerde organisaties zijn door ons ingezet om te ondersteunen bij zeer moeilijk vervulbare vacatures. Dit heeft helaas niet in alle gevallen gebracht wat we ervan hadden gehoopt. Dit had met name te maken met het feit dat omliggende grotere gemeenten meer salaris bieden voor vergelijkbare functies. We hebben daarom bewust de samenwerking niet verlengd en zijn op zoek naar andere manieren om moeilijk vervulbare vacatures alsnog in te vullen. Overigens leidde de actualisatie van ons functiehuis door HR21 tot een andere conversietabel. Hierdoor is onze concurrentiepositie ten opzichte van nabijgelegen gemeentes verbeterd. Ook regionaal proberen we schaarste op de arbeidsmarkt tegen te gaan. Twentse Kracht heeft nu een werkgroep opgezet die onderzoek gaat doen naar de mogelijkheden op capaciteit op schaarse functies te vergroten.
- Instroom van nieuwe medewerkers: nieuwe medewerkers geven aan de ontvangst in onze organisatie te waarderen en als warm te ervaren. Het inwerkprogramma, de inwerkbingo en de aftelkalender dragen hier positief aan bij.
- Ontwikkelmogelijkheden en doorstroom binnen de gemeente: met het vernieuwde functiehuis én de organisatiewijziging zijn de doorstroommogelijkheden binnen de organisatie gegroeid. Hoewel het belang van traineeships en doorstroom binnen de gemeente wordt onderschreven, hebben we hier het afgelopen jaar weinig uitvoering aan kunnen geven. Door beperkte capaciteit en de focus op stabiliteit binnen de organisatie en structuurwijzigingen, lag de prioriteit bij het op orde brengen van de basis.

Functiehuis HR21

De actualisatie van ons functiehuis is nagenoeg volledig afgerond.

Hybride werken

Uitgangspunt voor het hybride werken is dat we 'werken waar dit het beste resultaat oplevert voor de inwoners van Borne'. Er zijn spelregels opgesteld die de basis vormen voor hybride werken in onze organisatie.

3.5.2 Juridisch

In 2024 kon de functie van juridisch controller gedurende lange tijd niet volledig worden vervuld. Hierdoor is vertraging opgetreden bij de invoering van juridische kwaliteitszorg. In 2025 zal een plan van aanpak met concrete uitvoeringsmaatregelen worden opgesteld. Het doel is om de juridische kwaliteit te monitoren en te verbeteren.

3.5.3 Informatisering en automatisering

Informatisering en automatisering
De meest belangrijke onderwerpen uit de i-visie 2020-2024 waren de onderwerpen vier, vijf en zes. Deze onderwerpen zijn namelijk voorwaardelijk voor het op kwalitatief en aanvaardbaar niveau brengen van de informatiehuishouding. We hebben een start gemaakt met de uitwerking van de randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Het vervullen van één van de randvoorwaarden heeft ertoe geleid dat het college heeft besloten om met gemeente Hengelo een samenwerking aan te gaan op het gebied van de bedrijfskritische automatisering. Een andere belangrijke randvoorwaarde is het op een basisniveau hebben van de I-formatie. We hebben die noodzakelijke basisformatie inmiddels uitgewerkt. Omdat een aantal I-deelgebieden onuitstelbare inspanningen verlangen is besloten om daartoe tijdelijke functies te creëren of uit te breiden.

Vanuit de uitvoering zijn stappen gezet om managementinformatie beter beschikbaar te maken uit applicaties. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is een betrouwbare informatiehuishouding en goede datakwaliteit. Daarom wordt, zoals hierboven genoemd, gewerkt aan het op een kwalitatief en aanvaardbaar niveau brengen van de informatiehuishouding.

Het portfoliogestuurd werken is verder ingebed in de organisatie. Hierdoor worden investeringen in informatiesystemen beter afgestemd op de strategische doelen van de gemeente. Het informatiesysteem ter ondersteuning van de administratie van de grondexploitaties is nagenoeg geïmplementeerd. Het bedrijfskritische document zaaksysteem is inmiddels overgezet naar de cloud.

Haalbaarheidsonderzoek samenwerking automatisering
In 2024 heeft een haalbaarheidsonderzoek plaatsgevonden over de mogelijke automatiseringssamenwerking met gemeente Hengelo. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek heeft het college het voorlopige besluit genomen om te willen samenwerken met gemeente Hengelo. Eind 2024 heeft gemeente Hengelo vervolgens een kostenopgave uitgebracht. In 2025 vindt definitieve besluitvorming over de samenwerking met de gemeente Hengelo plaats. Onder het programma Bestuur en samenleving is eenzelfde voortgangsopmerking geplaatst.

Informatiebeveiliging, security en privacy
Privacy en informatiebeveiliging kregen extra aandacht. Onder andere via een digitale quiz, AVG-training en bespreekkaarten tijdens de Dag van de Privacy. De constatering is dat collega's die te maken hebben met de totstandkoming van overeenkomsten, steeds beter op de hoogte zijn van privacy-eisen. Qua randvoorwaarden is er een digitale wachtwoordkluis aangeschaft. Deze is getest. Daarnaast is de netwerkinfrastructuur opgesplitst in kleinere segmenten. Dit zorgt ervoor dat kwaadwillenden die zich in een netwerksegment bevinden niet direct ongehinderd toegang hebben tot andere netwerksegmenten.

Vanwege capaciteitsproblemen zijn sommige maatregelen later ingevoerd. Daardoor is de informatiebeveiliging nog niet op een kwalitatief en aanvaardbaar niveau. We lopen risico's. Onder andere de bewustwording is te laag bij de ambtelijke organisatie, verouderde systemen en de autorisatieprocedures zijn onvoldoende.

3.5.4 Inkoop

In 2024 hebben wij verder uitvoering gegeven aan de professionalisering van inkoop door aanbestedingsprocedures voor diverse werken, leveringen en diensten correct en rechtmatig uit te voeren. Zo zijn de Europese aanbestedingen in 2024 afgerond voor de aannemersselectie Huis van Borne, aannemersselectie Sportcentrum Borne-West, Ingenieursdiensten en Doelgroepenvervoer. Een up-to-date contractenregister is ook onderdeel van onze professionele inkoopfunctie en deze registratie vormt de basis voor het leveranciers-en contractmanagement.

Er is door ons meer uitvoering gegeven aan het 'Convenant inkoopsamenwerking 14 Twente gemeenten' door – waar dit mogelijk was – te participeren in Twentse aanbestedingen. Een voorbeeld hiervan is dat gemeente Borne direct betrokken was bij de regionale inkoop van Wmo dagbesteding en begeleiding individueel. Een ander voorbeeld is dat in april 2024 het kennis-en inkoopplatform Impact Oost gestart is. Dit is het nieuwe kennisplatform over impact ondernemen en het platform voor sociale inkoop. Door een SROI verplichting mee

te nemen in hun aanbestedingen willen de Twentse gemeenten, waaronder gemeente Borne, meer kansen bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2024 hebben workshops over het inkoopproces en de geldende aanbestedingsregels binnen de ambtelijke organisatie plaatsgevonden. Uit de toename van het aantal adviesverzoeken bij de inkoopadviseur blijkt dat bewustwording van een rechtmatig inkoopproces gegroeid is bij de intern verantwoordelijken. Hierdoor is het risico op onrechtmatige inkopen verminderd.

3.5.5 Financiën

In 2024 zijn de gewijzigde financiële verordening en de budgethoudersregeling vastgesteld.

3.5.6 Integrale verbeteragenda

Sinds enkele jaren werkt gemeente Borne met een integrale verbeteragenda. Met behulp van de verbeteragenda wordt de planning, voortgang en verantwoording in kaart gebracht van verbeterpunten in de interne procesvoering en procesbeheersing. Verbeterpunten komen onder andere tot stand vanuit de aanbevelingen die de accountant doet in de management-letter naar aanleiding van de interim controle en uit de bevindingen uit diverse interne controles.

Begin 2024 waren er 62 verbeterpunten. Er zijn in 2024 25 punten afgerond. Vanuit de managementletter naar aanleiding van de interim controle en diverse interne controles zijn er 32 verbeterpunten bij gekomen. Eind 2024 zijn er 69 openstaande verbeterpunten. De gerealiseerde verbeteringen betreffen onder andere: verbeteringen in het proces rond omgevingsvergunningen, aanschaf software voor registratie van de grondexploitaties, toepassen van functiescheidingen, identiteitscontrole bij Wmo-verstrekkingen en contractmanagement. De nieuwe verbeterpunten gaan over privacy, informatiebeveiliging, integriteit en prestatielevering.

3.5.7 Rechtmatigheidsverantwoording

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college van B en W verantwoording af aan de gemeenteraad over het rechtmatig handelen van de gemeente. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt toegelicht in hoeverre het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium in het afgelopen jaar zijn nageleefd. Dit betekent dat de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening in overeenstemming moeten zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde begroting, de gemeentelijke verordeningen en de relevante wet- en regelgeving.

Het controleprotocol 2022-2025 en het normen- en toetsingskader 2024 zijn belangrijke uitgangspunten voor de rechtmatigheidscontroles.

In 2024 zijn met de medewerkers van de afdelingen die de interne controlewerkzaamheden uitvoeren afspraken gemaakt over de planning, de uitvoering en oplevering van de controles. Deze controles zijn door de verbijzonderde interne controlefunctionaris (VIC) steekproefgewijs getoetst. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in halfjaarlijkse interne controle rapportages die met het management en bestuur zijn besproken.

De rechtmatigheidsverantwoording valt onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. Dat wil zeggen dat de accountant kijkt of de rechtmatigheidsverantwoording ‘juist’ is opgesteld. De verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is conform financiële verordening bepaald op 3% van de lasten, inclusief dotaties aan de reserves. De verantwoordingsgrens komt daarmee uit op € 3.047.337. Fouten en afwijkingen groter dan € 100.000 worden in deze paragraaf toegelicht.

Er is sprake van één fout met een omvang groter dan € 100.000. Met BCT B.V. is vanaf 1-1-2024 een contract afgesloten Corsa Nxt en Corsa Cloud. Looptijd is 48 maanden tot uiterlijk 31-12-2027. Totale contract waarde is € 360.000. Dit overschrijdt de Europese drempelwaarde voor leveringen van € 221.000, waardoor deze opdracht Europees had moeten worden aanbesteed. Opdracht is echter één op één gegund aan BCT B.V. Om fouten bij inkopen te voorkomen, wordt de focus gelegd op bevorderen van kennis bij medewerkers over de Europese aanbestedingsregels, onder andere door het geven van inkoop workshops.

3.5.8 Interne communicatie

Het afgelopen jaar is er veel gecommuniceerd rondom de organisatieverandering. Er zijn hierover veel berichten op Beezzz geplaatst en er is een rondje langs de teams geweest.

In het algemeen is er meer organisatiebreed op Beezzz gepost, zoals over het Huis van Borne en over projecten. Ook storingen die de organisatie aangaan, zoals vanuit ICT en Corsa, met meldingen tot bereikbaarheid en dienstverlening zijn goed gedeeld via Beezzz.

3.5.9 Informatiebeveiliging, security en privacy

Privacy en informatiebeveiliging kregen extra aandacht. Onder andere via een digitale quiz, AVG-training en bespreekkaarten tijdens de Dag van de Privacy. De constatering is dat collega’s die te maken hebben met de totstandkoming van overeenkomsten, steeds beter op de hoogte zijn van privacy-eisen. Qua randvoorwaarden is er een digitale wachtwoordkluis aangeschaft. Deze is getest. Daarnaast is de netwerkinfrastructuur opgesplitst in kleinere segmenten. Dit zorgt ervoor dat kwaadwillenden die zich in een netwerksegment bevinden niet direct ongehinderd toegang hebben tot andere netwerksegmenten.

Vanwege capaciteitsproblemen zijn sommige maatregelen later ingevoerd. Daardoor is de informatiebeveiliging nog niet op een kwalitatief en aanvaardbaar niveau. We lopen risico's. Onder andere de bewustwording is te laag bij de ambtelijke organisatie, verouderde systemen en de autorisatieprocedures zijn onvoldoende.

3.6 Verbonden partijen

Verbonden partijen leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert gemeenten niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's. Om voordelen optimaal te benutten en risico's te beheersen, is grip en sturing op verbonden partijen belangrijk.

Deze paragraaf geeft een beeld van de doelstellingen van onze verbonden partijen, de behaalde resultaten en de wijze waarop deze resultaten bijdragen aan het beleid en belang van Borne.

3.6.1 Overzicht verbonden partijen

Onderstaand zijn alle verbonden partijen opgenomen, verdeeld in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties en organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang.

Naam verbonden partij	Juridische vorm	Vertegenwoordiging/ aandeelhouderschap	Verplichte samenw.
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Euregio	Openbaar Lichaam	Raad	NEE
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Recreatieschap Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
SamenTwente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	Openbaar Lichaam	College	NEE
Stadsbank Oost Nederland	Openbaar Lichaam	College	NEE
Twente Board	Openbaar Lichaam	College	NEE
Veiligheidsregio Twente	Openbaar Lichaam	College	JA
Omgevingsdienst Twente	Openbaar Lichaam	College	JA
2. Vennootschappen en coöperaties			
COGAS	N.V.	College	NEE
Enexis	B.V.	College	NEE
Bank Nederlandse Gemeenten	N.V.	College	NEE
Twence Holding	B.V.	College	NEE
Twente Milieu	N.V.	College	NEE
Vitens	N.V.	College	NEE
Wadinko	N.V.	College	NEE

Gemeenschappelijke regelingen

Hieronder per gemeenschappelijke regeling een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen die hebben plaatsgehad in 2024.

Overzicht gemeenschappelijke regelingen (per 31 december 2024)						
Naam vennootschap/ coöperatie	(x € 1.000) Bijdrage Borne	(in mln €) Eigen Vermogen per 01/01	(in mln €) Eigen Vermogen per 31/12	(in mln €) Vreemd Vermogen per 01/01	(in mln €) Vreemd Vermogen per 31/12	(in mln €) resultaat 2024
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	0	1,575	1,646	0,005	0,012	0,972
Euregio	2	2,577	2,577	29.943	39.553	-0,037
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	608	1,652	2,886	7,783	10,259	1,233
Recreatieschap Twente	151	0,797	1,566	4,073	4,569	0,152
SamenTwente	1.547	4,105	5,119	21,449	21,811	1,398
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	55	4,921	6,790	5,271	6,451	0,997
Stadsbank Oost Nederland	185	1,370	2,236	13.583	12.099	0,657
Veiligheidsregio Twente	2.049	2,504	3,389	72,141	77,867	2,763
Omgevingsdienst Twente	577	2,036	3,070	4,576	3,861	1,893

1. EUREGIO
EUREGIO is geen verbonden partij in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen, maar is een openbaar lichaam. Dit betekent dat voor EUREGIO niet dezelfde verplichtingen gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan de deelnemende gemeenten. De EUREGIO werkt aan het strategieproces EUREGIO 2030: welke visies en strategische doelen zullen de komende jaren aan de basis staan van het werk van de EUREGIO als organisatie en waar komt de inhoudelijke focus te liggen?

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)
Het GBTwente voert de wettelijke taken lokale heffingen voor ons uit. De hoofdtaken zijn het waarderen van vastgoed conform de Wet WOZ en heffen, bezwaarafhandeling en invorderen van belastingen.
In 2022 heeft GBTwente het concept strategisch meerjarenplan 2023-2026 'Met mekaar en voor mekaar' opgesteld. Omdat GBT belastingen persoonlijk en begrijpelijk wil maken, gaat de doorontwikkeling de komende jaren vooral over de menselijke maat en het vermogen om de visie uit te laten dragen door onze medewerkers. Het gaat dus over de wijze waarop de medewerkers in staat zijn om het proces van waarderen, heffen en innen van de gemeentelijke belastingen persoonlijk en begrijpelijk te maken. Voor zowel gemeenten als de inwoners van die gemeenten.

In 2024 bedroeg het totaal aantal ontvangen bezwaren over het jaar 2024 12.504 stuks, waarvan 11.780 (94,2%) woning bezwaren en 724 (5,8%) niet-woning bezwaren. Van het totaal ontvangen woning bezwaren waren er 60% afkomstig van een NCNP (No Cure No Pay) bureau. Hiervan is 13% toegekend (de norm die er was gesteld bedroeg maximaal 25%). Van de reguliere bezwaren is 30% toegekend (hiervan was de norm maximaal 35%). Van de totaal ontvangen niet-woning bezwaren waren er 26,5% afkomstig van een NCNP bureau. Voor de niet-woningen is geen norm bepaald.

Vanuit gemeente Borne zijn er 1.117 WOZ bezwaren ingediend (2023: 950), waarvan er 25 gegrond zijn verklaard (2024: 214). Voor de HEF-bezwaren zijn er vanuit Borne 182 bezwaren ingediend in 2024 (2023: 145), waarvan er 74 gegrond zijn verklaard (2023: 77)

Het financiële resultaat van GBTwente over 2024 was € 1.233.000 positief.

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Het OLCT is het orgaan dat namens elf Twentse gemeenten optreedt als (enig) aandeelhouder van Crematoria Twente BV. Door het publieke karakter van de aandeelhouder neemt Crematoria Twente een neutrale en onafhankelijke positie in binnen de uitvaartbranche. Iedereen kan er tegen dezelfde condities terecht.

Het exploitatiesaldo over 2024 bedraagt € 972.000. OLCT heeft meer dividend ontvangen dan begroot. De reden hiervan is dat het resultaat van de B.V. over 2022 hoger was dan begroot. Dit hogere resultaat is het gevolg van hogere tarieven en het gevolg van meer crematies.

5. Recreatieschap Twente
Na de ontvlechting van de Regio Twente per 2022 is het Recreatieschap Twente ontstaan. Deze organisatie beheert en onderhoudt de drie Twentse recreatieparken en de toeristische routes. Het bestuur heeft in 2023 de Visie perspectief VTE TWente 2030 van Twente Marketing vastgesteld. Hierin wordt de regio gepositioneerd als aantrekkelijke en bewuste bestemming voor bewoners, bezoekers en (jonge) talenten. Hiermee is de verbinding gemaakt met de strategische opgaven uit de Agenda van Twente en de samenwerking met de Twenteboard organisatie.

Het resultaat over 2024 was € 152.000 positief.

5. Samen Twente
SamenTwente bestaat uit drie professionele uitvoeringsorganisaties die taken uitvoeren om te zorgen voor gezonde, veilige en vitale inwoners in Twente. De drie uitvoeringsorganisaties zijn Gemeentelijke Gezondheidsdienst Twente (GGD Twente), Veilig Thuis Twente (VTT) en Organisatie voor inkoop van Zorg en Jeugd in Twente (OZJT). Daarnaast zijn Kennispunt Twente, Twentse Koers en Samen14 ondergebracht als gast bij SamenTwente.

Het Algemeen Bestuur van SamenTwente voert sinds begin 2024 een kerntakendiscussie om inzicht te krijgen in de uitvoering van taken en bijbehorende middelen. De discussies zijn gericht op het maken van keuzes voor de toekomst, met aandacht voor zowel inhoudelijke als financiële aspecten. Het proces moet leiden tot consensus over welke voorstellen worden omarmd en welke niet.

Het positieve financiële resultaat over 2024 bedraagt € 1.398.000.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB)
De SWB is het samenwerkingsverband van Hengelo, Borne en Hof van Twente die uitvoering geeft aan de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, nieuw Beschut Werk en is het ontwikkelbedrijf waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteund en begeleid worden naar betaald werk.

Er is voor gekozen om een transitieplan door te voeren om het verlies als gevolg van forse lastenstijgingen te beperken. Er werden prijsstijgingen doorgevoerd, kosten bespaard en processen geoptimaliseerd. Daarnaast werd er een nieuw strategisch plan voor de periode 2023 – 2027 geschreven en werd een transitie van de organisatie doorgevoerd.

Het jaar 2024 stond voor SWB Midden Twente in het teken van organisatorische vernieuwing. De transitiedirectie heeft op basis van het in 2023 opgestelde Strategisch Plan een plan gemaakt voor een hernieuwde inrichting van de organisatie. Belangrijke pijlers van deze doorontwikkeling hebben betrekking op de inrichting van de organisatie langs de lijnen van de drie hoofdprocessen van de organisatie: arbeidsontwikkeling, beschut werk en beheer openbare ruime. Daarnaast is ingezet op de vorming van een Centraal Management Team (CMT) van de organisatie, een professionaliseringsslag binnen Gildebor en versterking van de afdelingen HR en Marketing & Communicatie.

Het positieve financiële resultaat over 2024 bedraagt € 997.000.

7. Stadsbank Oost Nederland (SON)
In 2024 verder is er door SON verder gewerkt aan de ambitie om mensen met schulden nog beter en sneller te helpen, waarbij de menselijke maat en vertrouwen voorop staan. Dit in verbinding met en faciliterend naar de gemeenten en hun regie op het sociaal domein. Om daarmee de impact van de dienstverlening in het brede

gemeentelijk sociaal domein te vergroten. In de uitvoering bij SON wordt er ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen in het schuldendomein als sneller perspectief bij schulden (halvering van de aflosperiode), het zogenoemde nulvoorstel (schuldregeling zonder afloscapaciteit) en het uitbreiden van best practices, bijvoorbeeld de aanpak voor jongeren met schulden.

De Stadsbank is niet alleen een noodvoorziening, maar vaak een stap richting een (financieel) stabielere toekomst. Schulden komen (bijna) nooit alleen. Het voorkomen of oplossen van schulden en het brengen van financiële rust brengt hulp en perspectiefverbetering op andere terreinen dichterbij, zoals wonen, werk en zorg.

Vanaf 1 april 2024 is de Stadsbank aangesloten bij het Waarborgfonds. Het Waarborgfonds saneringskredieten (Wsk) is opgericht op initiatief van onder meer de NVVK met als doel om het voor schuldhulpverlenende instanties aantrekkelijker maken te kiezen voor de inzet van een saneringskrediet bij het oplossen van schulden. Het fonds staat borg voor verstrekte saneringskredieten.

Het positieve financiële resultaat over 2024 bedraagt € 657.000.

9. Veiligheidsregio Twente (VRT)
De VRT opereert in heel Twente. De brandweer beschikt over 29 kazernes met materieel verspreid over Twente. Vanuit deze kazernes staat de brandweer 24/7 paraat, met zowel beroeps als vrijwilligers, voor de inzet bij incidenten. Daarnaast maakt de crisisorganisatie gebruik van vele medewerkers van alle gemeenten en van overige organisaties.

Het jaar 2024 kende een gemiddeld aantal incidenten, maar extreme weersomstandigheden vroegen extra inzetten. Zware stormen in januari en september en hevige regenval in juli zorgden voor veel stormschade en wateroverlast. Tegelijkertijd waren er minder natuur- en bermbranden door het natte weer. Ook had VRT te maken met een aantal grote incidenten in Twente.

Binnen de organisatie zijn er belangrijke stappen gezet. Met extra middelen van het Rijk wordt er sinds 2023 gewerkt aan versterking van dee crisisbeheersing en informatievoorziening. In 2024 zijn deze plannen verder uitgewerkt en per oktober zijn er een aantal onderdelen van de organisatie aangepast.

Het positieve financiële resultaat over 2024 bedraagt € 2.763.000.

10. Omgevingsdienst Twente (ODT)
De OD Twente is opgericht om een wezenlijke bijdrage te leveren aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving in Twente. Het uitvoeren van een bepaald aantal controles, het verlenen van een bepaald aantal vergunningen en het geven van een bepaald aantal adviezen is geen doel op zich. Alle werkzaamheden moeten bijdragen aan deze overkoepelende maatschappelijke doelstelling. Dit wordt, onder meer op basis van het uniforme Twentse VTH-beleid, vertaald in een uitvoeringsprogramma (UVP).

Sinds 2024 wordt er gewerkt conform de bestuurlijke uitgangspunten uit het traject herijking financiering, deze zijn verwerkt in de Begroting 2024. Hierbij wordt ingezet op daadwerkelijk benodigde uren. Naderhand reken we af op de werkelijk gerealiseerde uren. De nieuwe opzet van de begroting draagt bij aan de regionale beleidsdoelen van de OD Twente en aan het voldoen aan de landelijk vastgestelde robuustheidscriteria. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn nieuwe producten vastgesteld in de producten- en dienstencatalogus (PDC) 2024-2025.
Het is van groot belang dat de OD Twente haar VTHA-taken zowel kwantitatief als kwalitatief kan uitvoeren. De nieuwe opzet van de begroting biedt ruimte om te voldoen aan de kwantiteit.

Het positieve financiële resultaat over 2024 bedraagt € 1.893.000.

Overzicht vennootschappen en coöperaties (per 31 december 2024)							
Naam vennootschap/coöperatie	(x € 1.000) Financieel belang	Aandeel Borne op totaal	(in mln €) EV per 01/01	(in mln €) EV per 31/12	(in mln €) VV per 01/01	(in mln €) VV per 31/12	(in mln €) Resultaat 2024
COGAS	190,5	7,50%	145,5	150,3	112,4	114,9	10,0
ENEXIS	32,5	0,02%	5.320,0	5.441,1	3.445,0	3.551,0	254,0
Bank Nederlandse Gemeenten	268,0	0,19%	4.721,0	4.899,0	110.819,0	109.885,0	294,0
Twence Holding	27,9	3,47%	169,3	171,1	9,9	9,9	21,4
Twente Milieu	40,5	5,36%	12,1	13,5	15,3	19,5	0,24
Vitens	25,5	0,44%	677,7	713,6	1.559,7	1.684,8	72,9
Wadinko	5,5	2,30%	82,9	85,0	8,7	10,2	3,6

1. COGAS

Het nettoresultaat van Cogas over 2024 kwam uit op € 10,0 miljoen, een stijging van € 1,3 miljoen ten opzichte van 2023 (€ 8,7 miljoen). De omzet nam vooral toe door hogere tarieven. Daarnaast kreeg Cogas een eenmalige vergoeding van € 2,0 miljoen. Dit bedrag was een compensatie voor kosten die tussen 2021 en 2023 zijn gemaakt om aardgasaansluitingen van kleine verbruikers te verwijderen. Deze kosten werden eerder niet vergoed in de tarieven. Het saldo van financiële baten en lasten kwam € 0,5 miljoen lager uit dan voorgaand jaar, maar was wederom positief. Dit door een (grotendeels) ongerealiseerde boekwinst op de beleggingsportefeuille.

2. ENEXIS

Enexis is onze regionale distributeur van energie. Ze is een grote speler in de energietransitie. Enexis moet zich tot het uiterste inspannen om het netwerk zo snel uit te breiden, dat overal de door nieuwe lokale energieopwekkers geproduceerde stroom naar de eindgebruikers kan worden getransporteerd. Bijna de helft van de totale RES-opgave valt binnen het verzorgingsgebied van Enexis, dat hiermee een gigantische investeringsopgave heeft. Het vinden van personeel is een bottleneck, die de opgaven nog uitdagender maakt. Enexis heeft toename van eigen vermogen nodig om solvabel te blijven. Een miljoen euro per dag investeren kan niet zomaar betaald worden. Alleen lenen kan niet, dan zou de solvabiliteit zo ver dalen, dat kredietinformatiebureau's minder vertrouwen hebben in het bedrijf en hun rating neerwaarts gaan bijstellen. Er moet ook eigen vermogen verkregen worden. Wij dragen daar, evenals meer gemeenten, in eerste instantie niet aan bij. Om financiering te borgen heeft Essent het Rijk gevraagd om mee te denken en te overwegen om eigen vermogen te verschaffen. Het afsprakenkader waaronder het Rijk wil deelnemen is opgesteld. Een directe deelname van het Rijk verwacht Enexis niet voor 2030.

Met ons bescheiden aandeel in Enexis kunnen we zeer beperkt invloed hebben op de koers van het bedrijf. Als gevolg van de extra investeringen in de energietransitie, de doorberekening van de hogere Tennet-tarieven en de wettelijke belemmering om de extra investeringen direct in de tarieven te verwerken, zal de winst de komende jaren onder druk komen te staan. Ons financiële risico is slechts het moeten afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Dit risico is verwaarloosbaar.

Medio maart 2025 is besloten het uit te keren dividend te maximeren op € 100 miljoen, zodat de rest van de winst ingezet kan worden voor het doen van de forse noodzakelijke investeringen.

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van ENEXIS NV bedraagt € 254 miljoen.

3. Bank Nederlandse Gemeenten

De BNG Bank is de bankier van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank ziet zichzelf als publieke bank met dezelfde maatschappelijke doelen als haar klanten. Met de strategie 'Ons kompas naar impact' ligt de focus ligt op maatschappelijke impact, meer dan op winst. Kernwaarden: duurzaam, betrouwbaar en professioneel.BNGBank is één van de weinige banken met een tripleA-rating, wat

staat voor financieel zeer solide.

Het jaarverslag 2023 laat zien dat financiële resultaten, ondanks de maatschappelijke onrust, niet onder druk staan. BNG Bank staat onder intensief toezicht van De Nederlandse Bank en De Europese Centrale bank. Wij kunnen volstaan met het volgen van de bank. Voor banken is de solvabiliteit per definitie zeer laag.

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van Bank Nederlandse Gemeenten NV bedraagt € 294 miljoen.

4. TWENCE HOLDING
Twence is de afvalverwerker en duurzaamheidsbevorderaar van de Twentse gemeenten. De focus ligt niet meer op het basisproces van verbranding, maar op de productie van grondstoffen en energie uit dit proces. Afvalverbranding staat ter discussie vanwege de forse uitstoot aan CO2 en andere broeikasgassen zoals stikstof. Afvalverbrandingsinstallaties zullen er echter nog jaren moeten zijn, omdat we ondanks afvalscheiding nog veel restafval produceren.

Het jaar 2023 is een heel ander jaar geweest in vergelijking met 2022. Grootste oorzaken zijn het sneller dalen van de energieprijzen dan verwacht en het minder of zelfs niet afnemen van stoom door Nobian. Ook heeft Twence te maken gehad met veel diefstallen op zonneparken en met de problematiek van de lachgascilinders. In 2024 hebben de gemeenten Oldenzaal, Almelo en Twenterand hun aandelen verkocht aan Hengelo, Enschede en Losser. Een deel van de aandelen is tijdelijk teruggekocht door Twence, om deze later weer uit te geven. Hierdoor is het aandelenpercentage van Borne tijdelijk is hoger dan voorgaande jaren.

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van Twence Holding BV bedraagt € 21,4 miljoen.

5. TWENTE MILIEU
Twente Milieu is onze afvalinzameldienst en verzorgt ook het onderhoud van groen en grijs voor onze gemeente. Twente Milieu werkt volgens het kostprijs-plus systeem toe. Ze rekent in de doorbelasting aan gemeenten met de kostprijs +2%. In 2023 heeft Twente Milieu missie, visie en kernwaarden herijkt en een gemeenschappelijke maatschappelijke opdracht geformuleerd. De 3 speerpunten die aan de basis staan van de maatschappelijke opdracht zijn inclusiviteit, biodiversiteit en circulariteit.

Ondanks het resultaat van € 239.000 over 2024 en de toetreding van de gemeente Berkelland, is de solvabiliteit gedaald van 44,1% eind 2023 naar 40,9% eind 2024. De oorzaak van de daling van de solvabiliteit is de stijging van het balanstotaal. Dit wordt met name veroorzaakt door de reeds besloten investeringen en de extra leningen die dit mogelijk maken.

6. VITENS
Er is in 2024 volop ingezet op het versneld uitvoeren van projecten om de drinkwaterreserves aan te vullen. Dit is hard nodig om in de toekomst de leveringszekerheid veilig te stellen. In deze projecten wordt er tegelijk gewerkt aan de voorbereidingen van de nieuwbouw of uitbreiding van een productielocatie alsook aan het verkrijgen van vergunningen. De investeringen in 2024 bedragen € 224 miljoen, dit is meer dan in 2022 maar minder dan de doelstelling. Ook in 2024 blijkt weer dat het wegzetten van alle projecten lastig blijft. Belangrijkste oorzaken zijn een tekort aan bouwmaterialen en (technisch geschoolde) mensen zowel binnen Vitens als bij haar partners.

Door personeelstekorten en middelen bij aannemers konden nieuwe aansluitingen niet altijd tijdig gerealiseerd worden. Zeer vervelend, Vitens geeft aan hier hard aan te werken.

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van Vitens bedraagt € 72,9 miljoen.

7. WADINKO
De omzet van de participaties in de portefeuille is in 2024 gestegen met bijna vijf %. Het resultaat van met name enige grotere bedrijven bleef echter achter bij 2023 als gevolg van kostenstijgingen. Het aantal medewerkers (op basis van fte's) in de participaties steeg licht van 4.071 naar 4.120.

Met name als gevolg van ontvangen dividenduitkeringen van participaties en transactieresultaten bij verkoop realiseerde Wadinko in 2024 een winst van € 3,6 miljoen tegen een winst in 2023 van € 1,9 miljoen. Er is in 2024 € 5,4 miljoen geïnvesteerd. Dit was deels in de uitbreiding van het belang in een bestaande participatie en ook bijfinanciering in diverse participaties. Het belang in twee participaties werd in 2024 afgesloten.

3.7 Grondbeleid

Inleiding
Gemeente Borne wil sturing geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vanuit een regisserende rol. Per 1 januari 2024 is de Wet ruimtelijke ordening (Wro) komen te vervallen en zijn de bepalingen overgenomen in de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet biedt onder andere de mogelijkheid om in geval van particuliere initiatieven de regie te voeren op de inhoud. De gemeente kan daarnaast op basis van de Omgevingswet kosten verhalen die zij maakt vanwege particuliere initiatieven.

Ondanks dat de gemeente over een effectief instrumentarium beschikt om ontwikkelingen over te laten aan de markt, kunnen er situaties zijn waarin de gemeente zelf de ontwikkeling oppakt. Een actief grondbeleid is soms nodig, bijvoorbeeld als de markt ontwikkelingen niet oppikt. Per situatie wordt bezien welke vorm van grondbeleid en welke in te zetten instrumenten het beste passen bij de te realiseren doelen van het ruimtelijk beleid. De exploitatie van bouwgrond wordt jaarlijks gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG).

3.7.1 Visie en uitvoering

Doelstellingen
Grondbeleid is een instrument dat wordt ingezet om doelstellingen op andere beleidsvelden te kunnen realiseren. Vanuit de beleidsvelden volkshuisvesting, economie & werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer worden de zogenaamde w-vragen (wat? waar? wanneer?) ingevuld en vastgelegd in de Structuurvisie. In juni 2015 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Borne 2030 vastgesteld.

Relaties met overig beleid: bovenlokaal beleid
Provinciale doelstellingen van het grondbeleid vertonen slechts een gedeeltelijke overlap met het gemeentelijk grondbeleid. Provinciaal beleid is gericht op de aanleg van nieuwe natuur, wegen, recreatie- en bedrijventerreinen.

Eind 2022 hebben de provincie Overijssel en de gemeenten in Twente de Woondeal Twente ondertekend. Hierin is opgenomen dat Twente tot 2030 minimaal 14100 woningen toevoegt aan de planvoorraad om een bijdrage te leveren aan de landelijke woningbouwopgave. Daarbij is het voor gemeenten mogelijk voor lokale en bovenlokale behoefte te bouwen. Belangrijk uitgangspunt is dat alle gemeenten streven naar 30% sociale huur, 40% betaalbare koop en midden huur en 30% vrije sector.

In de in 2023 vastgestelde Woonvisie 2022+ van de gemeente Borne is het woonbeleid van de gemeente verder vertaald. Met deze woonvisie kijken we naar de toekomst van het wonen in Borne en bieden we een basis voor de afwegingen die we in de komende jaren maken. Zo zorgen we er voor dat Borne ook de komende tien jaar voldoende passende woningen kan blijven bieden voor haar inwoners en dat Borne een belangrijke woonfunctie blijft vervullen voor de regio Twente. Voor Borne geldt dat er een uitbreidingsbehoefte is aan verschillende typen woningen, vooral voor starters en senioren.

Tijdelijk beheer
Aangekocht onroerend goed in het kader van de grondexploitaties wordt zo mogelijk verhuurd of verpacht tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Hierbij worden zoveel als mogelijk is marktconforme prijzen gerekend. Indien verhuren of verpachten niet tot de mogelijkheden behoort, wordt het onroerend goed onderhouden tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Opbrengsten komen ten gunste van het betreffende project, kosten ten laste ervan. De opbrengsten en uitgaven worden verantwoord in de betreffende grondexploitaties.

Pacht
Voor het verpachten van gronden heeft het college van B en W op 1 oktober 2024 een besluit genomen om de selectieprocedure met randvoorwaarden en het voorkeurscriterium vast te stellen en jaarlijks toe te passen. In de huidige nota grondbeleid is hier nog niet voorzien in een uitwerking. Door de vaststelling voldoet de verpachting van gronden met bijbehorende selectieprocedure aan het Didam-arrest.

3.7.2 Boekwaarde grondexploitaties

Overzicht te verwachten planresultaten
In de onderstaande tabellen worden de boekwaardes en de planresultaten van de grondexploitaties weergegeven. Hierbij betekent boekwaarde het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten, bij een negatieve boekwaarde zijn er dus meer opbrengsten dan kosten geweest.

In het boekjaar 2024 is er een nieuw woningbouwproject gestart genaamd De Horsten (fase 3d Bornsche Maten). Op 2 juli 2024 is het bestemmingsplan en de grondexploitatie van de nieuwste fase van de Bornsche Maten vastgesteld. De Horsten is de achtste buurt van de Bornsche maten.

Tabel 1: boekwaarde grondexploitaties

Project	Boekwaarde	Mutatie	Boekwaarde
(x € 1.000)	**1-1-2024**	**2024**	**31-12-2024**
B.M. fase 2c De Veste	607	-2.198	-1.592
B.M. fase 3a Eschwonen-de Maten I	-3.098	-2.012	-5.109
B.M. fase 3b Eschwonen-de Maten II	9.683	-8.370	1.313
B.M. fase 3d De Horsten	-	4.414	4.414
Kollergang	-1.247	-310	-1.556
Olde Engberink*	4.449	-10	4.439
Uitbreiding Hertme II	-144	21	-124
Subtotaal woningbouw	**10.250**	**-8.465**	**1.785**
Westermaat De Veldkamp*	30.631	-3.012	27.619
Subtotaal bedrijventerrein	**30.631**	**-3.012**	**27.619**
Totaal grondexploitaties	**40.881**	**-11.476**	**29.404**

** bedragen voor het gehele project weergegeven; Olde Engberink 50% aandeel, De Veldkamp (35/115) aandeel*

Netto Contante Waarde, disconteringsvoet en rente
De Netto Contante Waarde (NCW) wordt gebaseerd op de eindwaarde. De eindwaarde is het geheel van alle geboekte en geprognosticeerde kosten en opbrengsten, inclusief rentetoerekening en effecten van indexering in de toekomst (de kosten- en de opbrengstenstijging). Die eindwaarde wordt teruggerekend door middel van de disconteringsvoet, een percentage dat jaarlijks 'terug' verrekend wordt om de waarde van het complex op de peildatum (1-1-2025) te bepalen. Voor tekortexploitaties betekent dit dat voor de NCW een voorziening wordt getroffen. Deze voorziening wordt geacht zonder verdere maatregelen te groeien naar de eindwaarde, zodat bij afsluiting van het complex de voorziening het uiteindelijke tekort dekt. Jaren geleden was het gangbaar om de disconteringsvoet gelijk te stellen aan de rente. Immers, de voorziening zou dan 'vanzelf' de benodigde groei generen door rente-inkomsten. Tegenwoordig schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor dat de te hanteren disconteringsvoet 2% moet zijn. Zo lang de prognose van de rentetoerekening aan de grondexploitaties gelijk aan of hoger dan de disconteringsvoet was, leverde dit geen problemen op. Het toe te rekenen rentepercentage is gebaseerd op de leningenportefeuille van de gemeente en regelgeving die daarop betrekking heeft. Per 1 januari 2021 werd voor het eerst een rente toegerekend die lager is dan de voorgeschreven disconteringsvoet. Zodoende daalt de NCW ten opzichte van de eindwaarde meer dan op basis van de rente te verantwoorden is. Om aan wet- en regelgeving te voldoen, ligt de NCW 2% ten grondslag aan de getroffen voorzieningen. Ook is deze NCW gebruikt voor de vergelijking met de grondexploitaties van vorig jaar.

Tabel 2: resultaten grondexploitaties

Project (x € 1.000)	NCW 01-01-2024 Per 1-1-2025**	NCW 01-01-2025 Per 1-1-2025	Verschil
B.M. fase 2c De Veste	1.032	635	-398
B.M. fase 3a Eschwonen-de Maten I	5.873	5.747	-126
B.M. fase 3b Eschwonen-de Maten II	3.391	1.006	-2.385
B.M. fase 3d De Horsten	229	941	712
Olde Engberink*	1.596	1.783	188
Uitbreiding Hertme II	528	563	35
Subtotaal woningbouw	**12.649**	**10.676**	**-1.973**
Westermaat De Veldkamp*	-25.867	-25.643	225
Subtotaal bedrijventerrein	**-25.867**	**-25.643**	**225**
Totaal grondexploitaties	**-13.218**	**-14.967**	**-1.748**

** bedragen voor het gehele project weergegeven; Olde Engberink 50% aandeel, De Veldkamp (35/115) aandeel*

*** De netto contante waarde (NCW)per 1-1-2024 is, voor de vergelijkbaarheid, met 2% verhoogd om zo de NCW 1-1-2024 per 1-1-2025 te presenteren*

De boekwaarden per 31 december 2024 liggen ten grondslag aan het begrote resultaat per 1 januari 2025 op NCW. De boekwaarden per 31 december 2024 zijn verwerkt in de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2025. Deze zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2025. De MPG 2025 wordt aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, voorafgaand aan de jaarstukken 2024.

Om de resultaten op NCW 1-1-2024 te vergelijken met die per 1-1-2025, zijn deze met de disconteringsvoet (2%) verhoogd. De rechter kolom in tabel 2 geeft de verschillen van de NCW per 1-1-2025 weer met de NCW 2024 per 1-1-2025. Zodoende blijkt dat de grondexploitaties gezamenlijk (o.b.v. gehele projecten voor Olde Engberink en Veldkamp) met circa € 1,75 miljoen zijn verslechterd.

Dat het totaalresultaat is verslechterd komt voornamelijk door kostenstijgingen in de civiele techniek, door extra inzet vanwege herzieningen van bestemmingsplannen en onderhandelingen en door het veranderde programma in de Bornsche Maten. Uitgebreide toelichting op de grondexploitaties is te vinden in de MPG 2025.

Verschillenanalyse op hoofdlijnen

De Veste (Bornsche Maten fase 2c)

Het resultaat op contante waarde per 1 januari 2025 van de grondexploitatie 2025 komt circa € 398.000,- lager uit dan de grondexploitatie van 2024 (per 1-1-2025). Het lagere resultaat wordt veroorzaakt door actualisering van de civieltechnische kosten en de plankosten.

Eschwonen-De Maten I (Bornsche Maten fase 3a)

Het resultaat op contante waarde per 1 januari 2025 van de grondexploitatie 2025 komt circa € 126.000,- lager uit dan de grondexploitatie 2024 (per 1-1-2025). Het lagere resultaat is voornamelijk het gevolg van het herijken van de plankostenraming, toevoegen van een speelplaats en de actualisering van de civieltechnische kosten.

Eschwonen-De Maten II (Bornsche Maten fase 3b)

Het netto contante waarde resultaat is met circa € 2.385.000,- verslechterd ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde van de grondexploitatie 2025 (per 1-1-2025). De verslechtering kan worden toegeschreven aan de herziening van gronduitgifte, verwerking van nieuwe afspraken van de sociale grondprijs, herijking van verwervingskosten, prijspeilcorrecties voor civieltechnische kosten en actualisatie van de plankosten.

De verandering aan de opbrengstenkant komt voornamelijk door een ontdekte onvolkomenheid in uitgeefbare oppervlakte en woningtypes in de grondexploitatie per 1-1-2025.

De Horsten (Bornsche Maten fase 3d)
Het netto contante waarde resultaat is met circa € 712.000,- verbeterd ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde van de grondexploitatie 2025 (per 1-1-2025). De verbetering kan worden toegeschreven aan de verwerking van nieuwste grondprijsafspraken.

Wijkerslocatie Olde Engberink
Het netto contante waarde resultaat is met circa € 94.000,- verbeterd ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde van de grondexploitatie 2025 (per 1-1-2025). De verbetering kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de verwerking van een nieuwe, recente taxatie van de kavels.

De risicoverdeling voor het woningbouwproject Wijkerslocatie Olde Engberink bedraagt 50 / 50. Het resultaat (overschot) op NCW per 1 januari 2025 voor de gemeente Borne bedraagt dus 50% van het overschot € 1.783.000, dat wil zeggen € 892.000,- (totaal opgenomen in tabel).

Uitbreiding Hertme II
Het netto contante waarde resultaat is met circa € 35.000,- verbeterd ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde van de grondexploitatie 2025 (per 1-1-2025). De verbetering kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de herziene grondprijzen.

De Veldkamp
Het resultaat op contante waarde per 1 januari 2025 van de grondexploitatie 2025 komt voor het aandeel van Borne circa € 68.000,- hoger uit dan de grondexploitatie van 2025 (per 1-1-2025). De verbetering komt hoofdzakelijk door herijking van kosten bouw- en woonrijp maken voor de aanleg van wadi's, verhardingen en groen.

De verbetering aan de opbrengstenkant komt hoofdzakelijk door iets hogere opbrengst van kavels.

De risicoverdeling voor het bedrijventerrein De Veldkamp bedraagt 80/115 voor de gemeente Hengelo en 35/115 voor de gemeente Borne. Het resultaat (tekort) op Netto Contant Waarde (NCW) per 1 januari 2025 voor de gemeente Borne bedraagt dus 35 / 115 deel van € 25.643.000, namelijk € 7.804.000,- (totaal opgenomen in tabel).

3.7.3 Winstnemingen en verliesvoorzieningen

Wanneer een grondexploitatie een tekort vertoont, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Deze voorziening moet worden getroffen zodra het tekort bekend is. Conform wet- en regelgeving wordt per 31-12 winst genomen op basis van de Percentage of Completion (POC) methode. Deze winstneming wordt, net als de verliesvoorziening, niet verrekend in de boekwaarde van het betreffende complex en is in de jaarrekening terug te vinden in de exploitatie en op de balans.

Vanwege verslechterde resultaten in een aantal projecten (BM 2c en 3b) moet de reeds genomen tussentijdse winst voor deze projecten gecorrigeerd worden; er moet winst terug genomen worden vanwege het lagere resultaat ten opzichte van vorig jaar. In de volgende tabel worden de ontwikkelingen in 2024 van de voorzieningen en de winstnemingen voor alle projecten weergegeven. De totale mutatie van de winstneming per 31-12-2024 is ongeveer € 756.000,- positief voor het Bornse aandeel.

Bij de jaarrekening van 2023 zijn in overleg met de accountant winstafslagen overeengekomen voor de fasen Eschwonen de Maten I en II. Deze winstafslagen zijn herzien voor de jaarrekening van 2024. De nieuw overeengekomen winstafslagen bij de jaarrekening van 2024 staan in tabel 3a.

Tabel 3a: winstnemingen per 31-12-2024

Project (€ 1.000)*	Winstn. 31 dec. '23	Mutatie winstn.	Winstn. 31 dec. '24	Winstafslag 31 dec '23	Mutatie winstafslag	Winstafslag 31 dec '24
B.M. fase 2c De Veste	570	-24	545	-	-	-
B.M. fase 3a Eschwonen-de Maten I	4.866	596	5.462	-524	336	-188
B.M. fase 3b Eschwonen-de Maten II	648	-164	484	-806	243	-563
B.M. fase 3d De Horsten	-	-	-	-	-	-
Kollergang	1.258	298	1.556	-	-	-
Olde Engberink*	335	107	441	-	-	-
Uitbreiding Hertme II	75	6	81	-	-	-
Totaal	**7.751**	**819**	**8.571**	**-1.330**	**579**	**-751**

** gepresenteerde bedrag is voor het gehele project Olde Engberink, 50% wordt gereserveerd en zal uitgekeerd worden aan Hengelo*

Tabel 3b: Verliesvoorziening per 31-12-2024

Project (€ 1.000)*	Voorz. 31 dec. '23	Mutatie voorz.	Voorz. 31 dec. '24
De Veldkamp**	7.718	86	7.804
Totaal	**7.718**	**86**	**7.804**

*** De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het tekort, Hengelo treft een voorzieningen voor het overige deel*

Per 1-1-2025 kent Borne nog één grondexploitatie met een verliesvoorziening, namelijk bedrijventerrein Veldkamp. Gemeente Borne treft een verliesvoorziening voor haar aandeel in het tekort. Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp is bijna afgerond, uitgangspunt is dat deze eind 2025 wordt afgesloten.

Exploitaties derden

Exploitaties van derden staan voor particuliere exploitaties waarvoor de gemeente kosten zal maken of reeds heeft gemaakt en daarmee een boekwaarde heeft opgebouwd. Deze kosten worden in principe middels kostenverhaal volledig op de exploitant verhaald. Per 1-1-2025 is er binnen gemeente Borne geen sprake van een dergelijk complex. Wel is de gemeente deelnemer in de grondexploitatie RBT (XL Businesspark Twente). Het RBT staat voor Regionaal Bedrijventerrein Twente en is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de gemeentes Almelo, Hengelo, Enschede en Borne. In dit plan worden bedrijvenkavels groter dan 2 hectare gerealiseerd. De samenwerking en de werkwijze van de projectorganisatie is vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het project wordt geheel uitgevoerd door een eigen projectorganisatie, aangestuurd door een algemeen en een dagelijks bestuur. In beide is Borne vertegenwoordigd. Gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie. Het resultaat is positief en er zal winst gereserveerd worden voor de deelnemers, op basis van de in de gemeenschappelijke regeling vastgelegde verdeelsleutel. Ter beperking van renterisico's geldt in RBT het beleid dat winsten nog niet worden uitgekeerd aan de deelnemers. Hiermee is geen winstuitkering vanuit het RBT in de jaarrekening 2024 van Borne.

Volgens de Gemeenschappelijke Regeling moet de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie vóór 15 juli zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, na kennisgeving aan de betrokken raden en staten. Het resultaat hiervan staat nog niet vast.

In onderstaande tabel is uitgegaan van het resultaat van de meest actuele versie van de concept grondexploitatie 2024. Indien noodzakelijk op basis van de definitieve grondexploitatie zal de winstneming worden aangepast.

Tabel 4: Borns aandeel boekwaarde RBT

Project (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Mutatie 2024	Boekwaarde 31-12-2024
RBT*	-615	-89	-704
Totaal deelneming	**-615**	**-89**	**-704**

** weergegeven bedragen staan voor Borns aandeel (8%), o.b.v. concept jaarstukken 2024*

Tabel 5: Borns aandeel resultaat RBT

Project (x € 1.000)	NCW 01-01-2024 Per 1-1-2025**	NCW 01-01-2025 Per 1-1-2025	Verschil
RBT*	932	1017	85
Totaal deelneming	**932**	**1017**	**85**

** weergegeven bedragen staan voor Borns aandeel (8%), o.b.v. concept jaarstukken 2024*

*** De netto contante waarde (NCW) per 1-1-2024 is, voor de vergelijkbaarheid, met 2% verhoogd om zo de NCW 1-1-2024 per 1-1-2025 te presenteren*

Het RBT komt, als Gemeenschappelijke Regeling, ook aan bod in de paragraaf Verbonden Partijen van deze jaarstukken.

3.7.4 Algemene reserve grondexploitatie

Het nemen van winst, het instellen van verliesvoorzieningen of mutaties die hierop worden gedaan bij het verwerken van de MPG in de jaarstukken leiden tot mutaties in de algemene middelen en niet tot mutaties op de algemene reserve grondexploitaties. De algemene reserve grondexploitatie is onderdeel van het weerstandsvermogen en wordt ingezet om risico's uit de grondexploitaties op te vangen. Het uitgangspunt is om de impact van de risico's te minimaliseren. Hiertoe is het belangrijk dat het weerstandsvermogen toereikend is. Dit komt overeen met een ratio van 1,4.

De hoogte van de ARG wordt uitgedrukt als percentage van de boekwaarde voor zover gemeente Borne het risico draagt. Dit betekent dat boekwaarden van de projecten De Veldkamp (35/115) en Wijkerslocatie Olde Engberink (50/50) alleen worden meegewogen voor het Bornse aandeel, al staan deze projecten in hun geheel in de boeken. Anderzijds betekent dit dat de boekwaarde RBT, niet in de gemeentelijke rekening terug te vinden, voor de 8% die Borne daaraan deelneemt, moet worden meegewogen.

In de volgende tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene Reserve Grondexploitatie in 2024 weergegeven.

Tabel 6: Algemene Reserve Grondexploitatie

Algemene Reserve Grondexploitatie	Bedrag
Stand per 1-1-2024	1.788.598
Saldo toevoegingen/onttrekkingen 2024	-89.000
Stand per 31-12-2024	**1.699.598**

Het saldo per 1 januari 2024 van de ARG bedroeg € 1,8 miljoen. Eind 2024 bedraagt de reserve € 1,7 miljoen.

B

Jaarrekening 2024

1 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

1.1 Overzicht van baten en lasten 2024

In onderstaande tabel wordt het overzicht van baten en lasten conform BBV voorschriften gepresenteerd. De algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en de reservemutaties maken in de programmaverantwoording uit van programma Financieel gezond. De overhead maakt voor het grootste gedeelte deel uit van programma Bestuur en samenleving.

OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2024 (x € 1.000)	Primitieve begroting 2024			Actuele begroting 2024			Realisatie 2024			
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
Programma's										
Wonen en leven	2.785	8.355	-5.570	3.336	9.247	-5.911	4.529	10.000	-5.471	
Duurzame toekomst	3.346	4.583	-1.238	3.803	5.227	-1.424	3.785	5.221	-1.436	
Inclusieve samenleving	8.447	38.662	-30.216	17.010	48.389	-31.379	17.192	49.031	-31.839	
Bestuur en samenleving	443	3.484	-3.041	582	5.411	-4.829	864	6.095	-5.231	
Financieel gezond	4.055	9.876	-5.822	7.835	8.599	-765	10.164	9.716	448	
Subtotaal programma's	**19.075**	**64.961**	**-45.887**	**32.566**	**76.874**	**-44.308**	**36.535**	**80.064**	**-43.529**	
Algemene dekkingsmiddelen										
Algemene uitkering	45.231	17	45.214	47.371	17	47.354	46.811	17	46.794	
Lokale heffingen	8.513	320	8.193	8.913	344	8.569	8.765	440	8.325	
Dividend	1.122	-	1.122	1.150	-	1.150	1.283	-	1.283	
Saldo financieringsfunctie	151	495	-344	156	340	-184	258	185	74	
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**55.017**	**832**	**54.185**	**57.590**	**700**	**56.889**	**57.117**	**641**	**56.476**	
Overhead	64	10.800	-10.736	82	12.508	-12.426	305	10.631	-10.327	
Vennootschapsbelasting	-	-	-	185	-	185	186	838	-652	
Onvoorzien	-	15	-15	-	15	-15	-	-	-	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**74.156**	**76.608**	**-2.452**	**90.422**	**90.096**	**326**	**94.142**	**92.174**	**1.968**	
Mutaties reserves	6.874	3.250	3.624	9.476	9.802	-326	8.110	9.802	-1.693	
Gerealiseerde resultaat	**81.030**	**79.858**	**1.172**	**99.898**	**99.898**	**-**	**102.252**	**101.976**	**275**	**V**

1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2024

In onderstaande paragrafen worden de per programma en thema de verschillen tussen actuele begroting en realisatie verklaart. Per verschil is aangegeven of het om een baat of een last gaat. En of het effect incidenteel of structureel is, dit wil niet zeggen dat het begrote bedrag incidenteel of structureel is, het gaat enkel om het effect. Tevens wordt de omvang van de afwijking weergegeven en of het een voordeel of nadeel is.

1.2.1 Wonen en leven

PR1 Wonen en leven (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Wonen en bouwen	1.248	1.832	2.097	265	N
Ruimtelijke ontwikkeling	363	396	413	17	N
Mobiliteit en infrastructuur	2.933	3.079	3.656	577	N
Openbare ruimte	3.811	3.940	3.834	-106	V
Totaal lasten	**8.355**	**9.247**	**10.000**	**753**	**N**
Baten:				0	
Wonen en bouwen	450	975	1.644	670	V
Ruimtelijke ontwikkeling	28	28	63	35	V
Mobiliteit en infrastructuur	26	26	324	298	V
Openbare ruimte	2.281	2.307	2.498	190	V
Totaal baten	**2.785**	**3.336**	**4.529**	**1.193**	**V**
Saldo PR1 Wonen en leven	**-5.570**	**-5.911**	**-5.471**	**440**	**V**

Wonen en bouwen

Wonen en Bouwen	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
De overschrijding van € 265.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename in het aantal aanvragen van bouwvergunningen. Om deze te kunnen afhandelen was additionele inhuur nodig.	L	S	265	N
In 2024 is een positief resultaat behaald van € 643.000 op de leges voor de bouwvergunningen. Dit komt vooral door de sterke toename in het aantal aanvragen, maar daarnaast zijn er in 2024 ook een aantal grote bouwprojecten vergund.	B	S	643	V
Tevens is er een voordeel behaald van € 26.000 op de inschrijvingen van bouwkavels in de Bornsche Maten.	B	I	26	V

Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke ontwikkeling	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Diverse kleine overschrijdingen zorgen voor een nadeel van € 17.000 aan de lastenkant.	L	I	-17	N
Op 1 januari 2024 is de omgevingswet van kracht geworden. Vóór de inwerkingtreding van deze nieuwe wet zijn meerdere ruimtelijke initiatieven onder de oude wetgeving in procedure gebracht, waardoor er relatief gezien in een korte periode meer ontvangsten zijn binnengekomen (€ 10.000).	B	I	10	V
Daarnaast is er een voordeel behaald van € 25.000 op de inkomsten van anterieure overeenkomsten.	B	I	25	V

Mobiliteit en infrastructuur

Mobiliteit en Infrastructuur	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Op basis van de vernieuwde inventarisatie van achterstallig onderhoud (nota kapitaalgoederen) is een dotatie van € 318.000 aan de voorziening onderhoud kapitaalgoederen gedaan.	L	I	-318	N
Ook zijn er in 2024 kosten gemaakt voor de Vloedbeltverbinding (€ 70.000)	L	I	-70	N
Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de parkeerplaats aan de Bekenhorst (€ 170.000), welke zijn gedekt door bijdragen van TMZ en Welbions.	L	I	-170	N
Het restant nadeel van € 19.000 bestaat uit diverse kleine overschrijdingen.	L	I	-19	N
Er is een voordeel van € 170.000 vanwege bijdragen van TMZ en Welbions voor de werkzaamheden aan de parkeerplaats Bekenhorst.	B	I	170	V
Er staat een onttrekking aan de reserve tegenover de kosten die gemaakt zijn voor de Vloedbeltverbinding (€ 70.000)	B	I	70	V
Aan schade-inkomsten en verkeerssubsidies is incidenteel € 105.000 ontvangen.	B	I	105	V
Het restant van € 23.000 bestaat uit diverse kleine voordelen.	B	I	23	V

Openbare ruimte

Openbare ruimte	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Het terugdraaien van eenmalige afboekingen van activa met aanschafwaarde onder € 50.000 heeft binnen dit thema geleid tot een voordeel van afschrijflasten van € 310.000.	L	I	310	V
Daar tegenover is de voorziening riolering opgehoogd met € 246.000 door hogere opbrengsten van rioolheffingen en lagere afschrijflasten.	L	I	-246	N
Verder zijn de kosten van groenonderhoud € 20.000 lager uitgevallen.	L	I	20	V
Diverse kleine oorzaken zorgen voor een voordeel van € 22.000.	L	I	22	V
Er is een voordeel van € 164.000 op de ontvangsten van de rioolheffingen.	B	I	164	V
Daarnaast zijn er bijdragen ontvangen (€ 11.000) voor groenonderhoud.	B	I	11	V
Er zijn opbrengsten van verkopen groenstroken (€ 17.000) ontvangen.	B	I	17	V

1.2.2 Duurzame toekomst

PR2 Duurzame toekomst (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Duurzaamheid	902	1.139	895	-244	V
Circulaire economie	2.233	2.353	2.370	17	N
Natuur, milieu en landschap	833	1.057	1.147	90	N
Bedrijvigheid en ondernemersklimaat	324	341	444	103	N
Vrijetijdseconomie	292	337	365	28	N
Totaal lasten	**4.583**	**5.227**	**5.221**	**-6**	**V**
Baten:					
Duurzaamheid	430	887	672	-215	N
Circulaire economie	2.870	2.870	2.920	51	V
Natuur, milieu en landschap	0	0	134	134	V
Bedrijvigheid en ondernemersklimaat	46	46	35	-12	N
Vrijetijdseconomie	0	0	24	24	V
Totaal baten	**3.346**	**3.803**	**3.785**	**-18**	**N**
Saldo PR2 Duurzame toekomst	**-1.238**	**-1.424**	**-1.436**	**-12**	**N**

Duurzaamheid

Duurzaamheid	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Aan de lastenkant is een voordeel gerealiseerd van € 244.000, doordat er in 2024 minder uitgaven zijn geweest m.b.t. CDOKE.	L	I	244	V
Aan de batenkant is een nadeel gerealiseerd van € 215.000. Dit nadeel is ontstaan doordat de uitgaven m.b.t. CDOKE lager zijn uitgekomen dan begroot.	B	I	-215	N

Circulaire economie

Circulaire economie	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Circulaire economie gaat financieel over afvalstoffenheffing. Hier wordt duiding aan gegeven in de paragraaf lokale heffingen. Een hogere eindafrekening van Twente Milieu zorgt voor het nadeel aan de lastenkant.	L	I	26	N
De prijs voor het vermarkten van papier is in een dip beland. Daartegenover staat dat er op het gebied van PMD weer meer inkomsten binnen komen. Per saldo een nadeel van een nadeel van € 22.000	B	I	122	N
Ook kan de afvalstoffenheffing aan minder adressen worden opgelegd dan begroot. Dit laatste wordt veroorzaakt doordat er op begrotingsbasis ook is gerekend met leegstaande woningen en bedrijven, terwijl hier geen heffing opgelegd kan worden.	B	S	99	N
Door bovenstaande nadelen is de onttrekking aan de voorziening hoger dan begroot. Administratief leidt dit daarom op dit onderdeel tot een voordeel. Er had meer onttrokken moeten worden. De voorziening is echter leeg. In de paragraaf lokale heffingen wordt hier nader op ingegaan.	B	I	172	V

Natuur, milieu en landschap

Natuur, Milieu en landschap	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
In 2024 zijn twee grote saneringen uitgevoerd, namelijk in de Spanjaardswijk en rondom de F35. Hierdoor is een nadeel aan de lastenkant ontstaan van € 109.000. Hier staat een reservemutatie vanuit het programma Financieel gezond tegenover.	L	I	-109	N
Daarnaast is er voor € 22.000 meer uitgegeven doordat de Eiken processierups intensiever is bestreden dan verwacht.	L	I	-22	N
Het terugdraaien van eenmalige afboekingen van activa met aanschafwaarde onder € 50.000 heeft binnen dit thema geleid tot een voordeel van afschrijflasten van €40.000.	L	I	40	V
Vanwege enkele asbestsaneringen is € 134.000 van de provincie ontvangen omdat zij hiervoor subsidie verleend.	B	I	134	V

Bedrijvigheid en ondernemersklimaat

Bedrijvigheid en ondernemersklimaat	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Er is € 99.000 meer uitgegeven aan activiteiten in het centrum, bijvoorbeeld door bijdragen aan de Bundeling Bornse Ondernemers (BBO) voor koopzondagen. Hier staan binnen het programma Financieel gezond reclamebelasting baten tegenover van eenzelfde omvang.	L	I	-99	N
Het restant van € 4.000 wordt veroorzaakt door een paar diverse kleine nadelen.	L	I	-4	N
Diverse kleine nadelen zorgen voor een lagere opbrengst van € 12.000.	B	I	-12	N

Vrijetijdseconomie

Vrijetijdseconomie	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Er is meer uitgegeven aan groene poort, hier staan baten tegenover.	L	I	-28	N
Tegenover een hogere uitgave bij de groene poort staan ook hogere subsidie-inkomsten.	B	I	24	V

1.2.3 Inclusieve samenleving

PR3 Inclusieve samenleving (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Voorzieningen maatsch. ondersteuning	7.349	8.032	8.145	113	N
Algemene voorzieningen	1.878	2.100	2.017	-83	V
Gezondheid	1.441	1.538	1.600	62	N
Inburgering en vluchtelingen	344	6.015	6.059	44	N
Jeugd	8.817	9.844	10.412	568	N
Onderwijs	2.935	3.014	2.787	-227	V
Cultuur	764	948	892	-55	V
Sport	4.157	4.618	4.624	6	N
Werk en inkomen	10.978	12.281	12.495	215	N
Totaal lasten	**38.662**	**48.389**	**49.031**	**642**	**N**
Baten:					
Voorzieningen maatsch. ondersteuning	277	277	358	81	V
Algemene voorzieningen	48	71	70	0	N
Gezondheid	219	219	263	45	V
Inburgering en vluchtelingen	214	7.812	8.211	399	V
Jeugd	88	381	299	-82	N
Onderwijs	351	355	363	8	V
Cultuur	11	11	25	15	V
Sport	1.659	1.632	1.440	-192	N
Werk en inkomen	5.581	6.253	6.163	-90	N
Totaal baten	**8.447**	**17.010**	**17.192**	**181**	**V**
Saldo PR3 Inclusieve samenleving	**-30.216**	**-31.379**	**-31.839**	**-460**	**N**

Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning

Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Een nadeel van € 20.000 op begeleiding is het gevolg van een toename van het aantal cliënten die individuele begeleiding ontvangen. Dit valt onder andere te verklaren door vergrijzing en een toename van de zorgzwaarte. Daarnaast zijn de kosten als gevolg van indexatie gestegen.	L	S	-20	N
Een voordeel van € 105.000 wordt veroorzaakt door verschillende overlopende posten 2024-2025 ten opzicht van 2023.	L	I	105	V

Het nadeel van € 160.000 op woningaanpassingen valt te verklaren door 1 bijzondere maatwerkoplossing. Daarnaast zien we een toename in de verstrekking van trapliften. Dit valt te verklaren door de vergrijzing alsmede het gebrek aan doorstroommogelijkheden op de woningmarkt.	L	I	-160	N
Het nadeel van € 70.000 op hulpmiddelen valt te verklaren door de toename van het aantal rolstoelverstrekkingen alsmede de verstrekking van rolstoel aanpassingen. Dit hangt samen met de opgave van het Rijk om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen en de vergrijzing. Daarnaast ontstaat door dezelfde problematiek een toename aan aanvragen voor deuropeners en andere kleine aanpassingen aan de woning.	L	I	-70	N
Diverse overige kleine voordelen leiden tot een voordeel van € 32.000	L	I	32	V
Tegenover de nadelen aan de lastenkant staan hogere eigen bijdragen dan begroot en hogere bijdragen vanuit andere gemeenten. Dit zorgt per voor een voordeel van € 81.000.	B	I	81	V

Algemene voorzieningen

Algemene voorzieningen	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
De lasten binnen het thema 'Algemene voorzieningen' vallen € 83.000 lager uit dan begroot. De kosten zijn lager dan begroot voor de aangestelde kwartiermaker Wijkracht in het kader van de 'voorliggende dagactiviteiten dementie' (€ 21.000)	L	I	21	V
Er zijn minder uitgaven gedaan voor 'Actieplan Mantelzorgondersteuning' (€ 18.000)	L	I	18	V
Er is minder besteedd aan arrangementssubsidie doordat Wijkracht de mantelzorgdiensten van SIZ heeft overgenomen per 2024 (€ 123.000).	L	I	123	V
De gemaakte lasten in het kader van het Algemeen Maatschappelijk Werk vielen daarentegen nadeliger uit dan begroot door hogere arrangementssubsidies vanwege de overname van SIZ door Wijkracht (€ 79.000).	L	I	-79	N
Aan de batenkant is er geen overschrijding of overschot. Hierdoor wordt er niets toegelicht.	B	I	0	N

Gezondheid

Gezondheid	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
De overschrijding van € 62.000 wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere bijdrage dan begroot voor diensten 'Samen Twente' (nadeel € 90.000).	L	I	-90	N

GGD-inzet in wijken heeft tot een nadeel van € 40.000 geleidt.	L	I	-40	N
Voordelen ontstonden onder andere door lagere lasten dan begroot in het kader van uitvoeringskosten 'valpreventie' (€ 33.000).	L	I	33	V
Voor 'terugdringen gezondheidsachterstanden was € 35.000 benodigd dan begroot in 2024.	L	I	35	V
Het voordeel aan de batenkant van € 45.000 ontstaat met name door een niet begrootte subsidie IZA van € 50.000 ten behoeve van lokale inzet Twentse Koers.	B	I	45	V

Inburgering en vluchtelingen

Inburgering en vluchtelingen	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Op het thema 'Inburgering en vluchtelingen' ontstond per saldo aan de 'lastenkant' een nadeel van € 44.000. Dit nadeel is grotendeels het gevolg van hogere uitgaven ten behoeve van de 'Opvang vluchtelingen Oekraïne' van € 130.000. Deze overschrijdingen werd overigens gecompenseerd door de hogere inkomsten dan begroot (zie baten).	L	I	130	N
Op het thema 'Nieuwkomers en vluchtelingen' werd een voordeel van € 86.000 gerealiseerd, onder andere door lagere lasten voor uitvoering van werkzaamheden door andere gemeenten.	L	I	86	V
De ontvangen Rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïners bedroeg € 262.000 hoger dan begroot.	B	I	262	V
In het kader van de Wet inburgering werd € 109.000 meer ontvangen dan begroot.	B	I	109	V
Diverse kleine oorzaken zorgen voor een restant voordeel van € 28.000	B	I	28	V

Jeugd

Jeugd	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
In 2024 is een prijsindexatie van 7,44% doorgevoerd ten opzichte van 2023. Dit zorgt voor een niet vooraf begrote prijsstijging. Zonder indexatie zouden de ZorgNed-kosten € 6.890.000 zijn geweest in plaats van € 7.446.000, een verschil van € 554.000 bij gelijk volume.	L	S	-212	N
Gesloten plaatsingen: er is sprake van een overschrijding. Echter de kosten daalden van € 616.000 in 2023 naar € 309.000 in 2024. Ook het aantal jongeren in gesloten jeugdzorg is flink verminderd, mede door inzet van de procescoördinator zorg en veiligheid.	L	I	-308	N
Jeugdhulp crisis/LTA: Door de invoering van beschikbaarheidsfinanciering (in 2024 en met terugwerkende kracht over 2023) zijn de kosten gestegen, wat niet was voorzien.	L	S	-53	N
Preventief jeugdbeleid: De overschrijding komt door kosten voor ondersteuning aan slachtoffers van de kinderopvangtoeslagaffaire. Deze kosten worden via SIZA verhaald op het Rijk.	L	I	-63	N
Daarnaast zijn er meevallers op de post jeugdhulp met verblijf. Hoewel het aantal cliënten stabiel is gebleven, verschuift de inzet naar lichtere vormen van verblijf, mede door inzet van een orthopedagoog.	L	I	69	V
Het nadeel van € 82.000 is het gevolg van niet gerealiseerde opbrengsten op het gebied van pleegzorg.	B	I	-82	N

Onderwijs

Onderwijs	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Het voordeel ontstaat volledig doordat er op verzoek van de accountant een aantal afboekingen in de vaste activa zijn teruggedraaid. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2024 van per saldo € 275.000.	L	I	275	V
De toegerekende rente is lager dan begroot. Dit leidt tot een aanvullend voordeel van € 115.000. Per saldo is dit echter budgetneutraal. Een (negatieve) tegenhanger zit op het taakveld treasury.	L	I	115	V
Een nadeel van € 75.000 is het gevolg van hogere lasten voor MFA de Veste.	L	S	-75	N
Een nadeel van € 25.000 ontstond door hogere OZB lasten. Gemeente breed is dit nadeel budgetneutraal.	L	S	-25	N
Op het gebeid van onderwijsbeleid en leerling zaken is er een overschrijding van € 29.000 op individueel vervoer. Deze kosten zijn vooraf lastig te voorspellen.	L	I	-29	N
De loonkosten van de leerplichtambtenaar Hengelo zijn gestegen t.o.v. 2023 (€ 28.315 euro), dit was niet meegenomen in de begroting.	L	S	-28	N
Daarnaast werd er in 2024 € 65.000 meer uitgegeven aan logopedietaken dan begroot.	L	I	-65	N
Overige kleine verschillen.	B	I	8	V

Cultuur

Cultuur	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Het voordeel is onder andere het gevolg van het terugdraaien van een aantal afschrijvingen (€ 65.000)	L	I	65	V
De hostingkosten voor het oud archief waren in 2024 nog niet benodigd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel	L	I	16	V
Diverse kleine oorzaken als hogere energielasten zorgen voor een aanvullend nadeel van € 26.000.	L	I	-26	N
Overige kleine verschillen.	B	I	15	V

Sport

Sport	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Aan de lastenkant ontstaat er een klein nadeel van € 6.000.	L	I	-6	N
Het nadeel van € 192.000 is het gevolg van (negatieve) afrekeningen in het kader van de specifieke regeling SPUK MEOZ (meerkosten energie openbare zwembaden) voor Zwembad 't Wooldrik en niet gerealiseerde inkomsten voor 't Wooldrik tijdelijke situatie'.	B	I	-192	N

Werk en inkomen

Werk en inkomen	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Diensten vanuit 'Samenwerken maakt Sterk' (SMS) vielen € 125.000 hoger uit dan begroot.	L	I	-125	N
Er is voor de Buig minder binnen gekomen dan begroot, dit zorgt voor een nadeel van € 141.000.	L	I	-141	N
Re-integratie: € 87.000 nadeel door SWB begeleidingsvergoeding en flankerend beleid	L	I	-87	N
Minder lasten energiearmoede: € 143.000 voordeel	L	I	143	V
Bijzondere bijstand: meer uitgegeven dan begroot (€ 85.000)	L	I	-85	N
Voor het 'Sociaal fonds' en 'Borne werkt' hebben we € 80.000 minder uitgegeven dan begroot.	L	I	80	V
Aan de batenkant ontstaat € 90.000 nadeel vooral door minder specifieke uitkeringen in het kader van energiearmoede. Hier staan ook minder lasten tegenover	B	I	-90	N

1.2.4 Bestuur en samenleving

PR4 Bestuur en samenleving (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Organisatie	9.465	11.453	9.947	-1.506	V
Bestuur	1.406	1.435	2.097	662	N
Participatie en communicatie	69	69	39	-30	V
Dienstverlening en digitalisering	1.316	1.435	1.440	5	N
Veiligheid en openbare orde	1.977	2.489	2.496	7	N
Vergunningverl. toezicht en handhaving	52	52	63	11	N
Totaal lasten	**14.284**	**16.933**	**16.081**	**-851**	**V**
Baten:					
Organisatie	21	39	233	194	V
Bestuur	0	0	153	153	V
Participatie en communicatie	0	0	0	0	-
Dienstverlening en digitalisering	486	582	684	103	V
Veiligheid en openbare orde	0	0	0	0	-
Vergunningverl. toezicht en handhaving	0	0	28	28	V
Totaal baten	**507**	**620**	**1.098**	**477**	**V**
Saldo PR4 Bestuur en samenleving	**-13.777**	**-16.312**	**-14.984**	**1.329**	**V**

Organisatie

Organisatie	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Het piek en ziek budget is afgelopen jaar incidenteel opgehoogd met € 500.000. Er zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor de opvang van Oekraïners. Met deze extra middelen kan de organisatie de piekwerkzaamheden beter opvangen. Er is echter minder aanspraak gemaakt op het piek en ziek budget dan verwacht. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 633.000.	L	I	633	V
Het HR21 traject heeft geleid tot een ophoging van een aantal functies. Deze ophoging is al wel op begrotingsbasis financieel vertaald. Personeel waarvan de functie is opgehoogd stroomt echter niet direct door naar de begrote functieschaal. Dit zorgt voor een incidentele onderschrijding van € 203.000.	L	I	203	V
Op personeelsgebied ontstaat een voordeel van € 430.000. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt door het niet altijd tijdig kunnen invullen van vacatureruimte. De organisatiewijziging heeft geleid tot een aantal verschuivingen, dit heeft er mede voor gezorgd dat er iets meer vacatureruimte is ontstaan dan gebruikelijk en waardoor het iets langer heeft geduurd deze vacatureruimte op te vullen.	L	S	430	V
Het restant verschil wordt veroorzaakt door een onderschrijding van € 240.000 aan materiële budgetten. Dit wordt veroorzaakt voor € 120.000 door de voorgenomen automatiseringssamenwerking met gemeente Hengelo en uitstellen van projecten.	L	I	120	V
Op het gebied van de WOO onderschrijden we met € 120.000 doordat het verplicht openbaar maken van de eerste vijf informatiecategorieën minder budget hebben gekost dan verwacht.	L	I	120	V
Aan de batenkant ontstaat er een voordeel van € 194.000. Dit wordt veroorzaakt door inkomsten op het gebied van detachering en zwangerschapsverlof.	B	I	194	V

Bestuur

Bestuur	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Pensioen en wachtgelden van zittende en oud-wethouders zorgen voor een nadeel van € 550.000.	L	I	-550	N
Met name door de uitbreiding van het aantal Sisa regelingen heeft de accountant meerkosten moeten maken. Ook advieskosten gemaakt voor de audiovisuele middelen in het Huis van Borne waren niet begroot.	L	I	-37	N
Daarnaast zijn de lonen van het college in 2024 niet geïndexeerd. Dit leidt tot een nadeel van € 75.000.	L	S	-75	N
Een onttrekking van € 153.000 vanuit de voorziening APPA en wachtgeld oud wethouders. Hier staan lasten tegenover.	B	I	153	V

Participatie en communicatie

Participatie en communicatie	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
De kosten voor communicatie en participatie zijn in 2024 lager uitgevallen dan begroot, doordat niet alle plannen in uitvoering gebracht konden worden. Dit is vooral veroorzaakt door personele onderbezetting als gevolg van wisselingen en ziekte.	L	I	30	V
Aan de batenkant is er geen overschrijding of overschot. Hierdoor wordt er niets toegelicht.	B	I	0	-

Dienstverlening en digitalisering

Dienstverlening en digitalisering	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Diverse kleine overschrijdingen aan de lastenkant zorgen voor een nadeel van € 5.000	L	I	-5	N
Er zijn meer aanvragen geweest voor o.a. reisdocumenten, rijbewijzen en begraafrechten. Dit leidt tot een voordeel van € 103.000.	B	I	103	V

Veiligheid en openbare orde

Veiligheid en openbare orde	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Diverse kleine overschrijdingen aan de lastenkant zorgen voor een nadeel van € 7.000	L	I	-7	N
Aan de batenkant is er geen overschrijding of overschot. Hierdoor wordt er niets toegelicht.	B	I	0	-

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Vergunningverlening, toezicht en handhaving	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Diverse kleine overschrijdingen aan de lastenkant zorgen voor een nadeel van € 12.000	L	I	-12	N
Het voordeel van € 28.000 wordt veroorzaakt door de inkomsten uit een niet begrote invorderingsbeschikking	B	I	28	V

1.2.5 Financieel gezond

PR5 Financieel gezond (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Realisatie	Verschil	
Lasten:					
Financiën	9.172	10.952	11.607	655	N
Vastgoed	2.824	2.552	1.982	-570	V
Grondzaken	1.977	6.598	8.054	1.456	N
Totaal lasten	**13.973**	**20.102**	**21.643**	**1.541**	**N**
Baten:				0	
Financiën	62.823	67.839	65.532	-2.307	N
Vastgoed	1.146	692	803	111	V
Grondzaken	1.977	6.598	9.313	2.715	V
Totaal baten	**65.946**	**75.129**	**75.648**	**520**	**V**
Saldo PR5 Financieel gezond	**51.973**	**55.026**	**54.005**	**-1.022**	**N**

Financiën

Financiën	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Over de afgelopen is er winst genomen binnen de grondexploitaties waar nog geen vennootschapsbelasting over is betaald. Dit heeft eind 2024 tot een naheffing geleid van € 838.000.	L	I	-838	N
De proceskosten voor de Wet WOZ bedragen € 63.000 voor de gemeente Borne. Hier staan baten tegenover.	L	I	-63	N
De stelpost rente is in 2024 niet volledig ingezet.	L	I	246	V
Reservemutaties: er ontstaat per saldo een nadeel van € 1447.000 doordat er minder uit de reserves gehaald is dan benodigd. Het gaat hierbij om een budget neutrale verklaring. In de diverse programma's ontstaat een voordeel aan de lastenkant van eenzelfde omvang. O.a. een onttrekking voor bodemsanering in de Spanjaardswijk wordt hier gepresenteerd.	L	I	-1.447	N
Gemeentefonds: Het verschil van € 560.000 ontstaat grotendeels door afrekeningen uit voorgaande dienstjaren (2021 t/m 2023). Deze afrekeningen hebben voor € 283.000 betrekking op het achteraf definitief maken van diverse maatstaven uit het gemeentefonds over de periode 2021 t/m 2023. Daarnaast heeft Borne over deze periode voor een aantal specifieke taken € 240.000 gekregen vanuit het gemeentefonds. Dit bleek achteraf onterecht. Het Rijk heeft dit in 2024 gecorrigeerd. Daarnaast is er een correctie geweest als gevolg van de hogere eigen inkomsten van € 23.000. Dit heeft betrekking op de hogere woningwaarden	L	I	-560	N

De stelpost raming achterblijvende inkomsten is niet afgeraamd. Deze wijziging is net als bij de reservemutaties budgetneutraal. De tegenhanger hiervan zit aan de batenkant (bijv. leges omgevingsvergunningen) op de verschillende programma's als gevolg van de 12,7% inflatiecorrectie die is toegepast.	B	S	-588	N
Een aantal incidentele teruggaven van de belastingdienst leiden per saldo tot een tot een incidenteel voordeel.	B	I	56	
De stelpost prijscompensatie is in 2024 niet volledig ingezet. Er zitten tegenhangers hiervan in de diverse programma's aan de lastenkant	L	S	147	V
Er ontstaat een nadeel op de posten OZB eigenaren en gebruikers niet-woningen (€ 142.000 N). Dit komt door veel leegstand in 2024 bij de niet-woningen. De leegstand is in 2025 deels opgelost, maar voor 2025 wordt dit wel gemonitord en dit zal mogelijk leiden tot een neerwaartse bijstelling in 2025.	B	I	-142	N
Er ontstaat een nadeel bijde OZB eigenaren woningen van € 70.000, als gevolg van latere oplevering van nieuwbouw woningen (€ 35.000) Daarnaast hebben er meer mensen bezwaar ingediend tegen de hoogte van de OZB. Hierdoor is de opbrengst verminderd met € 18.000. Er is een nadeel van € 17.000 ontstaan door verschillende oorzaken, zoals (persoonlijk) faillissement of verhuizing naar het buitenland, hierdoor worden vorderingen oninbaar.	B	I	-70	N
Per saldo is er € 133.000 meer ontvangen aan dividend dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat COGAS in 2024 meer dividend heeft uitgekeerd dan verwacht.	B	I	133	V
Er is meer rentecompensatie ontvangen voor de grondexploitatie Westermaat – De Veldkamp vanuit Hengelo dan begroot. Dit levert € 52.000 meer op dan begroot. Daarnaast is er meer rente ontvangen dan begroot (€ 49.000) over uitstaande leningen zoals bijvoorbeeld de duurzaamheidsleningen bij de SVN.	B	I	101	V
De proceskosten voor uitvoering van de Wet WOZ bedragen € 63.000 voor de gemeente Borne. Hier staat een niet geraamde ontvangst tegenover van ook € 63.000. Deze ontvangst krijgt de gemeente als een bezwaar ongegrond wordt verklaard. Per saldo geen resultaat.	B	I	63	V

Vastgoed

Vastgoed	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
De verhuizing naar het Kulturhus is vertraagd tot 2026. Als gevolg hiervan maakt de gemeente nog een jaar langer gebruik van het huidige gemeentehuis. De afwaardering van de boekwaarde is daarom verdeeld over 2024 en 2025. Dit levert in 2024 een lagere afschrijving op van € 330.000.	L	I	330	V
In de begroting maakte de gemeente de keuze om activa met een aanschafwaarde onder de € 50.000 ineens af te waarderen. Dit mocht vanuit de BBV niet, waardoor de afwaardering terug moest worden gedraaid. Hierdoor is een technisch voordeel ontstaan van € 170.000.	L	I	170	V
Het planmatig onderhoud van De Wingerd is uitgesteld tot halverwege 2025. Dit uitstel leverde in 2024 een voordeel van € 70.000 op, maar daar staat een lagere onttrekking aan de reserve onderhoud vastgoed tegenover.	L	I	70	V
Aan de batenkant ontstaat een voordeel van € 111.000 komt grotendeels door € 118.000 meer ontvangen huuropbrengsten.	B	S	111	V

Grondzaken

Grondzaken	B/L	I/S	Bedrag (x € 1.000)	V/N
Er is in 2024 per saldo een voordeel behaald van € 1.260.000. Meer informatie hierover is te vinden in de paragraaf grondbeleid.	L/B	I	1.259	V

1.3 Incidentele baten en lasten

Hieronder staat het overzicht van incidentele baten en lasten conform het BBV.

Dit overzicht geeft de incidentele en structurele budgetten weer. De toelichting op de jaarstukken gaat in op het incidentele en structurele effect op de baten en lasten.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN *(* € 1.000)*	Jaarrekening 2024
Incidentele lasten	
Programma 1: Wonen en bouwen	
Planvorming N743	18
Flexwonen Tichelkampweg	324
Parkeren Bekenhorst	169
Voorziening onderhoud kapitaalgoederen	318
Omgevingswet	199
Programma 2: Duurzame toekomst	
Nationaal isolatieprogramma	251
CDOKE middelen	421
WUP Wensink Zuid	25
Bodemsaneringen	150
Programma 3: Inclusieve samenleving	
Opvang Oekraïnevluchtelingen	5.633
Tijdelijke situatie 't Wooldrik	457
Orthopedagoog	62
Programma 4 Bestuur en samenleving	
De Oversteek	124
Programma 5: Financieel gezond	
Vennootschapsbelasting	838
Grondexploitaties	8.054
Proces ombuigingen	21
MFA De Veste	45
Leemweg 2	201
Totaal incidentele lasten	**17.310**

Incidentele baten	
Programma 1: Wonen en bouwen	
Parkeren Bekenhorst	169
Programma 2: Duurzame toekomst	
Nationaal isolatieprogramma	251
CDOKE middelen	421
Programma 3: Inclusieve samenleving	
Opvang Oekraïnevluchtelingen	7.307
Programma 5: Financieel gezond	
Vennootschapsbelasting	186
Grondexploitaties	9.313
Totaal incidentele baten	**17.647**
Saldo van incidentele baten en lasten	**-337**

1.4 Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Incidentele en structurele mutaties reserves (* € 1)			Toevoegingen				Onttrekkingen			
Reserve	**Resultaatbest. 2023**	**I/S**	**Rente**	**I/S**	**Overig**	**I/S**	**Afschrijving**	**I/S**	**Overig**	**I/S**
Algemene reserve	-2.153.000	I								
Reserve beleidsontwikkeling	2.480.325	I			3.432.338	I			7.590.328	I
Algemene reserve grondexploitatie	-89.000	I								
Reserve gezondheidscentrum			21.601	S					17.500	S
Reserve gezondheidscentrum									62.000	I
Reserve verplichtingen exploitatie	-21.325	I			274.000	I			133.325	I
Reserve verplichtingen kapitaallasten					2.173.820	I	293.610	S		
Reserve budgetoverheveling	1.090.000	I			2.245.500	I			2.245.000	I
Reserve onderhoud vastgoed					205.000	I			94.852	I
Reserve Totaalvisie	-73.000	I								
Reserve kapitaalgoederen					200.000	S				
Reserve Noodfonds	-400.000	I								
Reserve Huisvesting en bijbehorende voorz.	2.355.000	I			1.250.000	I			105.000	I
Reserve onderwijs Oekraïense oorlogsvluchtelingen									9.514	I
Reserve Vloedbeltverbinding	1.000.000	I			4.941.500	I			84.850	I
Reserve Duurzaamheid	373.000	I								
Reserve Bodemsaneringen	1.500.000	I							150.000	I

1.5 Informatie Wet normering topinkomens

Gegevens 2024			
bedragen x € 1	**E.S.I. ter Koele**	**M. Hollander**	**J. Meijerink**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Raadsgriffier**	**Gemeentesecretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31-8	1/1 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.102	100.792	36.272
Beloningen betaalbaar op termijn	14.147	15.149	5.805
Subtotaal	*115.249*	*115.941*	*42.076*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	155.333	223.000	77.667
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	**115.249**	**115.941**	**42.076**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**E.S.I. ter Koele**	**M. Hollander**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Raadsgriffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	13/6 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.558	92.092
Beloningen betaalbaar op termijn	19.033	13.848
Subtotaal	*137.591*	*105.940*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Bezoldiging	**137.591**	**105.940**

2 De balans en de toelichting

2.1 Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeentes daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de december circulaire van het boekjaar.

Eigen bijdrage op grond van de WMO: een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Immateriële vaste activa betreffende kosten voor onderzoek en ontwikkeling worden afgeschreven in 5 jaar.

Materiële vaste activa
Algemeen
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Warme gronden
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als ‘warme gronden’. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze ‘warme gronden’ sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- De visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of Rijk;
- Er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of Rijksoverheid;
- Het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde (tegen 2,325%) van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

2.2 Balans per 31 december 2024

ACTIVA (* € 1.000)	31 december 2024	31 december 2023
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	**137**	**164**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	137	164
Materiële vaste activa	**79.469**	**73.981**
Investeringen met een economisch nut	56.320	56.752
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.544	4.804
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	17.605	12.425
Financiële vaste activa	**8.024**	**5.871**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	108
Overige leningen u/g	7.178	5.025
Overige langlopende uitzettingen	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	**87.631**	**80.016**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	**29.420**	**39.584**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	29.420	39.584
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**2.861**	**2.685**
Vorderingen op openbare lichamen	1.167	569
Overige vorderingen	1.694	2.116
Liquide middelen	**15**	**45**
Banksaldi	9	40
Kassaldi	6	4
Overlopende activa	**12.163**	**10.337**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	7.318	7.489
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.845	2.848
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**44.459**	**52.651**
TOTAAL ACTIVA	**132.090**	**132.667**

PASSIVA (* € 1.000)	31 december 2024	31 december 2023
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	**43.945**	**41.977**
Algemene reserves	18.824	20.089
Bestemmingsreserves	24.846	15.827
Gerealiseerde resultaat	275	6.062
Voorzieningen	**5.713**	**5.711**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.088	4.401
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	625	1.310
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	**57.517**	**52.385**
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	57.512	52.380
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	5	5
TOTAAL VASTE PASSIVA	**107.174**	**100.073**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**9.929**	**17.214**
Overige kasgeldleningen	4.000	8.000
Banksaldi	3.229	4.087
Overige schulden	2.700	5.127
Overlopende passiva	**14.987**	**15.381**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.995	6.412
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	6.862	8.965
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	130	3
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**24.916**	**32.594**
TOTAAL PASSIVA	**132.090**	**132.667**
Gewaarborgde geldleningen	**92.900**	**92.369**
Garantstellingen	**722**	**778**

2.3 Toelichting op de balans per 31 december 2024

2.3.1 Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Immateriële vaste activa	137	164
Materiële vaste activa	79.469	73.981
Financiële vaste activa	8.024	5.871
Totaal	**87.631**	**80.016**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	137	164
Totaal	**137**	**164**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer:

(x € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '23	Investeringen	Bijdr.derden	Afschrijv.	Reclassificatie	Boekwaarde 31 dec. '24
Voorb.krediet Wensink Zuid fase 2-4	8	267	137	-	-	137
Voorb.krediet B.M. fase 3D De Horsten*	157	42	-	-	199	-
Totaal	**164**	**309**	**137**	**-**	**199**	**137**

* In juli 2024 is de grondexploitatie Bornsche Maten fase 3D De Horsten vastgesteld. De boekwaarde (€ 199.000) is in de grondexploitatie opgenomen en gereclassificeerd naar de voorraden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Investeringen met een economisch nut	56.320	56.752
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.544	4.804
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	17.605	12.425
Totaal	**79.469**	**73.981**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '23	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Des-investeringen	Afw./reclass.	Boekwaarde 31 dec. '24
Economisch nut:							
Gronden en terreinen*	14.802	738	16	183	-	4.422	10.920
Bedrijfsgebouwen	37.850	5.684	110	1.943	-	-	41.482
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	44	-	-	3	-	-	41
Machines, apparaten en installaties	2.329	272	30	276	-	-	2.295
Overige materiële vaste activa	1.727	-	-	145	-	-	1.582
Totaal economisch nut	**56.752**	**6.694**	**155**	**2.550**	**-**	**4.422**	**56.320**
Economisch nut, dekking door heffing:							
Gronden en terreinen	356	-	-	24	-	-	331
Bedrijfsgebouwen	38	-	-	2	-	-	35
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.411	1.146	107	273	-	-	5.178
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totaal economisch nut, dekking door heffing	**4.804**	**1.146**	**107**	**299**	**-**	**-**	**5.544**
Maatschappelijk nut vóór 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.788	-	-	81	-	-	1.708
Overige materiële vaste activa	10	-	-	1	-	-	9
Subtotaal	*1.798*	-	-	*82*	-	-	*1.717*
Maatschappelijk nut vanaf 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.572	7.834	2.217	345	-	-	15.845
Overige materiële vaste activa	55	-	-	11	-	-	44
Subtotaal	*10.627*	*7.834*	*2.217*	*356*	-	-	*15.889*
Totaal maatschappelijk nut	**12.425**	**7.834**	**2.217**	**437**	**-**	**-**	**17.605**
Totaal	**73.981**	**15.675**	**2.478**	**3.287**	**-**	**4.422**	**79.469**

* Onder de gronden en terreinen is de boekwaarde van de grond van de Leemweg (€ 201.000) afgewaardeerd en is de boekwaarde van fase 3d De Horsten (€ 4.221.000) ingebracht in de grondexploitatie en daarmee gereclassificeerd naar de voorraden.

Wonen en Leven

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Bedrag investering	Subsidies / bijdragen	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2023	Besteed 2024	Resterend krediet	Afsluiten (ja/nee)
Oonksweg onderdoorgang/reconstructie	25-5-2021	18.700	-14.600	4.100	368	2.286	1.446	nee
Bornerbroeksestraat fietsonderdoorgang	25-5-2021	4.320	-3.456	864	260	236	369	nee
F35: Parallelweg-Oonksweg	25-5-2021	1.840	-1.472	368	118	304	-53	ja
Herinrichting Spanjaardswijk	1-1-2022	2.850	-250	2.600	443	1.451	706	nee
Aanleg groen Spanjaardswijk	1-1-2022	250	-	250	1	-	249	nee
Bomen 2023	1-1-2023	220	-	220	62	158	-	ja
NBD Borden 2023	1-1-2023	70	-	70	-	-	70	nee
GRP kredieten 2023 (Watertakenplan)	1-1-2023	961	-	961	156	98	707	ja
Hemelwaterleiding F35-Noord	1-1-2023	350	-	350	225	125	-	ja
Herinr. Weerselosestraat 30km/u	7-11-2023	124	-	124	-	-	124	nee
Bomen 2024	1-1-2024	220	-	220		17	203	nee
Wegen 2024	1-1-2024	100	-	100		100	-	ja
GRP kredieten 2024 (Watertakenplan)	1-1-2024	986	-	986		242	744	nee
Rioolvervanging Spanjaardswijk	1-1-2024	736	-	736		662	74	nee
Herinr. Prins Bernhardlaan	1-1-2024	3.000	-1.513	1.487		124	1.363	nee
Rioolvervanging Prins Bernhardlaan	1-1-2024	1.000	-	1.000		-	1.000	nee
Herinr. parkeerplaats Azelosestraat	1-1-2024	850	-	850		897	-47	ja
Rotonde Azelosestr./Tw.blokweg fietspad	1-1-2024	650	-419	231		25	206	nee
Aankoop strategische gronden C889/C890	10-12-2024	361	-	361		361	-	ja
Totaal PR1 Wonen en leven		**37.588**	**-21.710**	**15.878**	**1.633**	**7.086**	**7.160**	

NBd Borden 2023
De noodzakelijke grootschalige vervanging van borden is aan de orde gesteld in de nota kapitaalgoederen 2021- 2024. Op grond hiervan heeft de raad medio 2021 € 70.000 ter beschikking gesteld voor herstel van het bordenbestand. In 2021 is gestart met de voorbereidingen. De Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) heeft in 2024 een doelenplan en een inventarisatie opgeleverd. Op basis van die resultaten werkt de NBd momenteel aan een ontwerpplan voor de bewegwijzering. De eerste oplevering van dit ontwerpplan wordt in mei 2025 verwacht. Na oplevering van het ontwerpplan kan een uitvoeringsplan worden opgesteld, waarna de daadwerkelijke uitvoering later dit jaar volgt.

F35: Parallelweg-Oonksweg
De F35 is duurder uitgevallen dan begroot, doordat de ondergrond op enkele plaatsen slechter was dan in eerste instantie was gedacht. Tevens zijn er extra maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren zoals taludstrepen en extra bebording.

GRP kredieten
Afgelopen jaar is een inventarisatie uitgevoerd op riolering welke in mindere staat verkeerd. Beoordeeld is of de riolering integraal kan meeliften met het meerjareninvesteringsprogramma (MJIP) cq integraal beleid openbare ruimte (IBOR). Dat betekent eventueel uitstel van rioolvervanging cq rioolvernieuwing. Tijdens de

beoordeling is als uitgangspunt aangehouden dat de zorgplicht inzake veiligheid (en gezondheid) gegarandeerd moet blijven. Tevens is bij nota kapitaalgoederen onder thema riolering verantwoord dat de omlegging van de persleiding bedrijventerrein Veldkamp wordt uitgesteld.

Herinrichting parkeerplaats Azelosestraat
De overschrijding van het budget van de herinrichting is ontstaan door het klimaat adaptief inrichten van de groene parkeerplaatsen. Het groen inrichten van de parkeerplaats is om “hittestress” te verminderen. Dit is gerealiseerd door het vergroenen van de parkeerplaats en het planten van bomen. De bomen moesten gepoot worden vanwege de herplantplicht die ontstaan is door de ontwikkelingen van het Sportpark ’t Wooldrik.

Inclusieve samenleving

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Bedrag investering	Subsidies / bijdragen	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2023	Besteed 2024	Resterend krediet	Afsluiten (ja/nee)
Grond/Infra De Horsten	1-1-2022	559	-	559	266	287	6	ja
Scheidingswand De Veste	1-1-2023	80	-	80	59	1	20	ja
Kindcentrum Borne-West	11-7-2023	10.846	-	10.846	1.002	788	9.056	nee
Zwembad 2023/2024	11-7-2023	881	-	881	77	731	73	nee
Sportcomplex Borne-West	11-7-2023	25.040	-	25.040	716	1.747	22.577	nee
Verduurzaming sporthal De Wensinkhof	1-1-2024	242	-28	214		-	214	nee
Vervanging natuurgrasveld 3 NEO	28-5-2024	80	-	80		74	6	ja
Totaal PR3 Inclusieve samenleving		**37.728**	**-28**	**37.700**	**2.120**	**3.628**	**31.952**	

Zwembad 2023/2024
De start van de verbouwing van het zwembad stond oorspronkelijk gepland voor januari 2024. De voortgang was echter afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de prijsvorming, werkvoorbereiding en inkoop door de aannemer, evenals het afronden van de vergunningsprocedure. Doordat de kosten hoger uitvielen dan oorspronkelijk begroot, zijn mogelijkheden tot financiële optimalisatie onderzocht. Dit proces nam enkele weken tijd in beslag, waardoor de werkzaamheden later zijn gestart en de oplevering is verschoven naar 2025.

Bestuur en samenleving

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Bedrag investering	Subsidies / bijdragen	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2023	Besteed 2024	Resterend krediet	Afsluiten (ja/nee)
ICT: Vervangingsinvesteringen 2023	1-1-2023	236	-	236	38	28	169	nee
ICT: aanschaf hardware De Oversteek	1-1-2024	230	-	230		-	230	nee
ICT: audiovis. middelen Huis van Borne	1-1-2024	250	-	250		-	250	nee
Totaal PR4 Bestuur en samenleving		**716**	**-**	**716**	**38**	**28**	**649**	

ICT: Vervangingsinvesteringen 2023
De aanschaf van monitoren/armen zijn uitgesteld i.v.m. de verhuizing naar het Huis van Borne.

Financieel gezond

Kredietenoverzicht (€ 1.000)*	Startdatum	Bedrag investering	Subsidies / bijdragen	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2023	Besteed 2024	Resterend krediet	Afsluiten (ja/nee)
De Oversteek / Huis van Borne: verbouwing	20-4-2021	8.600	-	8.600	659	2.543	5.398	nee
De Oversteek / Huis van Borne: inrichting	20-4-2021	348	-	348	-	-	348	nee
Totaal PR5 Financieel gezond		**8.948**	**-**	**8.948**	**659**	**2.543**	**5.745**	

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	108
Overige leningen u/g	7.178	5.025
Overige langlopende uitzettingen	-	-
Totaal	**8.024**	**5.871**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

(x € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '23	Verstrekkingen	Des-investeringen	Aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31 dec. '24
Kapitaalverstr. aan deelnemingen	738	-	-	-	-	738
Kapitaalverstr. aan gemeensch. regelingen	-	-	-	-	-	-
Leningen aan deelnemingen	108	-	-	-	-	108
Overige leningen u/g	5.025	2.622	-	469	-	7.178
Overige langlopende uitzettingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	**5.871**	**2.622**	**-**	**469**	**-**	**8.024**

Verstrekkingen
Er is in 2024 voor € 2,6 miljoen aan startersleningen en duurzaam wonen leningen verstrekt (SVn leningen).

Aflossingen
Deze bestaan uit:
Starters- en duurzaam wonen leningen via SVn (€ 377.000), Hypothecaire geldleningen (€ 71.000) en een duurzaamheidslening (€ 21.000).

2.3.2 Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Voorraden	29.420	39.584
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.861	2.685
Liquide middelen	15	45
Overlopende activa	12.163	10.337
Totaal	**44.459**	**52.651**

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden bestaan uit onderhanden werk, gespecificeerd naar bouwgronden in exploitatie. In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde per complex weergegeven:

(* € 1.000)	BW 31 dec. '23	Rente	Invest.	Opbr.	BW 31 dec. '24	Winstn. 31 dec. '23	Mutatie winstn.	Winstn. 31 dec. '24	Winstafslag 31 dec '23	Mutatie winstafslag	Winstafslag 31 dec '24	Voorz. 31 dec. '23	Mutatie voorz.	Voorz. 31 dec. '24	Balansw. 31 dec. '24
Bedrijventerrein De Veldkamp	30.631	472	283	3.766	27.619	-	-	-	-			7.718	86	7.804	19.815
De Veste	607	9	196	2.403	-1.592	570	-24	545	-			-	-	-	-1.047
Eschwonen de Maten I	-3.098	-48	556	2.520	-5.109	4.866	596	5.462	-524	336	-188	-	-	-	165
Eschwonen de Maten II	9.683	149	1.312	9.831	1.313	648	-164	484	-806	243	-563	-	-	-	1.235
De Horsten	-	-	4.414	-	4.414	-	-	-	-			-	-	-	4.414
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.449	69	293	372	4.439	335	107	441	-			-	-	-	4.881
Kollergang	-1.247	-19	21	311	-1.556	1.258	298	1.556	-			-	-	-	-
Uitbreiding Hertme	-144	-2	23	0	-124	75	6	81	-			-	-	-	-43
Totaal	**40.881**	**630**	**7.097**	**19.203**	**29.404**	**7.751**	**819**	**8.571**	**-1.330**	**579**	**-751**	**7.718**	**86**	**7.804**	**29.420**

Bedrijventerrein De Veldkamp

Gemeente Borne en gemeente Hengelo ontwikkelen samen het Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. Gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115e deel van het resultaat en Borne voor 35/115e deel. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Zodoende is het tekort op de volgende wijze voorzien:

Tekort GREX per 1-1-2025 (* € 1.000)	**25.643**
voorziening Borne	**7.804**
voorziening Hengelo	**17.838**

De boekwaarde is geheel belegd bij gemeente Borne. Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en worden de beide voorzieningen door Borne en Hengelo aangepast naar rato van het aandeel in het actuele becijferde tekort op startwaarde (netto contante waarde). Bij afsluiting van het complex zal de gemeente Hengelo, conform de samenwerkingsovereenkomst, de Hengelose voorziening inzetten om 80/115e deel van het resterende tekort overmaken aan gemeente Borne.

Bornsche Maten

B.M. 2C De Veste

De gronden zijn verkocht in 2024 voor de bouw van twee appartementencomplexen ten behoeve van het realiseren van 44 appartementen en voorzieningen op de begane grond. De bouw hiervan is gestart in 2024. Tevens is een ontwerp opgesteld voor de openbare ruimte rondom De Veste. De per 1 januari 2025 herziene grondexploitatie resulteert in een positief saldo van circa € 0,64 miljoen op contante waarde. Het resultaat is € 0,40 miljoen lager dan de grondexploitatie van 1 januari 2024. De afname van het resultaat komt door de actualisering van de civieltechnische kosten en de plankosten.

B.M. 3A Eschwonen - De Maten I

De laatste benodigde gronden in deze fase zijn verworven. De overeenkomst met de zelfrealisator is afgerond; de plankostenbijdrage is betaald. Het exploitatieplan voor deze fase is ingetrokken door de gemeenteraad. Op de voormalige Goudbeslocatie na zijn alle gronden afgenomen in 2024. De laatste gronden zijn bouwrijp gemaakt. Het resultaat op netto contante waarde per 1 januari 2025 bedraagt circa € 5,75 miljoen positief. Het resultaat is iets slechter dan de grondexploitatie van 1 januari 2024. Deze minimale verslechtering komt hoofdzakelijk door de herijking van de plankosten door middel van een plankostenraming.

B.M. 3B - Eschwonen en De Maten II

De gronden voor het realiseren van 68 woningen respectievelijk in De Maten (B) en 23 woningen in Eschwonen (B) zijn afgenomen. Ook de woningstichting heeft de gronden voor 20 sociale huurwoningen afgenomen. De Maten (B) is bouwrijp gemaakt. Er is gestart met het woonrijp maken van het eerste deel van Eschwonen (B). De per 1 januari 2025 herziene grondexploitatie resulteert in een positief saldo van circa € 1 miljoen positief. Het resultaat is slechter dan per 1 januari 2024. Dat het resultaat is verslechterd komt voornamelijk door herziening van de gronduitgifte, verwerking van nieuwe afspraken van de sociale grondprijs, herijking van verwervingskosten, prijspeil correcties voor civieltechnische kosten en actualisatie van de plankosten.

B.M. 3D - De Horsten

In 2024 is de grondexploitatie voor De Horsten geopend. Er is gestart met het maken van het bestek voor het bouwrijp maken van het noordelijk deel van De Horsten. De per 1 januari 2025 herziene grondexploitatie resulteert in een positief saldo van circa € 0,94 miljoen positief. Het resultaat is lichtelijk positiever dan op 2 juli 2024. Hoofdzakelijk komt deze stijging door de verwerking van de nieuwste grondprijsafspraken.

Overige

Olde Engberink

Afgelopen boekjaar stond nog één van de bouwrijpe kavels open voor verkoop, deze is echter niet verkocht, omdat dit jaar verwacht wordt alle resterende kavels aan te bieden voor verkoop. De per 1 januari 2025 herziene grondexploitatie resulteert in een positief saldo van circa € 1,78 miljoen positief. Het netto contante waarde resultaat is daarmee verbeterd. De verbetering van het resultaat komt hoofdzakelijk door de verwerking van een nieuwe, recente, taxatie van de kavels.

Kollergang

Bij de besluitvorming over de herziene grondexploitaties zal worden voorgesteld de grondexploitatie Kollergang af te sluiten. Alle geraamde grondopbrengsten in deze ontwikkeling zijn gerealiseerd en er worden enkele resterende afrondende werkzaamheden verwacht. De boekwaarde van Kollergang per 31-12-2024 is € -1.556.339,- en er resteert een winstneming van € 298.093,- bij afsluiting.

Uitbreiding Hertme

Het bestemmingsplan is vastgesteld, echter is daartegen beroep ingesteld waardoor het project vertraging heeft opgelopen. De per 1 januari 2025 herziene grondexploitatie resulteert in een positief saldo van circa € 0,56 miljoen positief. Het resultaat op netto contante waarde is iets gestegen, maar blijft vrijwel gelijk vergeleken met het resultaat van de grondexploitatie op 1 januari 2024, omgerekend naar de waarde per 1 januari 2025.

Parameters

Omschrijving	1-1-2025[1]	2026	2027	2028 t/m 2034	2035 e.v.
Kosten					
Verwerving	12,50%	7,50%	2,50%	2,50%	2,50%
Plankosten	6,50%	4,00%	4,00%	2,50%	2,50%
Civieltechnische kosten	4,00%	4,50%	4,50%	2,50%	2,50%
Opbrengsten					
Woningbouw vrije sector	[2]	3,5%[3]	3,0%[3]	2,5%[3]	0,0%[5]
Woningbouw sociale sector	[2]	2,00%	2,00%	2,00%	0,0%[5]
Bedrijven	[2]	0,0%[4]	0,0%[4]	0,0%[4]	0,0%[5]
Rente		2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

[1] Prijspeilcorrectie van 1-1-2024 naar 1-1-2025

[2] Wordt bepaald in grondprijzennotitie 2025

[3] M.u.v. Wijkerslocatie Olde Engberink, hier wordt het percentage van gemeente Hengelo gehanteerd

[4] Onder voorbehoud, wordt in samenspraak met gemeente Hengelo bepaald

[5] Vanaf 2035, conform BBV regelgeving 0%, voor de opbrengsten van woningbouwkavels en bedrijventerreinen

Overzicht nog te realiseren kosten en opbrengsten

(€ 1.000)*	BW 31 dec. '24	Geraamde kosten	Geraamde opbr.	Geraamde rente	Nominaal eindres.	Eindres. contante waarde
Bedrijventerrein De Veldkamp	27.619	651	2.667	552	26.155	25.643
De Veste	-1.592	985	-	-54	-660	-635
Eschwonen de Maten I	-5.109	783	1.429	-343	-6.099	-5.747
Eschwonen de Maten II	1.313	8.170	10.539	-33	-1.089	-1.006
De Horsten	4.414	9.188	15.223	561	-1.060	-941
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.439	689	7.400	263	-2.008	-1.783
Uitbreiding Hertme	-124	953	1.428	-11	-610	-563
Totaal	**30.961**	**21.419**	**38.686**	**935**	**14.629**	**14.968**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	Voorziening	31 dec. '24	31 dec. '23
Vorderingen op openbare lichamen	1.167	-	1.167	569
Overige vorderingen	2.337	-643	1.694	2.116
Totaal	**3.504**	**-643**	**2.861**	**2.685**

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '24	Boekwaarde 31 dec. '23
GBT	547	106
Gemeente Hengelo	496	233
Ministerie van Asiel en Migratie	82	-
Gemeente Losser	22	34
Gemeente Tubbergen	10	5
Gemeente Dinkelland	10	5
COA	-	74
Gemeente Haaksbergen	-	51
VNG	-	17
Gemeente Hellendoorn	-	5
Gemeente Hof van Twente	-	5
Gemeente Twenterand	-	5
Gemeente Rijssen-Holten	-	5
Gemeente Wierden	-	5
Gemeente Almelo	-	5
Gemeente Oldenzaal	-	5
Gemeente Enschede	-	5
Totaal	**1.167**	**569**

De overige vorderingen bestaan uit:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '24	Boekwaarde 31 dec. '23
Debiteuren	588	616
Belastingdebiteuren	448	730
Debiteuren bijstandsverlening	1.301	1.512
Totaal	**2.337**	**2.859**
Af: Voorziening voor oninbaarheid	643	742
Totaal	**1.694**	**2.116**

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige kasmiddelen bij het Rijk te stallen. Hiervoor geldt een drempelbedrag van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks bij 's Rijks schatkist aangeboden te worden. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist is gehouden:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2024**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**19**	**14**	**53**	**9**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.005	2.010	1.971	2.015
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	95.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	95.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1900			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	1.723	1.242	4.869	845
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	19	14	53	9

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Kassaldi	6	4
Banksaldi	9	40
Totaal	**15**	**45**

De banksaldi betreft een rekening bij de Rabobank. Het saldo is vrij opneembaar.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	7.318	7.489
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.845	2.848
Totaal	**12.163**	**10.337**

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel zijn als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec. '23	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31 dec. '24
Rijk:				
Belastingdienst	5.753	5.883	5.724	5.912
Ministerie EZK	439	273	-	713
Gemeentefonds	21	258	21	258
Ministerie BZK	-	7		7
RDW	-	1		1
Ministerie VWS	151	-	151	-
Ministerie JV	67	-	67	-
Ministerie SZW	2	-	2	-
Provincie:				
Subsidie F35 Noord	945	315	945	315
Subsidie Asbestsaneringsbodemopgave 2024	-	75	-	75
Subsidie WUP Wensink Zuid	5	-	-	5
Subsidie waterbeheersing Enk	-	4	-	4
Subsidie Stadsarrangement	3	-	3	-
Subsidie Educatie en Communicatie	2	-	2	-
Overige overheden:				
UWV	8	26	8	26
SWB	1	2	1	2
Gemeente Enschede	-	1	-	1
COA	74	-	74	-
Gemeente Losser	10	-	10	-
GBT	7	-	7	-
Totaal	**7.489**	**6.845**	**7.015**	**7.318**

2.3.3 Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Eigen vermogen	43.945	41.977
Voorzieningen	5.713	5.711
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	57.517	52.385
Totaal	**107.174**	**100.073**

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Algemene reserves	18.824	20.089
Bestemmingsreserves	24.846	15.827
Gerealiseerde resultaat	275	6.062
Totaal	**43.945**	**41.977**

Het verloop in 2024 wordt in het hieronder opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '23	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat-bestemming	Dekking afschrijving	Boekwaarde 31 dec. '24
Algemene reserves						
Algemene reserve	8.453	-	700	-2.153	-	5.600
Reserve beleidsontwikkeling	9.847	3.432	4.235	2.480	-	11.524
Algemene reserve grondexploitatie	1.789	-	-	-89	-	1.700
Totaal algemene reserves	**20.089**	**3.432**	**4.935**	**238**	**-**	**18.824**
Bestemmingsreserves						
Reserve gezondheidscentrum	540	22	80	-	-	482
Reserve verplichtingen exploitatie	21	274	112	-21	-	162
Reserve verplichtingen kapitaallasten	4.535	2.174	-	-	294	6.415
Reserve budgetoverheveling	1.155	2.246	2.246	1.090	-	2.246
Reserve onderhoud vastgoed	1.109	205	95	-	-	1.219
Reserve Programma Organisatie	342	-	-	-	-	342
Reserve Totaalvisie	73	-	-	-73	-	-
Reserve Bomenplan	169	-	-	-	-	169
Reserve Noodfonds	400	-	-	-400	-	-
Reserve kapitaalgoederen	100	200	-	-	-	300
Reserve Huisvesting en bijbehorende voorz.	2.355	1.250	105	2.355	-	5.855
Reserve onderwijs Oekraïense oorlogsvluchtelingen	85	-	10	-	-	76
Reserve Vloedbeltverbinding	4.942	-	85	1.000	-	5.857
Reserve Duurzaamheid	-	-	-	373	-	373
Reserve Bodemsaneringen	-	-	150	1.500	-	1.350
Totaal bestemmingsreserves	**15.827**	**6.370**	**2.881**	**5.824**	**294**	**24.846**

Algemene reserves

Algemene reserve

De algemene reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers.

Reserve beleidsontwikkeling

Deze reserve dient voor het bekostigen van éénmalige uitgaven die voortvloeien uit het beleidsplan.

Algemene reserve grondexploitatie

De belangrijkste functie van de reserve grondexploitatie is het vormen van een financiële buffer voor niet voorziene resultaten binnen de grondexploitaties.

Bestemmingsreserves

Gezondheidscentrum

Bij de opheffing van de stichting Gezondheidscentrum Borne is het saldo van €500.000 van de stichting aan gemeente Borne geschonken onder voorwaarden. Deze voorwaarden zijn:

1. De middelen blijven apart inzichtelijk onder 'Fonds Gezondheidszorg';
2. Uit dit fonds kunnen bijdragen worden toegekend aan projecten die de volksgezondheid binnen de gemeentegrenzen bevorderen indien overheid, verzekeraars ofwel anderen hiervoor geen verantwoordelijkheid dragen;
3. Het is mogelijk om voor projecten waarvoor de verantwoordelijkheid ligt bij voornoemde partijen bijdragen toe te kennen binnen de ruimte van een minimale en maximale uitvoering;
4. Aan het fonds dient een jaarlijkse rente van 4% te worden toegevoegd.

Verplichtingen exploitatie

Zodra er dekking wordt gezocht voor een nieuwe incidentele verplichting vanuit de algemene reserve beleidsontwikkeling wordt het bedrag vanuit de reserve beleidsontwikkeling overgeheveld naar de reserve verplichtingen exploitatie. Vanuit deze reserve wordt er dan jaarlijks een bedrag gedoteerd conform besluitvorming.

Verplichtingen kapitaallasten

Wat voor de bestemmingsreserve verplichtingen exploitatie geldt, geldt ook voor deze bestemmingsreserve. Alleen hier wordt een bedrag vanuit de reserve beleidsontwikkeling overgeheveld voor een investering en worden de jaarlijkse kapitaallasten onttrokken uit deze bestemmingsreserve.

Budgetoverheveling

Deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks gebruikt om budgetten die voldoen aan de spelregels rondom budgetoverheveling over te hevelen en een jaar later vrij te laten vallen.

Onderhoud vastgoed

Het groot onderhoud van ons vastgoed kan hieruit worden gedekt.

Programma organisatie

Deze bestemmingsreserve is in 2021 ingevoerd voor de uitvoering van de resterende onderdelen vanuit het programma organisatie.

Totaalvisie

Bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 is besloten deze bestemmingsreserve op te heffen en de middelen over te hevelen naar de reserve beleidsontwikkeling.

Bomenplan

Bij de begrotingsbehandeling 2022 en de integrale afweging nieuw beleid is een amendement aangenomen om tot aanplanting te komen van 23.374 bomen. Voor de planvorming is toen € 200.000 beschikbaar gesteld.

Noodfonds

Bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 is besloten deze bestemmingsreserve op te heffen en de

middelen over te hevelen naar de reserve beleidsontwikkeling.

Kapitaalgoederen
Om achterstallig onderhoud in de toekomst te voorkomen en tijdig vervangingen in de openbare ruimte te kunnen doen is deze bestemmingsreserve ingesteld bij de nota kapitaalgoederen 2021-2024. Vanaf 2023 wordt deze bestemmingsreserve gefaseerd opgebouwd.

Huisvesting en bijbehorende voorzieningen
Middelen zijn bestemd voor de opgave die er ligt op het gebied van huisvesting, opvang van mensen uit Oekraïne, asielzoekers, statushouders, spoedzoekers en alle bijbehorende voorzieningen. Bij de resultaatbestemming van jaarrekening 2023 is net als in 2022 € 2.355.000 bestemd in deze reserve. Voor de versnelde woningbouw Tichelkampweg is besloten om € 105.000 te dekken uit deze reserve. Bij de financiële eindejaarswijzigingen in de decemberraad van 2024 is besloten om € 1.250.000 toe te voegen.

Onderwijs Oekraïense oorlogsvluchtelingen
Dit betreft een bestemmingsreserve om een aantal Oekraïense oorlogsvluchtelingen te kunnen laten studeren. In 2024 bedroegen deze kosten € 9.500.

Vloedbeltverbinding
Het bedrag in deze reserve betreft de dekking voor de bijdrage van Borne aan de provinciale aanleg van de Vloedbeltverbinding. In de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 is besloten deze bestemmingsreserve met € 1.000.000 op te hogen. Er zijn onderzoekskosten betaald voor een bedrag van € 84.850 die in mindering kunnen worden gebracht op de bijdrage aan de provincie. Deze kosten zijn daarom onttrokken uit deze reserve.

Duurzaamheid
Deze bestemmingsreserve is ingesteld met het vaststellen van het Programmaplan Duurzaamheid en wordt ingezet ter dekking van de lasten uit het programmaplan Duurzaamheid 2024-2027. Bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 zijn de overgebleven middelen (€ 373.000) overgeheveld naar deze reserve.

Bodemsaneringen
Bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023 is besloten om deze reserve in te stellen en te voeden met
€ 1,5 miljoen om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. In 2024 zijn er twee onvoorziene bodemsaneringen geweest (F35 en Spanjaardswijk) en is bij de halfjaarrapportage besloten om de kosten (€ 150.000) te dekken uit deze reserve.

Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.088	4.401
Voorziening voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	625	1.310
Totaal	**5.713**	**5.711**

Het verloop in 2024 wordt in het hieronder opgenomen overzicht per voorziening weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '23	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31 dec. '24
Verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening wet APPA	2.022	421	-	68	2.375
Voorziening wachtgeld wethouders	168	8	-	84	92
Voorziening onderhoud kapitaalgoederen	1.713	318	-	-	2.032
Voorziening verlofsaldo	433	6	-	-	439
Voorziening IKB verlofsparen	65	85	-	-	151
Totaal	**4.401**	**839**	**-**	**152**	**5.088**
Middelen van derden met bestemming					
Voorziening riolering	854	246	-	476	625
Voorziening reiniging	456	-	-	456	-
Totaal	**1.310**	**246**	**-**	**932**	**625**
Totaal	**5.711**	**1.085**	**-**	**1.083**	**5.713**

Voorziening wet APPA

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Gemeenten hebben de taak een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Door de stijgende levensverwachting is de pensioen richtleeftijd in de Appa met ingang van 1 januari 2018 vastgesteld op 68 jaar. De voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders is op contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Het rentepercentage waarmee de voorziening contant wordt gemaakt bedraagt 2,325%. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar (2023: 3,160%) en heeft een nadelig effect op de hoogte van de voorziening.

Voorziening wachtgeld wethouders

Sinds 2022 maken twee oud wethouders gebruik van wachtgeld. Hier is in 2021 een voorziening voor gecreëerd. Op dit moment wordt er wachtgeld uitbetaald. De stand ultimo 2024 bedraagt € 92.000.

Voorziening onderhoud kapitaalgoederen

Uit de nota kapitaalgoederen die vierjaarlijks opnieuw wordt vastgesteld blijkt hoeveel achterstallig onderhoud Borne heeft. Voor deze omvang dient verplicht een voorziening te worden ingesteld. In het voorjaar 2025 wordt de nieuwe nota kapitaalgoederen vastgesteld. De verwachting is dat ruim € 2 miljoen benodigd is voor achterstallig onderhoud.

Voorziening verlofsaldo

Er is sprake van een overmatig spaarsaldo van verlofuren, waardoor er geen sprake meer is van een jaarlijks vergelijkbaar volume.

Voorziening IKB verlofsparen

Daarnaast is het mogelijk om via het IKB verlof te sparen. Voor het opgebouwde saldo dient een voorziening te worden gevormd. Ultimo 2024 bedraagt dit saldo € 151.000.

Voorziening riolering en reiniging

De aanleg en het beheer van de riolering, en het ophalen en verwerken van huisvuil zijn gemeentelijke taken. Om deze taken te bekostigen wordt een heffing geheven. Het totaal van de heffingen mag niet hoger zijn dan

de werkelijke kosten die in dit kader worden gemaakt. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren jaarlijks dermate, dat geen rechtstreekse kostendekking uit rioolheffingen kan worden verwacht. Om schommelingen in de hoogte van de heffing te voorkomen wordt een voorziening aangehouden voor het onbestede deel van de geïnde heffingen.

De risicovoorzieningen voor tekorten grondexploitaties en debiteuren zijn niet gerubriceerd onder de voorzieningen, maar worden direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief waarop deze betrekking hebben.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	57.512	52.380
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	5	5
Totaal	**57.517**	**52.385**

Het verloop van de vaste schulden in 2024 wordt in het hieronder opgenomen overzicht weergegeven:

(€ 1.000)*	Boekwaarde 31 dec. '23	Opnames	Aflossingen	Boekwaarde 31 dec. '24
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	-	-	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	52.380	16.000	10.868	57.512
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	5	-	-	5
Totaal	**52.385**	**16.000**	**10.868**	**57.517**

De totale rentelast in 2024 van de vaste schulden bedraagt € 976.697.

2.3.4 Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.929	17.214
Overlopende passiva	14.987	15.381
Totaal	**24.916**	**32.594**

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht:

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De kortlopende schulden bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Opgenomen kasgeldleningen	4.000	8.000
Banksaldi	3.229	4.087
Overige schulden	2.700	5.127
Totaal	**9.929**	**17.214**

Kasgeldleningen worden voor een korte periode afgesloten om tijdelijke liquiditeitsschommelingen te kunnen opvangen. De banksaldi betreft het saldo op de bankrekening van de B.N.G. (Bank Nederlandse Gemeenten).

De overige schulden bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Crediteuren	1.659	3.304
Overige kortlopende schulden	1.041	1.823
Totaal	**2.700**	**5.127**

Het crediteurensaldo bestaat uit alle facturen, waarvan op balansdatum de betaling nog moet plaatsvinden. De overige kortlopende schulden zijn o.a. de nog af te dragen loonheffing en pensioenafdrachten van december 2024.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

(€ 1.000)*	31 dec. '24	31 dec. '23
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.995	6.412
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	6.862	8.965
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	130	3
Totaal	**14.987**	**15.381**

De van de Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren zijn hieronder als volgt gespecificeerd:

(€ 1.000)*	31 dec '23	Ontv./betaling	Besteding	Vrijval	31 dec '24
Rijk:					
J94 RvON Nationaal Isolatieprogramma	629	1.234	251	-	1.612
E20 Min I&W verkeersveiligheid	1.586	-	200	-	1.386
J209 RvON Huisvesting aandachtsgroepen	1.122	-	153	-	969
J55 Min BZK Aanpak energiearmoede	450	-	68	-	383
G4 Min SZW ToZo	525	-	163	-	362
K28 RvON Klimaat- en energiebeleid	277	504	421	-	360
G10 Min SZW Wet Inburgering 2021	-	275	-	-	275
D8 Min OCW OAB Middelen	187	40	60		166
RvON DUMAVA Kindcentrum Borne-West	-	141	-	-	141
E84 Min I&W verkeersmaatregelen	106	-	-	-	106
H30 Min VWS GALA	46	60	29	-	76
D14 Min OCW NPO gelden	74	-	8	-	66
G13 Min SZW Onderwijsroute	53	-	-12	-	65
H21 Min VWS Versterking cliëntondersteuning	42	-	9	-	33
RvON DUMAVA Wensinkhof	20	-	-	-	20
G2 Min SZW gebundelde uitkering	35	-	18	-	18
C92 Min BZK Informatiepunten Digitale Overheid	3	23	23	-	3
H4 Min VWS Stimulering Sport	1.699	-1.699	-	-	-
H32 Min VWS MEOZ	321	-321	-	-	-
H16 Min VWS IJsbanen en zwembaden	93	-93	-	-	-
J85 Min BZK Flexwonen	72	-	72	-	-
Provincie:					
Onderdoorgang Oonksweg	280	-	-	-	280
Fietsonderdoorgang Bornerbroeksestraat	240	-	-	-	240
Rotonde Azelosestraat-Twickelerblokweg	173	-	-	-	173
Sportpark Actief	-	45	-	-	45
Woonzorgvisie	48	-	5	-	43
Fietsverbinding Twickelerblokweg	23	-	-	-	23
Educatie en communicatie 2024	-	47	32	-	16
Asbest 2023	677	-677	-	-	-
Revitalisering Spanjaardswijk	135	-	135	-	-
Waterbeheersing woonerf Enk	15	-	15	-	-
IBP Groene Poort	11	-	11	-	-
Overig:					
VNG inclusieagenda	23	-	23	-	-
Totaal	**8.965**	**-421**	**1.684**	**-**	**6.862**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Waarborgen en garanties

Gemeente Borne staat garant voor een aantal leningen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen direct en indirecte garantstellingen. De indirecte garantstellingen zijn leningen waarvoor de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat. er is hier sprake van een achtervang positie. Dit betreffen de leningen van woningbouwcorporaties. Het totale schuldrestant daarvan bedraagt per ultimo 2024 € 92,9 miljoen (zie onderstaande specificatie).

(€ 1.000) Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen*	Oorspr.bedrag	Perc.borg	31 dec '24	31 dec '23
Indirecte garantstellingen				
Provincie Overijssel	1.680	100,0%	1.680	1.680
Nederlandse Waterschapsbank NV	13.056	100,0%	11.166	16.276
Nederlandse Waterschapsbank NV	41.350	18,0%	7.456	8.774
Nederlandse Waterschapsbank NV	52.762	0,1%	28	-
nv Bank Nederlandse Gemeenten	52.739	100,0%	45.633	50.576
nv Bank Nederlandse Gemeenten	127.323	18,0%	22.959	15.062
nv Bank Nederlandse Gemeenten	25.000	0,1%	11	-
ING Bank	22.000	18,0%	3.967	-
Totaal	**335.911**		**92.900**	**92.369**
Directe garantstellingen				
Garantiehypotheken	505	divers	16	55
Sportverenigingen / nieuw- en verbouw	500	50,0%	17	33
GR Veiligheidsregio Twente	20.000	3,45%	690	690
Totaal	**21.005**		**722**	**778**

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel zijn de belangrijke, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen opgenomen waaraan de gemeente Borne de toekomstige jaren is verbonden. De gemeente Borne definieert als 'belangrijke' financiële verplichtingen alle verplichtingen die voor 10 jaar of langer zijn aangegaan en/of de jaarlijkse waarde meer dan € 221.000 bedraagt.

Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2024 incl. BTW	Contractwaarde 2024 excl. BTW
1	401050	Twente Milieu	Verbonden partij.	1-1-2014	Onbep.tijd	-€ 6.318.637	-€ 5.222.014
2	407448	Staffing Management Services	Dienstenovereenkomst Inhuurdesk met Dynamisch Aankoop Systeem voor Twentse Gemeenten. Betreft de inhuur vanaf schaal 9.	1-11-2021	30-10-2024	-€ 3.341.513	-€ 2.761.581
3	400098	SWB Midden Twente	Verbonden partij.	nvt	nvt	-€ 3.081.244	-€ 2.546.483
4	400770	Gemeente Hengelo	Gemeenschappelijke regeling.	27-6-2013	Onbep.tijd	-€ 2.695.283	-€ 2.227.507
5	407401	Zorghotel en Retraitehuis Zend. BV	Noodopvang vluchtelingen Oekraine	17-3-2022	Onbep.tijd	-€ 2.644.583	-€ 2.185.606
6	408014	Jansman Bouw B.V.	Aannemer Huis van Borne	4-3-2024	2-2-2026	-€ 2.366.187	-€ 1.955.526
7	404461	Veiligheidsregio Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-5-2018	30-4-2028	-€ 2.076.289	-€ 1.715.942
8	400699	Regio Twente/Samen Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-1994	Onbep.tijd	-€ 1.751.247	-€ 1.447.311
9	402778	Kulturhus de Bijenkorf	Subsidierelatie	1-1-2024	31-12-2024	-€ 1.524.871	-€ 1.260.224
10	406180	Wijkracht	Subsidierelatie	1-1-2024	31-12-2024	-€ 1.094.167	-€ 904.270
11	401208	Laco Borne BV	Exploitatie zwembad 't Wooldrik.	1-9-2023	31-12-2025	-€ 851.982	-€ 704.117
12	404145	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	-€ 842.290	-€ 696.107
13	407726	Slangen+Koenis Architecten	Total engineer sportcomplex Borne	6-10-2023	einde project	-€ 828.938	-€ 685.073
14	402196	Aannemingsmaatsch.	Bestek groot onderhoud wegen	1-1-2021	30-9-2025	-€ 739.900	-€ 611.487

		Van Gelder B.V.					
15	407623	Greenchoice Zakelijk N.V.	Contract levering elektriciteit	1-1-2021	31-12-2025	-€ 711.319	-€ 587.867
16	403782	Gemeent. Belastingkantoor Twente	Verbonden partij.	1-1-2009	Onbep.tijd	-€ 711.162	-€ 587.737
17	404119	Vattenfall Sales Nederland N.V.	Contract levering gas	1-1-2023	31-12-2026	-€ 704.604	-€ 582.317
18	406676	W.J. Haafkes en Zonen B.V.	Bouwwerkzaamheden Wooldrik	eenmalige opdracht		-€ 655.934	-€ 542.094
19	403046	Tempo Team Uitzendbureau	Raamovereenkomst aanbesteding externe inhuur Perceel 1 Uitzenddiensten regio Twente)	1-9-2023	31-8-2027	-€ 631.596	-€ 521.980
20	400425	Brookhuis Taxivervoer	Raamovereenkomst Jeugdvervoer en AOV.	1-7-2019	31-7-2025	-€ 554.625	-€ 458.368
21	406799	OD Twente	Gemeenschappelijke regeling.	1-1-2019	Onbep.tijd	-€ 534.248	-€ 441.528
22	405568	Van Dorp installaties B.V.	Preventief en correctief onderhoud van de gemeentelijke gebouwen	1-3-2024	28-2-2028	-€ 468.133	-€ 386.887
23	407696	Bravo Beveiliging B.V	Beveiliging opvanglocaties vluchtelingen	1-4-2024	31-12-2026	-€ 462.583	-€ 382.300
24	406017	Dura Vermeer Onderh. en Renovatie	Overeenkomst voorzieningencluster De Veste te Borne.	15-6-2018	14-6-2045	-€ 362.559	-€ 299.635
Nr.	Cred.nr.	Naam crediteur	Omschrijving overeenkomst	Startdatum contract	Einddatum contract	Contractwaarde 2024 incl. BTW	Contractwaarde 2024 excl. BTW
25	407892	Duurzaam Bouwloket Projecten B.V.	Uitvoering subsidieregeling energiebesparende maatregelen slect geisoleerde woningen gemeente Borne 2024.	1-7-2024	31-12-2028	-€ 348.778	-€ 288.247
26	407357	Protinus IT B.V.	Overeenkomst software broker	1-1-2024	31-12-2029	-€ 299.859	-€ 247.817

27	407302	TwenteBoard	Subsidierelatie Op basis van Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking Twente.	1-1-2024	31-12-2024	-€ 276.265	-€ 228.318
28	401927	Ter Braak Groenvoorziening Haardhout & C	Onderhoud sportvelden	1-11-2020	31-12-2026	-€ 262.050	-€ 216.570
29	404605	Avi-Twente B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	-€ 259.108	-€ 214.139
30	400660	GGD Twente	Verbonden partij.	nvt	nvt	-€ 255.572	-€ 211.217
31	404607	Twence Bioconversie B.V.	Verbonden partij.	1-7-1997	Onbep.tijd	-€ 224.385	-€ 185.442

Niet uit de balans blijkende rechten

Een deel van het verlies van De Veldkamp (80/115) zijnde een bedrag van € 17.838.000 wordt gedekt door de gemeente Hengelo. Zie ook de toelichting onder de grondexploitaties.

3 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante weten regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 17 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.047.337. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van april 2024.

In totaal is er voor € 2.997.000 aan onrechtmatigheden geconstateerd. De acceptabele afwijkingen (€ 2.354.000) worden toegelicht bij de desbetreffende programma's. Van de niet acceptabele afwijkingen (€ 507.000) is er een onrechtmatigheid boven de € 100.000 geconstateerd, welke in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

In de paragraaf materiële vaste activa worden per programma de overschrijdingen per investeringsbudget toegelicht.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotingscriterium	**Bedragen * € 1.000)**
1A. Overschrijding lasten programma's	2.537
1B. Overschrijding investeringsbudgetten	100
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.637**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarme vooraf als acceptabel is geduid	2.389
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (zie ook de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering)	247
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	360
M&O criterium	
	0
Totaal onrechtmatigheden	**2.997**

4. Bijlagen

4.1 SiSa bijlage bij de jaarrekening

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			2	2	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€2.200	€ 2.200			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€1.173	€1.173	€7.138	€7.138	€5.541	€5.541
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.348	€12.348	€0	€ 0	€28.400	
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 1.460	Nee				
BZK	C92	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 23.000	€ 3.366	1	75	0	
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 0	€ 0	€ 122.453	-€ 61.979	€ 186.633	€ 166.348
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 7.765	€ 0	€ 7.765			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*			
			€ 0	€ 73.597	€ 65.832	Nee			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*			
			1						
			2						
			10						
IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 199.690	€ 743.820	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
			1 217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	1.510	Molenstraat – Bornerbroeksestraat – Roringstraat – Beerninksweg-Oonksweg (F35; 1,51 km 100% gereed)			
			2 210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	Ja	1	Spanjaardswijk			
			3 203 Saneren van verticale stoepranden en hoogteverschillen tussen verharding en berm | aantal in meters	Ja	3	Spanjaardswijk			
			4 208 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	6	Spanjaardswijk			
			5 204 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en –paden | aantal in dagen	Ja	2	Spanjaardswijk			
IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*	
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-01	€ 0	€ 45.455	€ 0	€ 361.101	
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-02	€ 0	€ 11.571	€ 0	€ 91.916	
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-03	€ 0	€ 22.728	€ 0	€ 180.550	
			4 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-04	€ 0	€ 39.629	€ 0	€ 314.821	
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*				
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-01	Ja				
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-02	Ja				
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-03	Ja				
			4 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-04	Ja				
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*			
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-01	074BO-01	Ja			
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-02	074BO-02	Ja			
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-03	074BO-03	Ja			
			4 060173 Gemeente Oldenzaal	074BO-04	074BO-04	Ja			
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*			
			1 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)[aantal in Meters	Nee	0	Aanleg vrijliggend fietspad Oonksweg			
IenW	E87B	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*	
			1 030004 Provincie Overijssel	Waterbeheersing woonerf Enk/S2023-0002845	€ 86.700	€ 86.700	€ 68.105	€ 68.105	
			2						
			10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*					
			1 Waterbeheersing woonerf Enk/S2023-0002845	Ja					
			2						
			10						

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 4.361.000	€ 110.547	€ 196.546	€ 217	€ 45.139	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 92.901	€ 22.306	€ 0	€ 873.410	€ 8.898	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 94.000	€ 98.757	€ 4.854	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 5.023	€ 0	€ 83.965	€ 2.621	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 22.053	€ 603	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 27.499	€ 606	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 131	
		6 Totaal	€ 0	€ 5.023	€ 0	€ 133.517	€ 3.961	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6 Totaal	0	0	N.v.t.			
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 350.397	€ 0	Ja			

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 29.084	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 154.798	€ 623.630					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Zwembad verbouwing	€ 112.661	€ 112.661	€ 0	€ 0		
		2	Zwembad installaties	€ 43.893	€ 43.893	€ 0	€ 0		
		3	Sportcomplex BW bouw	€ 208.936	€ 208.936	€ 0	€ 0		
		4	Sportcomplex BW terreinoorz.	€ 600	€ 600	€ 0	€ 0		
		5	Verv. natuurgrasveld NEO	€ 16.169	€ 16.169	€ 0	€ 0		
		6	Sportstimulering	€ 5.935	€ 0	€ 0	€ 5.935		
		7	Zwembad Wooldrik	€ 672	€ 672	€ 0	€ 0		
		8	Sporthallen Wooldrik	€ 104.634	€ 104.634	€ 0	€ 0		
		9	Sportterrein Wooldrik	€ 39.155	€ 39.155	€ 0	€ 0		
		10	Sportzaal De Hooiberg	€ 10.945	€ 10.945	€ 0	€ 0		
		11	Sporthal De Veste	€ 1.489	€ 1.489	€ 0	€ 0		
		12	Sportcentrum De Wensinkhof	€ 6.911	€ 6.911	€ 0	€ 0		
		13	Tijdelijke maatregelen Wooldrik	€ 71.630	€ 71.630	€ 0	€ 0		
		14							
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*		
			Ja		€ 8.570	€ 16.690	Nee		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*	
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 15.307	€ 15.307	€ 30.614	Ja	Ja	
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 105.382	€ 105.382	€ 208.966	Ja	Ja	
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 23.549	€ 7.981	€ 37.420	Ja	Ja	
		4	Kansrijke Start	€ 18.839	€ 7.425	€ 18.742	Ja	Ja	
		5	Mentale Gezondheid	€ 5.887	€ 4.379	€ 10.681	Ja	Ja	
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 20.605	€ 16.252	€ 34.435	Ja	Ja	
		7	Valpreventie	€ 55.929	€ 45.433	€ 43.465	Ja	Ja	
		8	Leefomgeving	€ 11.775	€ 6.355	€ 15.332	Ja	Ja	
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 2.944	€ 1.067	€ 5.746	Ja	Ja	
		10	Versterken sociale basis	€ 42.388	€ 51.915	€ 85.382	Ja	Ja	
		11	Mantelzorg	€ 11.775	€ 23.822	€ 32.301	Ja	Ja	
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 11.775	€ 4.267	€ 24.311	Ja	Ja	
		13	Welzijn op recept	€ 11.186	€ 15.832	€ 18.426	Ja	Ja	
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 2.944	€ 3.081	€ 6.025	Ja	Ja	
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 8.595	€ 14.133	€ 24.613	Ja	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*						
			Nee						
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*	
			27	€ 67.504	€ 180.895	1	€ 3.000	€ 3.000	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*				
			46	€ 1.217	€ 20.023				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*	
			28	6	0	0	0	0	

VRO	J85	**Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen** Gemeenten	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J85/01*	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J85/02*	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J85/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: J85/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: J85/05*	
			1 Tichelkampweg	6	6	€ 147.000	€ 72.000	
			2					
			20					
			Kopie projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J85/06*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J85/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J85/08*			
			1 *Tichelkampweg*	Ja	Ja			
			2					
			20					
VRO	J94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplist *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1 *LA/23-03504355*	€ 247.029	120	1	0	€ 27.458
			2 *LA/24-03728982*	€ 4.458	2	0	4.000	€ 458
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1 € 0	€ 219.571	Nee			
			2 € 0	€ 4.000	Nee			
VRO	J209	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
			1 *RHA2023-03498383*	*Oonksweg*	€ 0	€ 0	€ 425.000	0
			2 *RHA2023-03498426*	*Bomsche Maten de Horsten*	€ 0	€ 0	€ 425.000	0
			3 *RHA2023-03498438*	*Woonwagen standplaatsen*	€ 0	€ 0	€ 68.000	0
			4 *RHA2023-03498263*	*Tichelkampweg*	€ 153.000	€ 153.000	€ 204.000	18
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
			1 *Oonksweg*	0			Nee	
			2 *Bomsche Maten de Horsten*	0			Nee	
			3 *Woonwagen standplaatsen*	0			Nee	
			4 *Tichelkampweg*	18	Ja	Ja	Ja	
VRO	J210B	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Sisa tussen medeoverheden	Heronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: J210B/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J210B/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/06*
			1 030004 Provincie Overijssel	€ 15.390	€ 15.390	0	0	Nee
			2					
			3					
			4					
			5					
KGG	K28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 272.000	€ 148.512	€ 0	€ 568.356	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	M16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 6.697.800			€ 0	€ 0	€ 628.429
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 10.000	€ 20.370	€ 7.315.859	€ 21.498.917	

4.2 Overzicht baten en lasten per taakveld

(* € 1.000)	Saldo	Saldo	Jaarrekening 2024			Verschil	
Taakveld	primitief	actueel	Baten	Lasten	Saldo	Saldo	
0.1 Bestuur	-1.415	-1.444	153	2.105	-1.952	-508	
0.2 Burgerzaken	-654	-647	524	1.114	-590	57	
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-274	-773	623	1.179	-555	218	
0.4 Overhead	-10.736	-12.426	305	10.631	-10.327	2.099	
0.5 Treasury	764	952	1.543	193	1.349	397	
0.61 OZB Woningen	5.242	5.423	5.688	340	5.348	-75	
0.62 OZB niet-woningen	2.764	2.958	2.853	37	2.816	-142	
0.64 Belastingen overig	188	189	224	63	161	-27	
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitk. gemeentefonds	45.214	47.354	46.811	17	46.794	-560	
0.8 Overige baten en lasten	-4.144	153	118	316	-198	-351	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	185	186	838	-652	-837	
0.10 Mutaties reserves	3.624	-326	8.110	9.802	-1.693	-1.367	
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	
Totaal Bestuur en Ondersteuning	**40.573**	**41.598**	**67.137**	**26.635**	**40.502**	**-1.096**	**N**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.554	-2.066	0	2.062	-2.062	3	
1.2 Openbare orde en veiligheid	-491	-491	28	515	-487	3	
Totaal Veiligheid	**-2.044**	**-2.556**	**28**	**2.577**	**-2.550**	**7**	**V**
2.1 Verkeer en vervoer	-2.672	-2.817	143	3.239	-3.096	-279	
2.2 Parkeren	-235	-236	181	417	-235	0	
Totaal Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**-2.907**	**-3.053**	**324**	**3.656**	**-3.332**	**-279**	**N**
3.1 Economische ontwikkeling	-30	-33	0	44	-44	-11	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-24	-24	755	862	-107	-84	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-224	-238	35	378	-344	-106	
3.4 Economische promotie	-12	-32	7	48	-42	-10	
Totaal Economie	**-290**	**-327**	**796**	**1.333**	**-537**	**-210**	**N**
4.1 Openbaar basisonderwijs	-276	-463	34	452	-418	45	
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.720	-1.701	182	1.622	-1.440	261	
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-804	-847	146	1.065	-919	-71	
Totaal Onderwijs	**-2.801**	**-3.012**	**362**	**3.139**	**-2.777**	**235**	**V**
5.1 Sportbeleid en activering	-342	-342	354	733	-379	-37	
5.2 Sportaccommodaties	-1.966	-2.270	1.086	3.487	-2.401	-131	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-579	-693	14	701	-687	5	
5.4 Musea	-52	-63	0	63	-63	0	
5.5 Cultureel erfgoed	-165	-166	5	99	-94	72	
5.6 Media	-453	-525	23	548	-525	0	
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-2.596	-2.985	54	2.801	-2.747	238	
Totaal Sport, Cultuur en Recreatie	**-6.153**	**-7.044**	**1.535**	**8.432**	**-6.896**	**147**	**V**

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.665	87	8.367	7.734	632	545	
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-454	-430	0	474	-474	-44	
6.3 Inkomensregelingen	-2.555	-2.705	6.163	9.134	-2.971	-266	
6.4 WSW en beschut werk	-2.498	-2.937	0	2.933	-2.933	4	
6.5 Arbeidsparticipatie	-279	-319	0	406	-406	-87	
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.170	-1.178	10	1.419	-1.409	-230	
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	-3.331	-3.442	249	3.615	-3.367	75	
6.71b Begeleiding (WMO)	-2.091	-2.566	99	2.557	-2.458	108	
6.71c Dagbesteding (WMO)	-480	-533	0	518	-518	15	
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-2.152	-2.361	1	2.455	-2.454	-93	
6.72b Jeugdhulp behandeling	-1.442	-1.769	0	1.916	-1.916	-147	
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-491	-537	0	625	-625	-89	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-227	-354	0	355	-355	-1	
6.73a Pleegzorg	-98	-197	0	209	-209	-12	
6.73b Gezinsgericht	-337	-369	0	363	-363	6	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-766	-806	0	738	-738	69	
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-1.453	-1.794	0	1.818	-1.818	-24	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-155	-346	0	399	-399	-53	
6.74c Gesloten plaatsing	-578	-94	0	309	-309	-215	
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-188	72	298	278	19	-52	
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-36	0	36	-36	0	
6.82a Jeugdbescherming	-317	-390	0	385	-385	5	
6.82b Jeugdreclassering	-73	-87	0	87	-87	0	
Totaal Sociaal Domein	**-22.797**	**-23.092**	**15.186**	**38.763**	**-23.577**	**-485**	**N**
7.1 Volksgezondheid	-1.222	-1.319	263	1.600	-1.337	-17	
7.2 Riolering	669	828	2.468	1.585	883	55	
7.3 Afval	636	516	2.920	2.370	550	34	
7.4 Milieubeheer	-1.200	-1.122	806	1.855	-1.049	73	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-160	-192	160	308	-148	44	
Totaal Volksgezondheid en Milieu	**-1.276**	**-1.289**	**6.618**	**7.718**	**-1.100**	**188**	**V**
8.1 Ruimte en leefomgeving	-335	-368	63	413	-350	18	
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	8.559	7.214	1.345	1.345	
8.3 Wonen en bouwen	-798	-858	1.644	2.097	-453	405	
Totaal Volkshuisvesting, Leefomgeving en Stedelijke Vernieuwing	**-1.133**	**-1.225**	**10.266**	**9.723**	**543**	**1.768**	**V**
Totaal	**1.172**	**0**	**102.252**	**101.976**	**275**	**275**	**V**

5 Controleverklaring

C

Overig

1 Verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode	Bron
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,2	2024	Eigen gegevens
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,3	2024	Eigen gegevens
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	417,0	2024	Eigen gegevens
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	21%	2024	Eigen gegevens
5.	Overhead	% van totale lasten	10%	2024	Eigen gegevens
6.	*Verwijzingen Halt*	*Aantal per 10.000 jongeren*	58,0	2024	*Bureau Halt*
7.	*Vervallen*				
8.	*Winkeldiefstallen*	*Totaal geregistreerde winkeldiefstallen*	10,0	2024	*CBS*
10.	*Diefstallen uit woning*	*Totaal geregistreerde diefstallen uit woningen*	20,0	2024	*CBS*
	Alle misdrijven	*Totaal geregistreerde misdrijven*	680,0	2024	*CBS*
9.	*Gewelds- en seksuele misdrijven*	*Totaal geregistreerde gewelds- en seksuele*	55,0	2024	*CBS*
11.	*Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)*	*Totaal geregistreerde vernielingen en beschadigingen*	140,0	2024	*CBS*
12.	*Vervallen*				
13.	*Vervallen*				
14.	*Functiemenging (verhouding banen-woningen)*	*%*	44,0	2023	*Meerdere bronnen*
15.	*Vervallen*				
16.	*Vestigingen (van bedrijven)*	*Totaal geregistreerde vestigingen*	2190,0	2023	*LISA*
17.	*Absoluut verzuim*	*Aantal Hengelo + Borne*	0,0	2021-2022	*Bel.med onderwijs*
18.	*Relatief verzuim*	*Aantal Hengelo + Borne*	219,0	2021-2022	*Bel.med onderwijs*
19.	*Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)*	*% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs*	1,4	2024	Ingrado
	Wekelijkse sporters	*%*	60,0	2022	*Meerdere bronnen*
20.	*Niet-sporters*	*%*	40,0	2022	Meerdere bronnen
21.	*Banen*	*Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar*	547,9	2023	*LISA*
22.	*Jongeren met een delict voor de rechter*	*% 12 t/m 21 jarigen*	1,0	2023	*Verwey Jonker Instituut-Kinderen in Tel*

23.	*Kinderen in uitkeringsgezin*	*% kinderen tot 18 jaar*	3,0	2023	*Verwey Jonker Instituut-Kinderen in Tel*
24.	*Netto arbeidsparticipatie*	*% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking*	75,3	2024	*CBS*
25.	*Vervallen*				
26.	*Werkloze jongeren*	*% 16 t/m 22 jarigen*	1,0	2023	*CBS*
27.	*Personen met een bijstandsuitkering*	*Aantal per 10.000 inwoners*	204,8	2024	*CBS*
28.	*Lopende re-integratievoorzieningen*	*Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar*	101,6	2024	*CBS*
29.	*Jongeren met jeugdhulp*	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	12,5	2024	*CBS*
30.	*Jongeren met jeugdbescherming*	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	1,0	2024	*CBS*
31.	*Jongeren met jeugdreclassering*	*% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar*	0,5	2024	*CBS*
32.	*Cliënten met een maatwerkarrangement WMO*	*Aantal per 10.000 inwoners*	800,0	2024	*GMSD*
33.	*Omvang huishoudelijk restafval*	*Kg/inwoner*	79,0	2023	*CBS*
34.	*Hernieuwbare elektriciteit*	*%*	26,9	2022	*RWS*
35.	*Gemiddelde WOZ waarde*	*Duizend euro*	393,0	2024	*CBS*
36.	*Nieuw gebouwde woningen*	*Aantal per 1.000 woningen*	15,7	2023	*Basisregistratie adressen en gebouwen*
37.	*Demografische druk*	*%*	85,0	2025	*CBS*
38.	*Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden*	*In Euro's*	1034,0	2025	*COELO*
39.	*Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden*	*In Euro's*	1070,0	2025	*COELO*

2 Lijst van afkortingen

Afkortingen die reeds in de tekst van de Jaarstukken 2024 zijn uitgeschreven, worden hieronder niet nader toegelicht.

AOW	Algemene Ouderdomswet
APPA	Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
BBO	Bundeling Bornse Ondernemers
DBMO	Design, Build, Maintain and Operate
BBV	Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BOB	Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming
BSO	Buitenschoolse opvang
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CDOKE	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
CPB	Centraal Planbureau
CO2	Koolstofdioxide
DuMaVa	Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
Fte	Full Time Equivalent
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
Gwh/uur	Gigawatt per uur
HR (M)	Human Resource (Management)
IVP	Integraal Veiligheidsplan
IZA	Integraal Zorg Akkoord
IHP	Integraal Huisvestingsplan
I&A	Informatisering & Automatisering
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht, nu ‘gezonde jeugd, gezonde toekomst’
KIT	Kwaliteits- en integriteitstoets
KDV	Kinderdagverblijf
NEN	Nederlands Normalisatie-Instituut
MEOZ	Meerkosten energie openbare zwembaden
MJOP	Meerjaren onderhoudsplan
MPG	Meerjarenprognoses
NCNP	No Cure No Pay
ODT	OmgevingsDiensdt Twente
OZB	Onroerend zaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
PMD	Plastic, metaal en drankkartons
PPLG	Provinciaal Programma Landelijk Gebied

PS	Provinciale Staten
SPUK	Specifieke Uitkering
SWB	Sociaal Werkleer Bedrijf Midden Twente
UHS	Uitvoerings- en handhavingsstrategie
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
Woo	Wet open overheid
Woz	Waardering onroerende zaken
ZOT	Zuidoost Twente